GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÖĞRENCİ-VELİ-OKUL SÖZLEŞMESİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

(MUŞ İLİ VARTO İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet BAŞARAN

Danışman
Doç. Dr. Naciye AKSOY

ANKARA–2009

ii

T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ANKARA

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet BAŞARAN 'a ait " Öğrenci-Veli- Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri (Muş İli Varto İlçesi Örneği) adlı çalışma Jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	**İmza**
Danışman:	Doç. Dr. Naciye AKSOY	
Üye:	Doç. Dr. Mehmet KORKMAZ	
Üye:	Yard. Doç. Dr. Mehmet Arif ÖZERBAŞ	

ÖNSÖZ

Araştırmada 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Tebliğler dergisinde yayınlanan Öğrenci-Veli- Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır. .

Bu araştırmanın her basamağında emeğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Naciye AKSOY'a, bana her türlü destek ve yardımda bulunan babam Abdullah BAŞARAN'a, annem Zehra BAŞARAN'a ve ablalarım Hatice BAŞARAN'a, Derya BAŞARAN SÜRÜCÜ'ye , Muş İli Varto İlçe Milli Eğitim Müdürü Yakup YAVAŞ'a ve çalışanlarına, Varto ilçesinde görev yapan öğretmen ve idareci arkadaşlarıma, doğrudan ya da dolaylı olarak emeği geçmiş herkese çok teşekkür ederim.

Mehmet BAŞARAN

ÖZET

ÖĞRENCİ-VELİ-OKUL SÖZLEŞMESİNİN UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

(MUŞ İLİ VARTO İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Başaran, Mehmet
Yüksek Lisans, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Naciye AKSOY
Ocak - 2009

Araştırmada 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Tebliğler dergisinde yayınlanan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evreni Muş ili Varto ilçesindeki devlete bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ile müdürler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem alınmamış tamsayım yapılarak evrenin tamamına ulaşılmıştır.

Araştırmada tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin Öğrenci-Veli- Okul sözleşmesine ilişkin görüşleri; sözleşme metni incelendikten sonra araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile elde edilmiştir. Sayıca çok az olmaları nedeniyle evrende yer alan müdürlerin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerle elde edilmiştir.

Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenler ve okul müdürleri genel olarak Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesini hazırlanış bakımından yeterli düzeyde olduğunu belirtmişlerdir.

ABSTRACT

TEACHER AND PRINCIPALS VIEWS ON THE APPLICABILITY OF THE STUDENT-PARENT-SCHOOL CONTRACT

(MUŞ- VARTO SAMPLE)
Başaran, Mehmet
Primary School Teacher Training Program
Advisor: Assist.Prof. Dr. Naciye AKSOY
January – 2009

The applicability of the Student-Parent-School Contract which was prepared by Ministry of Education in 2005, and which has been issued in Reports Bulletin, was presented in this research by taking the views of teachers and principals into consideration.

The total population of the survey is composed of the teachers and directors working in the Public primary schools in Muş – Varto district. Sample was not carried out in the research and the total population was reached by taking the whole.

Descriptive qualitative method was used throughout this research. The views of the teachers on the Student- Parent –School contract were obtained after analyzing the contract text, by means of the questionnaire technique developed by the researcher. The views of the principals, taking part in the population were obtained by face to face interviews, depending on the structured interview form, as the number of the directors was few.

Frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation methods were used in analyzing the data.

According to the results obtained from the survey, teachers and principals have generally found the Student–Parent-School contract adequate,in terms of preparation.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Önsöz iii
Özet iv
Abstract..... v
İçindekiler vi
Şekiller ve Tablolar..... x

BÖLÜM I …….1

GİRİŞ……1

Problem Durumu...……....6

Araştırmanın Önemi …… 33

Problem Cümlesi...……...…...34

Alt Problemler….……...……..34

Varsayımlar……...……...…….....35

Sınırlılıklar……...35

Tanımlar..……..36

BÖLÜM II ……..37

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ……....**..**37

BÖLÜM III ……45

YÖNTEM ……....45

Araştırmanın Modeli……...45

Evren ve Örneklem ……...45

Veri Toplama Aracı ……...46

Verilerin Analizi…..……....48

BÖLÜM IV…… 50

BULGULAR VE YORUM ……...50

Araştırmaya Katılanların Kişisel Bilgileri…..……....50

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri ……... 53

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……..56

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki
Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri…….……59

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri…….…..64

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri ……..68

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki
Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri ……..72

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri …..79

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri …….84
Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki
Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……...89
Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri…….96
Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki
Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri ……....99
Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki
Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri …….102
Okul Müdürlerinden Görüşme Yoluyla
Elde Edilen Bulgular ……...…….....106
Müdürlerin Öğrenci –Veli- Okul Sözleşmesi ile
İlgili Görüşleri……..106
Müdürlerin Sözleşmenin Eğitim Öğretim Sistemine Katkısı
Hakkındaki Görüşleri…….....106
Müdürlerin Sözleşmenin Öğrenci Disiplinine Getirileri
Konusundaki Görüşleri…….107
Müdürlerin Sözleşmenin Okuldaki ve Sınıf içi Demokratik
Ortamın Oluşmasına ya da Demokrasi Kültürüne
Getirileri Konusundaki Görüşleri……..107
Müdürlerin Sözleşmenin Okul Veli İşbirliği Sürecine
Etkisine Olan İnançları……..…108
Müdürlerin Sözleşmenin Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarını
Uygulamada Avantaj ve Dezavantajları Hakkındaki Görüşleri …...108
Müdürlerin Sözleşmenin Okullarındaki Uygulanabilirlik
Düzeyi Hakkında Görüşleri……...109
Müdürlerin Sözleşmenin Ders dışı Etkinlik ve Faaliyetleri
Etkileme Düzeyleri Hakkında Görüşleri……...109

Müdürlerin Sözleşmeyi Veliye Öğrenciye ve Öğretmenlere Anlatabilmek Amacıyla Yaptıkları Çalışmalar ……...109

Müdürlerin Sözleşme ile Okullarda Meydana Gelen Değişiklikler Hakkındaki Görüşleri ……....110

Müdürlerin Sözleşme Yerine Alternatif Önerileri ……...110

BÖLÜM V…….. 111

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER……..…….. 111

Tartışma…….111

Sonuçlar ……116

Öneriler ……121

KAYNAKÇA…….....125

EKLER……132

EK 1: Öğrenci –Veli-Okul Sözleşmesi Anketi…….133

EK 2:Öğrenci- Veli- Okul Sözleşmesi Genelgesi…….139

EK 3: Öğrenci –Veli- Okul Sözleşmesi Örneği ……...140

EK 4 : Anket Uygulama İzin Yazısı…….142

EK 5 : Faktör Analizi Tablosu……..143

EK 6: Geçerlilik Güvenirlik Çalışması …….....144

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Katılma Derecesine göre Puan Sınırlılıkları …….. 48

Tablo 1 Ankette yer alan Maddelerde Katılım Düzeyine İlişkin Yorum ve Buna ait Puan Aralıkları…… 48

Tablo 2 Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre dağılımları …… 50

Tablo 3 Öğretmenlerin Kademelerine göre dağılımları ……51

Tablo 4 Öğretmenlerin Kıdemlerine göre dağılımları ……..……..51

Tablo 5 Ankete katılan Okul müdürlerinin dağılımları ……... 52

Tablo 6 Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……... 53

Tablo 7 Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……...…….... 56

Tablo 8 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……... 59

Tablo 9 Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri…….…….....64

Tablo 10 Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri ……... 68

Tablo 11 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri …….…… 72

Tablo 12 Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri……...….. 79

Tablo 13 Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri…….…..… 84

Tablo 14 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşler…….……....89

Tablo 15 Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri……96

Tablo 16 Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri …….,,,,,,,,,…....99

Tablo 17 Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri……102

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim, temel bir insan hakkı olarak evrensel ölçekte kabul görmektedir. Bunun altında yatan en önemli etken eğitimin; insan kişiliğinin tüm yönleriyle gelişmesinde çok önemli bir faktör ve insanların kendilerini gerçekleştirmeleri ve özgürleşmeleri ile doğrudan ilişkili bir süreç olmasıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde eğitimin; cinsiyet, ırk, etnik yapı ve ulus gibi ayrımlar gözetilmeksizin her bireyin hakkı olduğu açıklanmıştır.

Eğitim hakkı, her bireyin kendi kapasitesi doğrultusunda, okul öncesinden yükseköğretime kadar eğitimden yararlanabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Selvi, 2002). Eğitim hakkı, pek çok uluslararası belgede diğer insan haklarının ön koşulu olarak yer almaktadır. İnsanların diğer haklarının kullanılabilmesi ve hak ihlallerine karşı mücadele edilebilmesi; insanların, hangi haklara sahip olduklarını ve bunları nasıl kullanabileceklerini bilmelerine ve anlamalarına bağlıdır.

Eğitimin temel bir insan hakkı olması, kamusal sorumluluğu, yani devletin herhangi bir ayrım gözetmeden herkese, nitelikli eğitimi parasız olarak sunmasını gerektirmektedir. Her tür ve düzey eğitim; sınıf, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, politik görüş, ulus, etnik köken gibi ayrımlar yapılmadan herkese sağlanmalıdır.

Eğitim ile tüm vatandaşların eşit imkânlar içinde, bilime dayalı düşündüren, bilinçlendiren, yaratıcı, barışçı, laik ve demokratik eğitim görmesini sağlanır. Bu cümleden hareketle denilebilir ki fırsat eşitliğini ve eğitimin toplumla bütünleşmesini sağlamak sosyal devletin görevleri arasındadır (Duman, 1997, 217).

Eğitimde eşitlik hakkının tüm vatandaşlara sunulması, eğitimin parasız yapılması, eğitim faaliyetlerinin plânlanması, eğitim kurumlarının yurt çapına yayılması ve meslekî/teknik eğitime gereğince ağırlık verilmesi devletin başlıca görevleri arasında yer almaktadır (Kaya, 1984, 16) .

Bununla birlikte bireyler doğup, büyüdüğü sosyo-ekonomik ve kültürel çevre açısından farklı özelliklere sahiptir. Sosyo-ekonomik ve kültürel çevreden kaynaklanan bu farklılığı bir ölçüde ortadan kaldırabilmek ve öğrencilerin eşit eğitim koşullarına kavuşmalarını sağlayabilmek açısından Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri'nden biri olan "Fırsat ve İmkân Eşitliği İlkesi"nin taşıdığı önem açıkça ortadadır.

Bu ilkeye göre; "Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır" ifadesi yer almaktadır (Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 8) .

Eğitimde fırsat eşitliği, öncelikle çeşitli okullara girebilmede bireyin eşit şansa ya da koşullara sahip olmasıdır. Eşit fırsat aynı zamanda herkese başarma şansının verilmesidir. Eğitimde fırsat eşitliğinin daha genel bir tanımı yapacak olursak; her öğrencinin sahip olduğu yetenek ve gizilgücü en üst düzeye çıkarabilmede eşit şansa sahip olmasıdır (Kabadayı, 1992).

Kabadayı'ya (1992) göre; Başlangıç noktası, bireylerin eğitimlerine eşit durumda başlamalarıdır. Kuşkusuz bireylerin genetik yapıları farklı olacağı için bu durumu sağlamak güçtür. Bireylerin tümünün kanunlar karşısında eşit haklara sahip olması, okul öncesi ve örgün eğitimde benzer muamele edilmesini gerektirmektedir.

Eğitimde fırsat eşitliği, eşit etkili okullar anlamına gelmesi gerekmektedir. Çünkü bu anlamda farklı sosyal yapıdan gelen çocukların bu farklılıklarının üstesinden gelinmesi amaçlanmaktadır. Bu şekilde çocukların alacağı eğitimde kalite artacaktır.

Bu durum özellikle avantajsız öğrencilere daha etkili öğrenme yaşantılarının sağlanmasını ve eşit muamele edilmesini sağlayacaktır. Eğitimde imkân ya da fırsat kavramının kapsadığı değişkenler ise aşağıda verildiği gibi sıralanabilir (Kabadayı, 1992).

1. Öğrenci ailesinin ekonomik durumu, okul harçları, okula olan coğrafi uzaklık, ulaşımın sağlanıp sağlanamadığı gibi fiziki değişkenler.
2. Okulun imkânları, kütüphane, laboratuar ve ders kitaplarının sağlanması gibi okuldaki fiziki değişkenler
3. Çocukların eğitimi ile ilgili olarak ailenin öğrenmeye karşı genel tutumu, evin psikolojik değişkenleri.
4. Öğretmenlerin yeterliliği, öğrencileri güdülemesi.
5. Ders dağıtımında herhangi bir konuya ne kadar zaman ayrıldığı, öğretmenin verdiği zaman ve önem gibi değişkenler.

Kuşkusuz ki burada ele alınan değişkenleri sürekli göz ününde bulundurmak, gerekli düzenlemeleri yapmak, eğitime erişimdeki ailevi ve çevresel engelleri ortadan kaldırmak, çözümler üretmek ve eğitim hakkının kullanımına yönelik düzenlemelere gitmek öncelikle temel hakların garantörü olan devlete aittir. Bireylerin yetiştirilmesinde devlet bu yükümlülüklerini daha çok eğitim kurumları daha somut olarak da okullar aracılığı ile yerine getirmeye çalışır. Bireyin eğitimde aile de büyük bir öneme sahiptir.

Eğitim aile ile başladığından, sonradan değiştirilmesi çok güç olan temel davranışlar büyük ölçüde ailede kazanılır. Aile okula başlamadan önceki bir hazırlık yeri olarak görülebilir. Bu durumda bireyin öğrenim hayatı boyunca okul ve ailenin iletişimi ve etkileşimi önemli bir yer tutmaktadır.

Eğitim öncelikle ailede başlamaktadır. Çocuğun kişilik gelişimi yönünden istenilen noktaya ulaşması, etkileşim içinde olduğu farklı çevrelerin bu gelişime katkı derecesi ile yakından bağlantılıdır. Bu nedenle çocuğun yakın çevresi olan ailenin, erken yaşlardan itibaren çocuğun gelişimini ne denli destekleyebildiği ve onun ihtiyaçlarına ne denli yanıt verebildiği önemlidir (İşmen ve Yıldız, 1996, 30).

Aile, çocuğun okula ve topluma uyumunda önemli bir göreve sahiptir. Ailede uyum ve iletişim ne kadar güçlüyse okulda öğrencinin davranışı da buna uygun olarak olumluya dönük olacaktır.

Gümüşeli'ne (2005) göre; veli okul işbirliğinin temel amacı velilerin katılımı ve desteği ile öğrenci ve okul başarısını yükseltmektir. Toplumun eğitim ihtiyacının giderilmesi amacıyla oluşturulan temel kurumlardan birisi olan okul, kontrollü bir ortam yaratarak çocukta topluma ve kendisine yarar sağlayacak davranışları oluşturmaya çalışmaktır.

Zorunlu eğitim günümüzde geçmişe oranla daha uzun bir zamanı kapsamakla birlikte, çocuğun okulda geçirdiği zaman ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana göre daha kısa olduğundan okul öğrenmelerinin aile çevresinde de desteklenmesi gereklidir. Öğrencilerin okul başarılarını artırmak hem ailelerin hem de okulun ortak sorunudur (Tutkun ve Köksal, 2000, 216).

Taymaz' a (2001, s.190) göre; her okul çevresinden etkilenmek ve çevresini etkilemek gibi iki görevi beraber yapmak durumundadır. Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır.

Okul aile iş birliğinin başlangıcı için öncelikle eğitimciler ailenin önemine inanmalıdırlar. Aileyi dışlamak yerine, okulda verilen eğitimin aile tarafından desteklenirse kalıcı olacağını kabul etmeleri gerekir. Bu nedenle, çocuğun kuruma kayıt olduğu andan itibaren aileyle rekabet içine girmemek her anlamda iş birliğine hazır olmak hatta yardımlarını talep etmek önemlidir. Çocukların gelişimi ve eğitimi bütüncül olarak okul, aile ve toplum yaşamlarının bağlamları içinde düşünülmelidir (Coleman ve Churchill, 1997, s.144; Pehlivan, 1997,s. 4).

Aytaç'a (2000) göre; Aile ve okulun uyumlu hareket etmesi çocuğun gelişimi ve eğitimi açısından büyük öneme sahip olmakla birlikte Türkiye de bu uyumun yeterince sağlandığını söylemek biraz zordur

Taymaz da (2001,s.172) ; Türk eğitim sisteminde; eğitim-öğretimin niteliğini önemli ölçüde düşürücü etkenlerden biri çocuğun hayata hazırlanmasında birinci derecede role ve öneme sahip iki unsur olan okul ile aile arasında iş birliğinin yeterince kurulamadığını ileri sürmektedir.

Türk eğitim sisteminde çocuğun sağlıklı gelişimi için okul aile işbirliğine dönük arayışlar devam etmektedir. Bu arayışlardan biri de Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında yürürlüğe koyduğu sözleşmedir. Bu araştırmada da; Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında yürürlüğe koyduğu Öğrenci- Veli- Okul Sözleşmesinin uygulanabilirliğinde, öğretmen ve yönetici görüşlerine başvurularak bu sözleşmenin etkililiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Problem Durumu

Eğitimciler, öğrencinin okuldaki başarısını artıracak, toplumda iyi vatandaş olmasını sağlayacak yollar bulmaya ve geliştirmeye çalışmaktadır. Bu amaca ulaşmak için de, eğitim ve öğretim, ancak aile-okul-çevre işbirliğinde mümkün olabilmektedir. Bunlar arasında olumlu bir bağ kurulduğu zaman eğitim ve öğretim istenilen düzeyde gerçekleşir.

Saylan'a (1991) göre; okul-aile işbirliği programlarına erken yaşlarda başlanılması ve okul yılları boyunca sürdürülmesi, çocukların davranışlarını ve akademik başarılarını etkilemekte ve olumlu yönde artırmaktadır. Ayrıca çocuğun gelişimi de, okul-aile işbirliğinden önemli derecede etkilenmektedir.

Etkili ve başarılı okul-aile işbirliğini yaratmak için, okul; ev ziyaretleri düzenleme, ana-babalar, öğretmenler ve çocukların katılacakları gezi, gözlem, konferans, gece gibi etkinlikler planlama, ana-babalardan sınıf-içi kaynak kişi olarak yararlanma, velilerin okul hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulama, önemli günlerin kutlanmasında velilere görev verme, velilerin bu yolla öğrenci performansı hakkında bilgilendirilmelerini sağlama gibi etkinlikler düzenlenebilir (Titiz; 2001, 366).

Balcı' ya göre (1988, 29) 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Batı'da yoğun olarak tartışılan etkili okul anlayışının temelinde, tüm öğrencilerin öğrenebileceği, tüm öğretmenlerin de öğretebileceği varsayımı yatmaktadır. Ancak etkili okuldaki öğretimin veli, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin koordineli ve etkili çabalarının ortak ürünü olduğu ileri sürülmektedir. Veli katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Aile, bireyin ve toplumun oluşmasında en temel öğedir. Aile, bireyin yaşamında çok önemli bir yer tutan beslenme, bakım, sevgi ihtiyacı, duygusal gelişim, psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlıklı zekâ gelişimini sürdürme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı birincil yer ve çevredir.

İnsanlar kişiliklerinin temelini oluşturan bir kısım davranışı aile ortamında kazanır. Çocuklar daha küçük yaşlarda anne ve babalarını ve ailede sevdiklerini, büyüklerini taklit ederek onlarla özdeşleşir. Ortak aile yaşamı içinde ailenin temel davranış kalıplarını ve değerlerini öğrenirler. İnformal eğitim süreci aile ortamında çok etkili olarak oluşur (Fidan, 1996).

Aile fertlerinin birbirlerine ve çocuklarına karşı olan tutum ve davranışları; çocuğun duygusal, zihinsel ve kişilik gelişimi gibi değişik yönlerden etkiler. Bu tutum ve davranışlar hem okulda hem de toplum içerisinde çocuğun diğer çocuklarla ve insanlarla olan ilişkilerinde belirleyici rol oynar.

Özoğlu'na (1996) göre; bireyin okulda diğer çocuklara ve öğretmeni ile ilişkilerinin temelinde, ailede tesis edilmiş bulunan duygusal ilişkilerin yattığı görülmektedir. Aileyi okula başlamadan önceki bir hazırlık yeri olarak kabul edersek bireyin öğrenim hayatı boyunca okul ve ailenin iletişimi önemli bir yer tutmaktadır.

Ailenin kendi içerisinde etkileşen bir sistem oluşu, bu yapı içerisinde, bu yapıyı oluşturan üyelerin bazı kurallara uyması zorunluluğunu getirir. Bu yapı içerisindeki her birey kurallara uymak, karşılıklı olarak rolleri üstlenmek ve mevcut yetkileri paylaşmak durumundadır.

Titiz'e (2001) göre; kuralların çok aşırı katı ve çok aşırı esnek olmaması aileyi daha güçlü hale getirir. Kuralları çiğneyen bireye karşı, diğer aile bireyleri ortak cephe alırlar. Kuralları çiğneyen aile bireyine, genelde diğer aile üyelerinin gösterdiği tepki, yanlışı yapan kişiyi yaptığı yanlıştan vazgeçirmeye çalışmak, görmezlikten gelmek, konuşmamak, pasif direniş göstermek, azarlamak, cezalandırmaya çalışmak, alay etmek gibi değişik reaksiyonlar şeklinde olabilir.

Toplumlarda her zaman çocuğun eğitiminden birinci derece aile sorumludur. Okul ve diğer kurumların bu konudaki işlevi aileden sonra gelir ve aileyi destekleyici, tamamlayıcı niteliktedir. Çünkü hiçbir kurum çocuğun büyüme çağında gereksinimi olan sevgiyi, güveni, morali, sıcak aile ortamını ona aile kurumu kadar veremez.

Çocuk kişilik özelliklerinin çoğunu yaşamının ilk beş yılında kazanır. Yani çocuğun kişiliği, büyük ölçüde, aile içindeki ilişki ve etkileşimlerle ilk yıllarda biçimlenir; yaşamına damgasını vuracak tutum ve tavırları bu yıllarda kazanır. Çocuğun ilk çocukluk yıllarının hemen tamamı aile içerisinde, çocukluk ve ilk gençlik yıllarının büyük kısmının da aile ocağında geçmekte olduğu düşünülürse, çocuğun ve gencin gelişimiyle eğitiminde ailenin ne kadar önemli ve kalıcı rolü olduğu görülecektir (Alıcıgüzel; 2003: 379–380).

Ailenin Çocuğun Okul Başarısına Etkisi

Çocukların okul başarılarında, ailedeki iletişim ile anne babanın iş hayatı, ailenin mensup olduğu sosyal tabakaya has eğitim teknikleri çok önemlidir. Soruna genel olarak bakıldığında, aile içinde daha çok cezalandırılan ve çok sıkı kontrol edilen, elverişsiz bir eğitim ortamında yaşayan alt tabaka çocukları, diğer tabakalara göre okulda daha başarısızdırlar (Ergün; 1994: 143).

Tezcan'a (1992) göre; toplumsal sınıf önemli bir etkendir. Özellikle gelir düzeyleri düşük ailelerin çocukları yeterli beslenememekte, okul araç ve gereçleri kendilerine yeterince sağlanamamakta, kötü sağlık koşulları ve konutların yetersiz oluşları onlara uygun çalışma ortamı yaratmamaktadır. Bu durum öğrencinin okuldaki başarısını çok yoğun bir biçimde etkilemektedir.

Öğrencilerin sağlıklı bir kişilik geliştirmelerinde ve okul başarılarının artmasında ailelerin çocuklara sağladığı sosyal ve kültürel imkânların önemi büyüktür. Kırsal ve gecekondu aileleri düşük sosyoekonomik imkânlardan dolayı bu imkânları çocuklarına yeterince sağlayamamaktadırlar. Yetersiz sosyoekonomik özellikler çocukların spor, müzik, tiyatro gibi etkinliklere katılımını da engellemektedir.

Kentlerde yaşayan ailelerinin çocuklarının eğitimine karşı tutumları olumludur. Çocuklar büyüdükçe eğitime karşı ilgi artar. Kentlerde yaşayan aileler çocukların okul başarısını artırmak için okulu sık sık ziyaret ederler. Okul yöneticileri ve öğretmenlerden çocuklarının okula devamları, okul kurallarına uyumları ve okul başarıları konusunda işbirliğine karşı olumlu yaklaşımları vardır (Erçetin ve Özdemir; 2004: 233).

Ergün'e (1994) göre; Aile ve okul başarısı arasındaki bağlantıyı açıklayan en önemli etkenlerden biri ailenin, çocukların ders çalışmasına, ev ödevlerini hazırlamasına yardım edip etmemeleri, sordukları sorulara cevap verip vermemeleridir. Eğitim düzeyi düşük olan aileler çocuklarına yardım etme konusunda sorun yaşarken, eğitim düzeyi yüksek olan aileler bu yardımı çok yoğun bir şekilde yapmaktadırlar. Bu durum da öğrenciler arasında farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Öğretmen ile veli arasında iyi bir iletişimin oluşturulması, güçlü bir etkileşimi sağlamaktadır. Öğretmen-veli kurduğu bu sağlıklı etkileşim sonucu, çocuğu daha kolay tanıyabilir, çocukla ilgili karsılaştığı problemleri daha kolay çözebilir.

Velilerin eğitime katılmasıyla, çocukların mutlu ve başarılı bir kişi olarak hayata hazırlanmaları, okul ile aile arasında çocuklara gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarının azaltılması sağlanabilir (Sevinç; 2003: 440–441)

Ailenin Okuldan ve Öğretmenden Beklentileri

Ailelerin, sosyokültürel ve ekonomik yapısal özellikleri eğitime yönelmelerinde ve beklenti düzeylerini belirlemede etkisi büyüktür. Çocuklarının en iyi şekilde yetişmesini isteyen aileler eğitime destek vermekte, çocukları için daha fazla eğitim imkânlarını aramaktadır.

Çocuklarının eğitim ve öğretimi ile ilgilenen ailelerin eğitim ve öğretimden beklentileri diğer ailelerden daha fazladır. Ailelerin eğitim ve öğretimden beklentileri çocuklarının okul tercihlerinde de etkili olmaktadır.

Ailelerin eğitim ve öğretimden beklentileri şunlardır (Erçetin ve Özdemir; 2004: 235–236);

1. İyi bir meslek kazandırma
2. İyi bir iş bulma
3. Sosyokültürel özellikler kazandırma
4. Güncel bilgi ve beceri kazandırma
5. Bilimsel ve teknolojik eğitim olanakları,
6. Topluma uyum sağlayacak bilgi ve beceriler,
7. Bireysel ilgi ve yeteneklerin geliştirilmesi,
8. İletişim becerilerinin geliştirilmesi
9. Kendine yeten, üreten insan özellikleri taşıma

Erçetin ve Özdemir'e (2004) göre; ailelerin beklentileri günümüzde değişime uğramıştır. Özellikle eğitim politikasının iyi bir şekilde planlanmaması nedeniyle işsizliğin boyutlarının artması ile ailelerin somut olarak eğitimden beklentileri arasında okullarını bitirdikten sonra yıllarca emek verdikleri çocuklarının işe girebilme arzusu yer almaktadır.

Ailelerin eğitim ve öğretimden beklentileri okul ve öğretmenle ilişki kurmalarında da etkilidir. Aileler artık çocuklarını eğitecek öğretmenleri kendileri belirlemek istemektedirler. Eğitim ve öğretimden beklentileri yanında, anne babaların öğretmenlerden de beklentileri vardır ve öğretmenlerin bu beklentilerin farkında olmaları iliksilerini ve islerini kolaylaştıracaktır. Ailelerin öğretmenlerden beklentileri şunlardır (Bacanlı ,2002: 229);

1. Çocuklarına yeterli özen ve dikkatin gösterilmesi,
2. Çocukların öğrenme konusunda ve eğitime yönelik olarak heyecan duymaları,
3. Çocuklarına gerekli bilgi ve becerilerin öğretilmesi,
4. Çocukların girişimleri için cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi,

5. Çocuklarının iş ve davranışlarının denetlenmesi,
6. Çocukları konusunda zaman zaman ailelerin bilgilendirilmesi,
7. Öğretmenin kendini ve zamanını çocuklara adamasıdır.

Okul ve ailenin iletişimleri sırasında çeşitli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Böyle durumlarda okul idarecileri sorun büyümeden çözme yollarına giderek velilerle iletişimi koparmamaya çalışmalıdır.

Boydak'a (2004) göre; veliler okul faaliyetlerine katılmakta çekinmektedirler. Bunun nedeni ise okulun resmi bir kurum olmasıdır. Okulun velilere karşı misafirperver olması ve sıcak bir yer olarak görülmesi sadece bazı okul müdürleri tarafından sağlanmaktadır. Veliyle iletişimi sıcak ve samimi olmayan okul müdürleri velilerin okul faaliyetlerine katılımını sağlayamamaktadır.

Velilerin okula sık sık gelmesi önemlidir çünkü velilerin de örgenciler gibi yeni yaklaşımları ve anlayışları öğrenmeye gereksinimi vardır ve bunu da en iyi okul sağlayabilir. Bazı okul müdürleri okula velilerin gelmesi için ellerinden geleni yaptıklarını fakat başarılı olmadıklarını söylemektedirler. Okullardaki gizli soğuk duvarlar nedeniyle velilerin okula gelmesi engellenmektedir.(Tezcan; 1992: 154)

Okullar velilerin severek ve isteyerek geldiği yerler haline getirilmelidir. Veli okul idarecilerini birer veznedar olarak görmemesi için ilk önce okulların mali sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Veli okula geldiğinde sıcak ve samimi bir ortam içerisinde karşılanarak okul - veli işbirliğinin önemi kavratılmalıdır. Okula alışan veli okul tarafından düzenlenen konferans ve seminerlere daha rahat katılacaktır.

Boydak'a (2004) göre; velilerin okula ziyaretleri teşvik edilmelidir. Fakat bu görüşmelerin belirli bir program dâhilinde yapılması gerekmektedir. Öğretmenlerin boş olan zamanları belirlenerek öğrenci velilerine bildirilmelidir. Teneffüs ya da öğle aralarında öğretmenlerin dinlenecekleri vakitlerde velilerin okul ziyaretlerinde bulunmaları engellenmelidir. Okul ziyaretleri belirli bir program çerçevesinde uygun saatlerde yapılmalıdır.

Ayrıca kırsal yörede yaşayan ve eğitim düzeyi düşük olan veliler özellikle bayan öğretmenlerle konuşmaktan çekinmektedirler. Bunun nedeni öğretmenlerle görüşmede çekimserlik ve utangaçlık yaşamalarından kaynaklanmaktadır. Bu tür engeller toplu bir biçimde yapılacak aile eğitim seminerleri ya da veli toplantıları ile aşılabilecektir.

Eğitim sadece okulda gerçeklesen bir süreç değildir. Okulun dışında aile de iyi bir eğitimin gerçekleşmesinde önemli rol oynar. Aile, eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir. Bu yüzden eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir iliksinin kurulması önemli bir gerekliliktir.

Ancak eğitim sistemimizde okul aile ilişkisi denince akla çok fazla üretken olmayan sıkıcı toplantıların yapıldığı etkinlikler gelmektedir. Aile de genellikle eğitim ve öğretimi, sadece okulun gerçekleştirmesi gereken bir görev olarak algılamış olup çocuğunun eğitim ve öğretiminde kendisinin de aktif olarak rol oynayabileceğini pek düşünmemektedir. Oysa sağlıklı bir eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi için öğretmen ve anne-baba iliksisinin geliştirilmesi gerekmektedir

Tutkun ve Köksal, (2000) göre, Çocuklarına destekleyici bir ortam sağlayan aileler, sosyo-ekonomik durumları yetersiz olsa bile çocuklarının okul başarısına olumlu etki yapabilirler. Öğrencilerin okul başarılarını artırmak hem ailelerin hem de okulun ortak sorunudur. Okul ve aileler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik programlarını düzenlemek ve uygulamak için birlikte çalışabilir.

Zorunlu eğitim geçmişe oranla daha uzun bir zamanı kapsamakla birlikte, çocuğun okulda geçirdiği zaman ailesi ve çevresiyle geçirdiği zamana göre hâlâ kısa olduğundan okul öğretmenlerinin, aile çevresinde de desteklenmesi gereklidir

Okul-aile iş birliği öğrenci başarısının artması, katılım, güdülenme, kendine güven ve davranışların değişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocukların okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı temel bir araçtır (Burns, 1993,akt : Pehlivan, 2000, s.110).

Birçok öğretmen toplumsal ve ailevî sorunların, okuldaki öğretim sürecini engellediğini düşünmektedirler. Öğrencilerin bir kısmı okula yeterince beslenmeden, sağlık sorunları, güvenlik ve sevgi gibi temel gereksinimleri karşılanmamış olarak gelmektedirler. Öğretmenlerin ailelerle ilgili yakınmalarından biri de, ailelerin okula sağladıkları desteğin yetersizliği ve okulların amacı ve yapmak istedikleriyle ilgilenmemeleridir (Rosental ve Sawyers 1996; akt. Pehlivan, 2000, s.110).

Epstein'e (1994) göre aile katılımının 6 çeşidini vurgulamıştır;

1. Temel aile sorumlulukları hakkında okul ailelere yardım eder,

2. Okul- ev iletişimi,

3. Aile okula yardım eder(öğretmene aile katılımında yardım etmek),

4. Evde öğretim etkinliklerine katılma,

5. İdare, karar verme ve destek için katılım,

6. Toplumla değiş-tokuş ve iş birliği (Harris,Andrews, J.-L., V.,Anstoy,) (indirilme tarihi 11.02.2007)

Ailelerin okul etkinliklerine katılımı ve iş birliği sürecini engelleyen başlıca faktörler şunlardır:

1. Ana- babaların kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu: Birçok ana- babanın olumsuz okul yaşantılarına sahip olmaları, okula karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır.

2. Ailelerin ekonomik sorunları: Çoğu zaman ailelerin okula çağrılma nedenleri, kendilerinden ekonomik katkılar istenmesidir. Ekonomik sıkıntılar ailelerin okul etkinliklerine katılımında gönülsüz davranmalarına yol açmaktadır.

3. Ailelerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması,

4. Ailelerin eğitim düzeyinin düşük olması,

5. Öğretmenlerin olumsuz tutumları: Öğretmenlerin ailelerin okula katılımı için zamanlarının olmadığı ve bu tür etkinliklere yeterince ilgi duymadıkları

şeklindeki algıları, okul-aile iş birliğinin en önemli engellerindendir. Oysa aileler, okula nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda öğretmenlerin yol göstermelerini ve kendilerini somut olarak yönlendirmelerini beklemektedirler.

6. Ev ve okul kültürünün farklılığı (Fiders ve Lewis, 1994 akt:Pehlivan, 2000, 111).

Tutkun ve Köksal'a (2000) göre; Okul ile aileler arasında iletişim kurulması şu yollarla sağlanabilir:

1. Veli-öğretmen-öğrenci toplantıları: Ortak katılımı sağlayan bir program hazırlanarak velilere bildirilir.

2. Karneler: Veliler çocuğun ev ödevi yapma isteği, okuma sevgisi, televizyon izleme alışkanlığı, öğrenmeye karşı tutumu ve evdeki durumu hakkında karne doldurmalıdır.

3. Okul gazeteleri: Okul gazete çıkarmalı ve ev ödevleri konusunda ipuçları, katılmak istedikleri aile içi etkinlikler ve yaptıkları eğitimsel geziler gibi konularda velilerden yazılar istemelidir.

4. Kutlama kartları: Çocuğun özel başarı ve davranışlarını kutlama amacıyla öğretmen ve veliler birbirlerine karşılıklı olarak kutlama kartları göndermelidir.

5. Veli-öğretmen görüşmeleri: Öğretmenler ve velilerin görüşme yoluyla iletişim kurmalarıdır.

6. Veli panosu: Özellikle veliler için olmak üzere okulun ana girişine bir ilan tahtası asılmalıdır.

7. Velileri bilgilendirme: Çocuğun okulda ne öğrendiği ile ilgili meraklarını gidermek için işlenene konular, haftalık programlar velilere gönderilir.

8. Ödev defterleri: Her öğrencinin, günlük ödevleri ve aldıkları notları yazacakları bir defter tutmalarını sağlayarak öğrenciler izlenir (Tutkun, Köksal, 2000, s.222).

Pehlivan'a (2000) göre; Aileler okulu yalnızca bir kamu hizmetinin sağlandığı, çocuklarının eğitimini ve başarısını gerçekleştiren, kendilerinin dışında bir kurum olarak görmemelidirler. Önce kendi çocuklarının eğitimine, daha sonra diğer ailelerin çocuklarının başarısını nasıl arttırabileceklerine ve son olarak ailelerinden yeterince destek ve yardım alamayan çocukların eğitimine güçleri ölçüsünde katkıda bulunmayı temel bir görev ve sorumluluk olarak hissetmelidirler.

Gerekli eğitim olanaklarından yararlanamayan ve ekonomik yaşamda yer alamayan bir bireyin, toplumda çeşitli sorunlar yaşanmasına neden olacaktır. Tüm öğrenciler; kendi ailemizin üyeleri olarak görülmeli ve okullara katılım çabaları arttırılmalıdır.

Okul-Aile İşbirliğini Gerektiren Nedenler

Çocuğun okuldaki başarısı ve gelişimi, okul idaresi, öğretmen, veli ve örgenci işbirliği ile çevre koşullarının uyumluluğuna bağlıdır. Okul-aile işbirliği yönetici, öğretmen, veli ve örgencileri okul kültürü çerçevesinde eğitimsel değerlere dayalı olarak bir araya getirip, ortak amaç ve hedefler etrafında birleşmelerini ve bu konularda neler yapabileceklerini, birbirlerine nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda ortak görüş ve eylem birliği içerisinde olmalarını sağlar. Etkili bir veli-öğretmen-okul işbirliği, birçok olumsuzluğun ortaya çıkmasını önleyebilir (Şişman, Turan; 2004: 207).

Okul-aile işbirliğini gerektiren nedenlerden bazıları söyle sıralanabilir (Şişman ve Turan; 2004: 208);

1. Ailenin eğitim ve okula yönelik bakış açısı eleştirme ve değerlendirme biçimi örgencinin eğitime bakışını, okul ve öğretmene yönelik davranış ve tutumlarını etkilemektedir. Anne-babalar, öğretmeni çocuğun önünde eleştirmemeli, ancak çocukta bu yönde bir eğilim varsa sağlıklı bir değerlendirme yapabilmesi için rehberlik edilmelidir.
2. Okul ile veliler arasındaki çatışmaların çoğu okulun başarı ve davranış konusunda velileri yeterince bilgilendirmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu durumla bağlantılı çatışmaların ortadan kaldırılması için okul velileri yeterince bilgilendirmelidir.

3. Okul, velilerin bilgi, beceri, deneyim ve uzmanlıklarından okulun yararına değişik biçimlerde yararlanabilir.
4. Okulun disiplin politikasının öğrenciler tarafından anlaşılması, benimsenmesi ve hayata geçirilmesinde kısaca disiplin konusunda amaca ulamsak için velilerin desteği gerekir. Disiplin konusunda tutarlılık sağlanırsa öğrenci öğretmen ve velisi tarafından kendisinden ortak olarak yerine getirilmesi istenen beklentileri karşılamada tereddüt yaşamayacaktır.
5. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin bozulması, bütün tarafları sıkıntıya sokabilir.
6. Okul-aile işbirliği öğretmen-öğrenci ilişkilerinin bozulmamasında önleyici bir rol oynar. Bu yolla okul, öz kültürünü doğrudan çevreye tanıtma fırsatı bulur. Veliler okul kültürünü tanıdıkları ölçüde okula sahip çıkarlar.
7. Okul yönetimi genellikle çevrenin ekonomik, politik ve siyasi gücü karsısında zayıf ve dayanaksız kalabilmektedir. Okul yönetimi bu güçlüklerin üstesinden yine basta velileri olmak üzere çevrenin desteğiyle gelebilir.
8. Okul ile veliler arasındaki karşılıklı işbirliği karşılıklı güven yaratır.

Başarılı bir programın çeşitli türlerde aile katılımını sağlama ve ailelere; dinleyici olma, evde görevi üstlenme, program destekleyicisi olma, danışmanlık ve karar verici olma gibi çeşitli rolleri verme özellikleri vardır.

Ömeroğlu'na (2003) göre; Her biri farklı yerlerde, farklı materyaller ve kaynaklar gerektiren ve farklı sonuçlara yol açan aile katılımı etkinlikleri şunlardır:

1. Bilgilendirme Toplantıları

Bu katılım şeklinde, anne babalar kendi çocuklarının gelişimlerini kolaylaştırabilmek için bazı bilgiler alırlar. Bilgi desteği, grup toplantıları (konferans, seminer, panel, sohbet toplantıları gibi) ve bireysel görüşmeler yoluyla yapılır.

Bu yolla ailelerin, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili bilgilerinin artırılması ve anne babalık yeteneklerinin desteklenmesi sağlanabilir. Toplantı konuları çocuk eğitimiyle ilgili olabileceği gibi aile çocuk iletişimini artıracak, çocuklarla evde yapılabilecek etkinlikler ve çocuk kitapları gibi konularda da olabilir (Hohmann ve Weikart, 2000, s.80; Ömeroğlu 2003, s.441).

Öncelikle toplantının konusuna ve adına karar vermek gerekmektedir. Ailelerin gereksinimlerine yanıt verecek bir toplantı olması katılımı artıracağından ihtiyaç belirleme çalışmalarında çocuğun gelişimi ve eğitimine ilişkin olarak en çok gereksinim duyulan konu seçilmelidir.

Genellikle bilgilendirme toplantılarında yapılan, bir uzman bulup onu konuşturmaktır. Burada ihtiyaç anne baba tarafından belirlenmediği için toplantıya katılım azdır ve anne babalar bu tür toplantılara bir daha katılmaz. Ailelerin kendi belirledikleri konularda toplantılara katılımı daha fazla olacaktır.

Toplantı konuları seçilirken öncelikle ailelerin ve çocukların güçlü yönlerini destekleyecek pozitif başlıklar seçilmelidir. Bu, toplantıya katılan anne babaların başarısızlık korkusunu yenmelerini sağlayacaktır (Hornby, 2000, 41).

Manning ve Schindler'e göre (1997) göre, toplantı sırasında öğretmen, oldukça özel ve somut olmalı, değerlendirmelerini; sanat etkinlikleri, gözlem kayıtları ya da fotoğraf örnekleri ile desteklemelidir. Öğretmen, anne babaları konuşmaya teşvik etmeli ve grubu yönlendirmelidir. Çocukların diğer çocuklar ve aileler ile karşılaştırılmasından kaçınılmalıdır.

Eğer bir sorun var ise gerçekçi bir şekilde yaklaşılmalı ve anne babayı iş birliği yapmaya davet etmelidir. Toplantı sonunda gelecek toplantı ile ilgili planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, anne babalar iş birliğine davet edilmelidir.

Ömeroğlu'na (2003) göre; Bireysel görüşmeler yapılarak ebeveynlerin çocuklar ile ilgili beklentileri öğrenilerek bu beklentilere ulaşmak için neler yapabileceği, çocukları ile ilgili karşılaştıkları problemleri nasıl çözebilecekleri konusunda tartışılabilir. Bu görüşmeler, öğretmenler tarafından planlanabileceği gibi anne babalardan gelen talep üzerine de düzenlenebilir.

Bireysel görüşmeler sadece okulda ya da çocukta bir sorun olduğunda planlanmamalı, zaman zaman çocuk ve aile ile ilgili olumlu duygular ve çocuğun gelişimi için de yapılmalıdır. Önce, olumlu davranışlar konuşulmalıdır. Aileyi suçlayıcı ve yargılayıcı tavırlardan kaçınılmalı, sorunun aile ile birlikte çözülebileceği duygusu verilmelidir.

2. Ev Ziyaretleri

Ev ziyaretleri, ebeveynlerin değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentilerini öğrenmek ve aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden biridir. Öğretmen açısından güç olsa da çocukların evlerine yapılan ziyaretler çok önemli eğitim fırsatları sunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı da ev ziyaretlerinin önemi üzerinde yoğunlaşmıştır. Muş Valililiğinin 28.11.2006 tarih ve 320/23670 sayılı yazıları ile okullardaki idareci ve öğretmenlerin ev ziyaretlerini yoğunlaştırmaları ve bunların I. ve II. Dönem sonunda raporlaştırılarak ilgili mercilere gönderilmesi istenmiştir.

Hildebrand'a (1981) göre; Öğretmenin ziyaretleri çocuk ve aileyi daha iyi tanımasına fırsat vermektedir. Aile, ev ziyaretleri sırasında duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmekte, çocuk ise öğretmeninin kendisi ile ilgilendiğini ve değer verdiğini düşünerek öz-saygısını geliştirebilmektedir.

Öğretmen, ev ziyaretleri sırasında anne babaların geleneksel tutumlarına ve değer yargılarına saygı göstermeli, duygu ve düşüncelerini paylaşarak onları desteklemelidir. Onlara, çocuklarını günlük yaşamlarının dışında değil içinde tutmaları konusunda rehberlik etmelidir.

Öğretmen, ailelere çocuklarıyla evde uygulayabilecekleri etkinlikler ve uyarıcı çevre düzenlemesi konusunda bilgiler verilebilir. Öğretmen, gözlemleri sonucu ailenin güçlü yanlarını ve aile-çocuk etkileşimini değerlendirip destekleyici etkinlikler planlamalıdır. Öğretmen tarafından ev ziyareti yoluyla evden alınan bilgiler sadece çocuğun gelişim ve eğitim yaşamını desteklemek amacıyla kullanılmalıdır (İşmen ve Yıldız, 1996, s.32; Hohmann ve Weikart, 2000,s. 78).

3. Ailelerin Sınıf İçi ve Sınıf Dışı Etkinliklere Katılımı

Öğretmenler ve yöneticiler eğitim programı ve çocuğun gelişimi hakkında ailelere bilgi sunmanın en etkili yollarını düşünmek zorundadırlar. Ailelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılmaları, sınıf ortamında çocuklarını gözlemeleri program hakkında bilgi edinmeleri açısından önemlidir. Kurulan iletişim biçimi ve sıklığı farklılıklar göstermelidir (Morrison, 1998, s.418).

İlköğretim kurumlarında ailelerle iletişim kurma amacıyla şu etkinlikler yapılabilir;

Selâmlaşma: Anne babalar çoğu zaman yaşam koşulları ile mücadele ederken toplantı, konferans gibi etkinliklere katılamayabilirler. Öğretmen iletişim için gün içindeki belirli zamanları kullanabilir. Öğretmen, aileler çocuklarını okula bırakmaya ve çocuklarını okuldan almaya geldikleri sırada onlarla karşılaşmaya ve selâmlaşmaya özen göstermeli, oluşan fırsatları değerlendirerek, onları birkaç dakika kurumda çocuklarıyla birlikte zaman geçirmeleri konusunda yüreklendirmelidir.

Yapılan bu ayaküstü konuşmalarda o günkü program ve etkinlikler hakkında kısa konuşmalar yapılabilir. Bu, ailelerle iletişimin başlangıcı olacaktır (Manning ve Schindler, 1997,s. 28; Hohmann ve Weikart, 2000,s. 81).

Telefon Görüşmeleri: Telefon görüşmeleri, anne babalar tarafından memnunlukla karşılanan bir iletişim yoludur. Telefon görüşmeleri acil durumlarda sadece problemleri iletmek amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olmaktadır. Öğretmenler tüm velilerin telefon listesini yapmalı ve bunu tüm velilere dağıtmalıdır. Öğretmen genel duyurular için listenin en başındaki veliyi arar. Öğretmenin aradığı veli de kendisinden sonra gelen veliyi arar ve sıralama bu şekilde devam eder. Bu telefon zinciri duyuruların hızla yayılmasını sağlamakla birlikte ebeveynler arasındaki ilişkilerin artmasına da yardımcı olur (Hornby, 2000, s.36).

Bülten ve Bülten Tahtası: Bülten tahtaları ve hazırlanan bültenler ailelerin çocuklarını okula getirdikleri veya almaya geldikleri zaman okuyabilecekleri yerlere yerleştirilmelidir. Çocukların günlük yaptığı etkinlikler, ailelerin çocuklarıyla yapabilecekleri etkinlik ve oyun örnekleri, inceleme gezileri, konferans veya davetlerle ilgili duyurular,. ailelerin görebileceği bir yere yerleştirilen bülten tahtalarına asılabilir. Belli aralıklarla seçilen bu konulardaki yazılar birkaç sayfalık bültenler şeklinde basılıp çoğaltılarak ailelere dağıtılabilir (Hohmann ve Weikart, 2000, s.81).

Haber Mektupları: İlköğretim kurumlarında evlere günlük, haftalık veya 15 günlük arayla düzenli olarak haber mektupları gönderilebilir. Bunlar okul ve ev arasındaki iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Haber mektuplarında, çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranışı, evde çocukla yapılabilecek etkinlikleri, etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğrafları, çocuğun okulda öğrendiği bir kavramın evde nasıl pekiştirileceği, basit oyuncakların yapımı gibi bilgiler yer alabilir. Ayrıca, düzenlenecek olan inceleme gezilerinin tarihleri ve planını gösteren takvim, gezi için gerekli olan izin belgeleri, okulda yapılacak proje çalışmaları için ailelerin evde kullanmadığı artık malzemelerin listesi gibi bilgiler ilave edilebilir (Hohmann ve Weikart, 2000, s.81; Yaşar, 2001,s. 371; Ömeroğlu, 2003,s. 444).

Afiş: Afişte, çarpıcı bir resim ve bir de ana mesaj yer almalıdır. Hazırlanan afişler okulun girişi, sınıf kapısı gibi ailelerin görebileceği yerlere asılmalıdır. Afişler uzun süre asıldığı yerde kalmamalı, zaman zaman yenilenmelidir.

Fotoğraflar: Sınıfta gerçekleşen önemli olaylar, programdaki etkinlikler, yemek, kahvaltı veya okul dışı yapılan geziler sırasında çekilen fotoğraflar panoya asılarak sergilenebilir. Ayrıca ailelere de bu fotoğraflar verilebilir. Böylece aileler, sınıfta ve okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi sahibi olarak, çocuklarını daha iyi tanıma fırsatı bulacaklardır.

Video-Teyp Kayıtları*:* Sınıfta uygulanan etkinlikler sırasındaki önemli ve heyecan verici olaylar kasetlere kaydedilebilir. Bu kayıtlar, evlere gönderilerek, okuldaki çalışmalar ailelerle paylaşılarak, ailelerin bilgilenmesi sağlanabilir.

İki Yönlü Yazışmalar: Okuldan aileye, aileden okula iki yönlü bir iletişim sürecidir. Çoğu anne baba, öğretmenlerle mektupla iletişim kurmayı tercih ederken, bazıları ise okul-ev günlükleri veya defterleri aracılığı ile iletişim kurmayı tercih edebilir. Bu tür yazışmalar, günlük veya haftalık olarak yapılabilir. Bu yazışmalarla çocuğun okuldaki etkinliklere katılımı, sağlık durumu ve gelişim özelliklerine ilişkin konularda yazışma yoluyla, karşılıklı iletişim sağlanabilir. İki yönlü gerçekleşmesi gereken bu yazışmalar çocuk, aile ve okul açısından önemli konularda yapılmalıdır (Hornby, 2000, s.37; Yaşar, 2001, s.372).

Ebeveyn Kütüphanesi: Okul ortamındaki küçük bir odaya çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili kaynak kitapların, dergilerin ve uygun öykü kitaplarının bulunduğu bir bölüm hazırlanarak bir kütüphane oluşturulabilir. Anne babalar bu kaynaklardan yararlanmaları için teşvik edilebilir (Ömeroğlu, 2003,s. 445).

Okul Aile İşbirliğinde Uyulacak İlkeler

Okul-aile işbirliği konusunda su noktaların dikkate alınması sonuçları olumlu yönde etkiler (Redding,1991 Şişman ve Turan'dan akt; 2004: 211);

1. Aileler, eğitim sisteminin ve onun alt sistemleri olan okulun ve sınıfın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmelidir.
2. Ailenin eğitim sürecine katılması her şeyden önce ailelerin birbirleriyle etkileşim içinde olmaları ile başlar.
3. Katılım okulun temel sorunları ile öğrencinin gelişim ve başarısı üzerinde yoğunlaşmalıdır.

4. Aile katılımı önce kendi çocuğuna daha sonra diğer ailelere ve onların çocuklarına şeklinde düzenlenmelidir.

Bunlara ek olarak başarılı okul-aile işbirliği yaratma ve geliştirmede dikkate alınması gereken noktalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır
(Şişman, Turan: 2004: 211);

1. Okul-aile işbirliği iyi örgütlenir, iyi planlanır ve amaçları iyi belirlenirse başarılı olur.
2. Okul-aile işbirliği mevcut sorunları çözümleyici ve potansiyel sorunları önlemeye yönelik olmalıdır
3. Ailelerin katılımı için, ailelerin mutlaka çok iyi eğitimli olması gerekmez.
4. Okul-aile işbirliği okulöncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki bütün eğitim kurumlarında önemsenmeli ve etkili biçimde sağlanmalıdır
5. Okul-aile işbirliği iyi organize edildiğinde en fazla alt sosyo-ekonomik kesimden gelen örgencilere yarar sağlar.
6. Aile her konuda işbirliği yapmaya zorlanmamalı, işbirliği yapılabilecek alternatif alanlar yaratmaya çalışılmalıdır.

Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesinin Yararları

Erdoğan'a(2003) göre; Etkili bir okul aile ilişkisi geliştirilerek sunulan eğitim ve öğretim etkinlikleri zenginleşecektir. Çünkü ailenin etkinleşmesi ile eğitim için yeni girdiler sağlanacaktır. Eğitimde elde edilen sonuçların sağlıklı olarak değerlendirilmesi de önemli bir sorundur. Mevcut değerlendirme türleri verim ve başarıyı ölçmede yetersiz kalması sonucunda ailenin eğitim ve öğretimde etkin kılınması gerekmektedir. Okulun değerlendirilmesinde veliler yeni bir boyut olarak görülebilir.

Okul-aile işbirliğini geliştirmek için şunlar dikkate alınabilir (Redding,1993 Şişman ve Turan'dan akt; 2004: 211);

1. Velilere, evde çocuklarının eğitimine nasıl katkı verebileceklerine ilişkin bilgi verilmeli.
2. Okulda yapılacak toplantı ve etkinliklerin zamanı, gerekli hazırlıkları yapabilmeleri için olabildiğince önceden velilere duyurulmalı.
3. Ailelerin okul için düzenleyecekleri etkinlikler için gerekli olabileceklerden okulun sahip olduğu bütün kaynaklar kullanılmalı.
4. Okulda ailelerin düzenleyecekleri toplantılar için ortam ve olanak yaratılmalı.
5. Toplantı ve etkinlikler son anda ertelenmemeli ve iptal edilmemeli
6. Aileler, önemli ve yararlı katkı, destek ve etkinlikleri için ödüllendirilerek motive edilmeli.
7. Ailelere istedikleri zaman okulu ziyaret edebilmeleri, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeleri ve sınıf ziyaretleri için izin verilmelidir.

Açıkalın'a (1998) göre; okul eğitim sisteminin en önemli parçalarından biridir. Onu önemli kılan özellikleri eğitim sisteminin en işlevsel parçası olması, eğitim sisteminin üretim amaçlı somut örgütlenmesi ve okulun eğitim sisteminin eylemsel sınırlarını ve çevresini belirlemesidir.

Okulun ekonomik görevi, ekonominin beyin ve insan gücü ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu bakışa göre eğitim, bireylerin kendilerine, toplumun da üyelerine yaptığı bir yatırım olarak görülmektedir. Sahip olunan insan kaynaklarının niteliklerinin geliştirilerek ihtiyaç duyulan nitelik ve nicelikte insan gücünün toplumun hizmetine sunulmadır. Okulun politik görevi ise yetiştirilen bireylerin devlet sistemine bağlılık göstermesini ve liderlik yetenekleri olanların seçilerek eğitilmesini gerçekleştirmektir (Erçetin ve Özdemir; 2004: 12).

Williams (1988)'e göre; birey açısından yaklaşıldığında ise eğitimin ve dolayısıyla okulun işlevi; her örgencinin tam olarak eğitsel, zihinsel, fiziksel, törel, ruhsal ve kişilik gelişimine yardım etmektir. Bu anlamıyla eğitim bireyin bir bütün olarak gelişimine yardım etmektir. Bu okula iliksin bakısın çerçevesini çizer. Okullar

hükümetin, yerel yönetimlerin, ailelerin, öğretmenlerin veya okulun diğer çalışanları için değil, örgenciler içindir. Okulun sağladığı eğitsel ve kişisel yaşantıların hepsinin hedefi örgencilerin yetiştirilmesine dönük olmalıdır. Yönetim, öğretmen ve diğer çalışanların okuldaki görevleri bu hedefe yönelik olarak çalışmaktır

Aile katılımı, çocuğun okuldaki, aile içindeki ve toplumdaki bütün yaşamlarını kapsayacak şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır. Planlamada okulun "Okulumuz ne tür bir aile katılımı programını izlemelidir?" sorusunu yanıtlaması çok önemlidir. Yanıt, okuldaki öğretmenlerin ve ebeveynlerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına bağlı olarak verilebilir (Morrison, 1998,s. 419; Coleman, s.1997, 14; Hohmann ve Weikart, 2000, s. 85).

Kandır 'a (2002) göre; Okul aile iş birliği süreci, ailelerin çocuklarını okula ilk kayıtlarını yaptırdıkları andan itibaren başlamıştır. Böylece öğretmenlerin "aile katılımı programı felsefelerini" belirledikten sonra ellerinde, kayıtlar sırasında edinilen çocuk ve aileye ilişkin temel bilgiler mevcut olacaktır. Çocuklar ve aileler ile ilgili elde edilen bu ilk bilgiler, aile katılımı programının genel çerçevesini oluşturacaktır.

Ailenin ihtiyaçlarını belirleme çalışması, okul aile işbirliği üzerinde önemli etkendir. Ailenin ihtiyaçlarını belirlerken maddi ve manevi ihtiyaçlar arasındaki ilişki ve denge iyi oturtulmalıdır. Ailenin ihtiyaçlarının yanı sıra toplumun ve okulun ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak dikkate alınması gereken önemli hususlardandır.

Ailenin ihtiyaçlarının belirlenmesinin yanı sıra, aileye sağlanacak hizmetlerin türü, içeriği, niteliği ve yöntem seçimi de önemlidir. Ancak hizmetlerin amacına ulaşması ve uygulanan programı ailenin kabul etmesini kolaylaştırması açısından ihtiyaç belirleme çalışması mutlaka yapılmalıdır. Toplantıların günü, saati, zamanı, konusu ve kurallar ailelerle birlikte belirlenmelidir. Aile katılımı etkinliklerinin önceden planlanması, gerekli hazırlıkların yapılmasını ve etkin katılımın sağlanmasını kolaylaştıracaktır (Yaşar, 2001,s. 367).

Ailelerle birlikte çalışırken ilk yapılacak şey ailenin farklılığını anlamaktır. Birbirinden ayrı kültürel bakış açıları ailelerdeki farklılıkların bir parçasıdır ve kültürel farklılıklar, okul-aile ilişkisini kurmaya çalışırken engeller yaratabilir. Hazırlanan aile katılım programı ailelerin; kültür seviyesi, yaşadıkları deneyimleri, davranışsal ve gelişimsel beklentileri ile uyum sağlamalıdır. Bir çocuğun ailesi ile ilgili bilgilenmek, duyarlı ve etkili okul-aile ilişkisinin gelişmesi için önemlidir (Coleman, 1997, 15; Hohmann ve Weikart, 2000, 69).

Aydın'a (2000) göre; okul yöneticiliği konumu, çevrenin okula ilişkin beklentilerini ve okulun bu beklentileri karşılama gücünü kavramayı gerektirir. Çevrenin beklentilerinin sürekli olarak gözden geçirilmesinde de yöneticiye sorumluluk düşmektedir.

Yöneticinin görevi, en üst düzeyde bir gelişmeyi gerçekleştirme amacıyla, çevresel ve mesleksel katkıları olanaklı kılıcı dinamik bir denge için, tüm taraflara önerilebilecek geleceğe yönelik girişimlere ilişkin gereksinimlerin dikkate alınmasını ve değerlendirmesini gerektirir (Aydın;2000, 78).

Okulun teşkilat yapısını bir piramide benzetmek mümkündür. Burada en yetkili şahıs müdürdür. Müdür rol hiyerarşisinin üstünde bulunur. Okul sisteminin başkanıdır. Okulun iç ve dış ilişkilerini düzenler. Burada iç ilişkiler öğretim programının düzenlenmesine ilişkin çalışmalar, öğretmen ve öğrencilerle ilgili çeşitli çalışmaların yapılmasını içermektedir (Açıkalın; 1998, 64).

Müdür uzlaştırıcı ve arabulucu olmalıdır. Okullarımızda beklenen amaçlara ulaşılması için gereken insan ve maddi kaynakların en verimli biçimde kullanmak müdürün sorumluluğundadır.

Okul yöneticisi bu görevi yerine getirirken öğretmen, eğitim uzmanı, müstahdem vb. insan gücü ile bina, araç, gereç, para gibi maddi kaynaklardan yararlanır.

Eğitim yöneticilerinin temel görevleri benzer olmakla birlikte ülkemizde bunlar İlköğretim Kurumları yönetmeliğinde belirlenmiştir. Okullardaki idarecilerin yetki ve sorumlulukları şöyle belirlenmiştir.

(Tebliğler Dergisi, 02.05.2006, Sayı:25512)

Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumluluğu

Madde 60 — İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur.
Okul müdürü, görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yapar.

Müdür Başyardımcısı

Madde 61 — Müdür başyardımcısı, ders okutmanın yanında müdürün en yakın yardımcısıdır. Müdürün olmadığı zamanlarda müdüre vekâlet eder. Müdür başyardımcısı, okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, ayniyat, yazışma, eğitici etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludur.
Müdür başyardımcısı, görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yapar.

Müdür Yardımcısı

Madde 62 — Müdür yardımcıları ders okutmanın yanında okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, ayniyat, yazışma, sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, nöbet, koruma, temizlik, düzen, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Müdür yardımcıları bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludurlar. Müdür yardımcıları, görev tanımında belirtilen diğer görevleri de yapar.

Toplum okulu modeline göre, okul topluma mal olmalı ve okulla toplum arasında etkileşim bulunmalıdır. Okul toplum etkinliklerinin merkezi olabilmek için akşamları, hafta sonları ve tatillerde açık olmalıdır. Okul, gece ve gündüz hem yetişkinlere, hem de çocuk ve gençlere açık olmalı, derslerin yanı sıra yetişkinler de okulda sosyal, kültürel ve dinlenmeye yönelik etkinliklere katılmalıdırlar (Lowe, 1985 aktaran : Pehlivan, 2000, s.108).

Bir eğitim kurumu olan okulun en önemli özelliklerinden birisi insan unsurunun ağırlıklı olması ve sosyal bir ortam içinde çevrenin bir parçası olarak varlığını sürdürmesidir.

Eğitim yöneticisinin çevre ilişkileri genel olarak dört esasa dayanır;

a) Demokratik düzende, okulun ne yapacağını çevrenin bilmesi, öğrenmek istemesi doğal hakkıdır.

b) Okul, yöneticisi çevrenin ve toplumun okuldan beklentilerini öğrendiğinde karşılama yolları arayabilir.

c) Okul çevreye ve topluma beklediği hizmeti verebilmeli ve yararlı olabilmelidir.

d) Çevre ve toplumun istek ve ihtiyaçları sıralanırken okula da gerekli yararlar ve destek sağlanmalıdır (Taymaz, 2001, 194).

Okul-Aile İş Birliği İle İlgili Mevzuat

Okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır. Okulda başlayan birçok eğitsel çalışmalar öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır. Okul yönetimi ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Ancak okul müdürü bu kuruluşları okul emrinde veya okula hizmet edecek kuruluşlar olarak görmeden, aralarındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ile belirli ilkelere göre düzenler, (Tebliğler Dergisi, 29.07.1965, Sayı:1363).

Okullarda özel yönetmelikle kurulan okul aile birliği dernekler kanununa göre kurulan okul koruma dernekleri genellikle birlikte çalışırlar. Okul aile birliği, okul müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenler, öğrenci velileri ve isterlerse öğrenci anne ve babalarının oluşturduğu bir birliktir. Bu birliğe bütün veliler ve okulun yönetici ve öğretmenleri üye kaydedilir.

Okul aile iş birliğinin amacı aile ve okul arasındaki ilişkileri güçlendirmek, iş birliğini sağlamak, öğrencilerin daha başarılı olmaları için ortaklaşa önlemler almaktır. Okul aile birliğinin organları, genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kuruludur. Bu organlar yönetmelik hükümlerine göre çalışır (Tebliğler Dergisi, 31.05.2005, Sayı:25831).

Bu kanuna göre Okul Aile Birliğinin görevleri şunlardır:

a. Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.

b. Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.

c. Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinlikler de okul yönetimi ile iş birliği yapmak.

d. Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak.

e. Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak.

f. Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak.

g. Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak.

h. Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.

ı. Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak.

i.Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak.

j. Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.

k. Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işlettirmek veya işletmek.

l. Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî-manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.

14.6.2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.

m) Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.

n) Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak.

o) Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlama

Okul-Aile Birliklerinin Amaçları

Türkiye'de okul-aile birlikleri, 1940'lı yıllarda zamanın Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer'in okullara gönderdiği bir genelge ile kurulmaya başlanmıştır. Okul aile birliği, okul ile aile arasında köklü bağların kurulması ve sürdürülmesinde en etkili rol oynayan birimdir (Taymaz ;2001,48).

Okul-aile birlikleri eğitim sisteminin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Okul-aile birliklerinin amacı, okul ile aile arasındaki ilişkileri güçlendirmek suretiyle anne-baba ve öğretmenleri öğrencileri yetiştirme konusunda işbirliğine götürmektir.

Daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilerek seçilmiş okul aile işbirliklerinin amaçlarından bazıları söyle sıralanabilir (Şişman ve Turan; 2004: 204–205):

1. Eğitim konusunda aile ile okul arasında benzer bir anlayış ve bakış açısı oluşturarak bu konudan kaynaklanabilecek okul-aile çatışmasını önlemek.
2. Çocuk ve gençlerin ev, okul ve toplum içinde bakım ve eğitimi ile ilgilenen okul dışı kuruluşlarla iletişim ve işbirliği sağlamak.
3. Çocuğun gelişmesi ve ihtiyaçları konusunda aileleri aydınlatmak.
4. Öğrencilerin başarısını yükseltecek etkinlikler hazırlamak.
5. Velilerin deneyim, birikim ve becerilerinden geniş ölçüde yararlanmak.
6. Etkin ve işbirliğine dayalı bir eğitim için okul-öğretmen-veli arasında kaynaşmayı sağlamak.
7. Evde ve okulda çocuğun eğitim ve sağlık düzeyini artırmak.
8. Çocukların ve gençlerin korunmasına yönelik yasaların çıkarılmasını sağlamak.
9. Okul ile aile arasında işbirliğini geliştirmek.
10. Her bir çocuğun fiziki, zihni, sosyal ve ruhi gereksinmelerini en iyi biçimde karşılamak.
11. Okuldaki eğitime uygun etkinlik, yöntem ve kaynaklarla katkıda bulunmak.

12. Öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetleri, araştırma kaynakları için gerekli harcamalara katkıda bulunmak.
13. Öğrencilerin refahı için okulda olması gereken her türlü tesisin kurulmasına yardımcı olmak, bunların geliştirilmesi ve bakımına yardımcı olmak.
14. Okulun idari islerinde ve diğer eğitim faaliyetlerinde gerekli olan yardımı yapmak.

Yabancı Ülkelerde Okul Aile Birlikleri ve Önemi

A.B.D.'de okul-aile birliklerinin geçmişi, yaklaşık 100 yıl öncesine dayanmaktadır. O zamanlarda belirlenen amaçlar bugün bile Ulusal Okul-Aile Birliği'nin hedefleri arasında yer almaktadır. Bu ülkede okul-aile birlikleri eğitimle ilgili birçok yeni kavram, değer, yasanın eğitim sistemine yerleşmesinde ve gelişip serpilmesinde öncülük etmektedir. Veliler, okul yöneticileri, öğretmenler ve toplumun eğitime yakından ilgi duyan bireyleri gönüllü olarak bu amaç etrafında toplanmaktadır (Ergün; 1994: 135).

Şişman ve Turan'a göre (2004) ; Ulusal okul-aile birlikleri Amerika'daki en büyük gönüllü kuruluşlardan birisidir. Okul aile birlikleri adı geçen toplumunun önemli bir kesimini temsil etme yetkisine sahip olduğu için eğitim sisteminde önemli bir rol oynamakta, yerel, eyalet ve ulusal düzeyde seslerini kuvvetle duyurabilmektedir. Bu organlar aslında çocukların ve gençlerin eğitimi, yetiştirmesi, geliştirmesi ve denetimiyle ilgili hemen bütün konularla yakından ilgilenmektedir.

Kanada'da ilk ana baba-öğretmenler derneği, telefonun mucidinin esi Bayan Alexander Graham Bell tarafından 1895 yılında Nova Scatia'da kurulmuştur. Günümüzde Ev-Okul ve Anne baba-öğretmenler federasyonu adı altında faaliyet göstermektedir. Çocuğun aile, okul ve toplumdaki bütün sorunları konularında dernek sorumluluk alanlarını söyle ifade etmektedir (Şişman ve Turan; 2004: 203–204):

1. Halkın tamamının çocuklarla ilgilenmesini sağlamak, çocuğa değerli amaçlar için çalışmayı öğretebilmek için ev, okul ve diğer eğitim güçleri arasında ortak bir bağ oluşturmak.
2. Çocuğun gelişmesini ve güvenliğini sağlayacak bütün etkenleri belirlemek ve teşvik etmek.
3. Okulları yeterli ve iyi donanıma kavuşturabilmek amacıyla kamuoyu oluşturarak okul ve toplum gereksinmelerinin karşılanmasına katkıda bulunmak.
4. Anne baba eğitimi yoluyla aileyi geliştirmek.
5. Okul gücünü anne baba gücüyle birleştirerek okula hizmet vermek.
6. Milli mirası sürekli kılacak yeteneğe sahip Kanada yurttaşları yetiştirilmesine yardımcı olmak.
7. Sosyal hizmet, uygarlığın erdemleri, vatanseverlik ve dünya barısına katkıda bulunmayı ilke edinmek.

Kanada'da anne baba-öğretmen dernekleri şunları hedeflemektedir (Şişman veTuran; 2004: 204):

1. Çocukların ve gençliğin durumlarını iyileştirmek.
2. Ev hayatının standartlarını yükseltmek.
3. Çocukların ve gençliğin korunmasını sağlamak.
4. Çocukların ve gençlerin okul içinde ve dışında iyi eğitilmelerini ve onlara iyi rehberlik yapılması konularında velilerle, öğretmenler arasında işbirliğini geliştirmek.
5. Her bir çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal ihtiyaçlarını en iyi biçimde karşılamak.
6. Anne-babaların okulu ve okuldaki çalışmaları anlamasını sağlamak ve kamuoyunun okul konusunu yorumlamasına yardımcı olmak.
7. Toplumun her düzeyinde çocukların ve gençlerin eğitimi ile ilgilenen okul dışı kuruluşlarla temas ve işbirliğinde bulunmak.
8. Vatanseverlik ülküsünü güçlendirmek ve eğitsel araçlar yoluyla iyi niyet ve barışa hizmet etmek.

Etkin Veli Okul İlişkisi

Veliler ve öğrenciler okulda en iyisinin ve doğrusunun yapıldığına inandıkları müddetçe okul çalışmalarına destek olmaktadırlar. Bunun yanı sıra okul aile birliklerinin çalışmaları olumlu yönde yürütülürse disiplin sorunlarının çıkma olasılığı azalır.

Okulda kazandırılan bilgi ve becerilerin aile ortamında izlenmesi ve aile eğitimi ve okul eğitiminin birbirleriyle tutarlı olması hem okulun hem de öğrencinin başarısını artırır. Özellikle öğrenme ve okula uyum güçlüğü olan öğrencilerin sorunlarına çözüm getirmek için okul aile arasında sıkı bir işbirliği vardır.

Okulda çocukları yapabildiği ölçüde serbest etkinliklere, kendi kendilerini yönetime yöneltilmeli ve öğretim yöntemi olarak da yaparak yaşayarak öğrenmeye yer verilmelidir.

Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı 10.10.2005 tarihinde yayınladığı bir genelge ile okullarımızda Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesini uygulamaya koymuştur.

Burada amaç bireyin kendini gerçekleştirmesi, okulda demokrasi kültürünün yerleştirilmesi, okulun tüm imkânları ile çevreye açılması, veli ve öğrencinin beklentilerinin sisteme dâhil edilmesi, hizmet üretenler ile alanlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için sistematik bir düzenlemeye gerek duyulmasıdır.

Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi; öğrenci ve velinin okulun işleyişine etkin katılımlarını sağlamak, velileri, öğrencilerin neyi nasıl öğrenecekleri konusunda bilgilendirerek çocuklarının okul dışındaki zamanlarını en etkili şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmalarını sağlamak, öğrencileri ve velileri okul kuralları ve genel eğitim politikaları konusunda bilgilendirmek, okulun hizmet ve imkânları konusunda tarafları bilgilendirerek faydalanma imkânlarını artırmak, okul içinde ve dışında fiziksel ve psikolojik şiddete karşı iş birliği yapmak, taraflar arasındaki iletişim kanallarını açık tutmak, tarafların birbirlerinden beklentilerini sağlam bir zemine oturtmak, tarafların bireysel potansiyellerini üst düzeye çıkarabilecekleri şartları oluşturmak, öğrencilerin ve velilerin okulun performans değerlendirilmesi sürecine etkin katılımını sağlamak konularında taraflar için bir yol haritası niteliği taşıması amacıyla oluşturulmuştur.

Sözleşme; okulun, öğrencinin ve velinin hak ve sorumluluklarını ihtiva eden üç bölümden meydana gelmektedir. Her bölümün sonunda yer alan Okula Özgü Sorumluluklar, okulun içinde bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) tarafından belirlenecektir.

Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesi konusundaki çalışmalar aşağıda belirtildiği şekilde yürütülecektir (Tebliğler Dergisi, 10.10.2005, Sayı:25932):

a) Bu sözleşme tüm ilköğretim ve orta öğretim okullarında ve tüm sınıf düzeylerinde uygulanacaktır.

b) OGYE toplantısında sözleşme incelenerek okulun kendi yapısına özgü kurallar, ana metin ile çelişmeyecek biçimde tartışılarak belirlenecektir.

c) Kayıt döneminde sözleşme metni, iki nüsha hâlinde taraflara verilerek bilgilendirilmeleri sağlanacaktır.

d)Taraflarca imzalanan sözleşme metinlerinden biri, 1. dönem sonuna kadar sınıf öğretmenine teslim edilecektir.

e) İkinci nüsha veli tarafından, evde rahatlıkla görülebilecek bir yere konularak, tarafların kendilerini değerlendirmeleri mümkün olacaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmada 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Tebliğler dergisinde yayınlanan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma; Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesi ile ilgili olarak yapılan ilk araştırma olma özelliği taşımaktadır. Bu özelliği ile ileride benzer çalışmalara örnek teşkil edecektir.

Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesi tam anlamıyla uygulandığında okul-aile iletişimini artıracağı düşünülmektedir. Bu yönüyle araştırma; öğretmenlere etkili sınıf yönetimi konusunda rehberlik edecektir. Literatürde de sözleşmenin; okul – aile iletişimini artırmada alternatif bir etkinlik olarak yerini alması beklenmektedir.

Problem Cümlesi

Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

Bu problem çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan öğrencilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin;

    a-) Cinsiyet

    b-) Kademe

    c-) Kıdem

‘lerine göre katılım düzeyleri nelerdir?

2. Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan velilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin;

    a-) Cinsiyet

    b-) Kademe

    c-) Kıdem

‘lerine göre katılım düzeyleri nelerdir?

3. Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan Okul yönetiminin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin;

    a-) Cinsiyet

    b-) Kademe

    c-) Kıdem

‘lerine göre katılım düzeyleri nelerdir?

4. Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan genel değerlendirme sorularına ilişkin öğretmenlerin;

    a-) Cinsiyet

    b-) Kademe

    c-) Kıdem

'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir?

5. Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin okul müdürlerinin görüşleri nelerdir?

Varsayımlar

1. Görüşmelerde yöneticilerin kendilerine yöneltilen sorulara objektif cevaplar verdiği ve ankete katılan öğretmenlerin anketi samimi ve ciddi bir şekilde doldurdukları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın evreni Muş ili Varto ilçesindeki ilköğretim okullar ile sınırlıdır.
2. Verilerin toplanması anket formu ve görüşmelerden elde edilen bilgiler ile sınırlıdır.

Tanımlar

İlköğretim Okulu: 6–14 yaş grubundaki çocuklara, sekiz yıllık zorunlu eğitim- öğretim faaliyetlerinin, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde amaçlı, planlı, düzenli ve kontrollü olarak kazandırıldığı yer.

Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi; öğrenci ve velinin okulun işleyişine etkin katılımlarını sağlamak, velileri, öğrencilerin neyi nasıl öğrenecekleri konusunda bilgilendirerek çocuklarının okul dışındaki zamanlarını en etkili şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmalarını sağlamak, öğrencileri ve velileri okul kuralları ve genel eğitim politikaları konusunda bilgilendirmek, okulun hizmet ve imkânları konusunda tarafları bilgilendirerek faydalanma imkânlarını artırmak, okul içinde ve dışında fiziksel ve psikolojik şiddete karşı iş birliği yapmak, taraflar arasındaki iletişim kanallarını açık tutmak, tarafların birbirlerinden beklentilerini sağlam bir zemine oturtmak, tarafların bireysel potansiyellerini üst düzeye çıkarabilecekleri şartları oluşturmak, öğrencilerin ve velilerin okulun performans değerlendirilmesi sürecine etkin katılımını sağlamak amacıyla oluşturulmuş sözleşmedir.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ülker (1984) tarafından yapılan "Ailenin İş görüşü ve Okulla ilişkisi" konulu araştırmanın bulgu ve önerileri şu şekilde özetlenebilir:

1. Okulların hepsinde okul-aile birliği kurulmuştur.
2. Veliler okul-aile birliğinin gerekliliğine inanmaktadırlar, buna rağmen Okul-aile birliklerinde görev almak istememektedirler.
3. Velilerin, okul-aile işbirliğine katılmama veya okul-aile birliklerinde görev almama nedenleri olarak fazla meşguliyet, ilgi duymama, başarısızlık korkusu vb. görülmektedir.
4. Veliler, okul-aile işbirliğinden öğrenim başarısını yükseltmeyi beklemektedir.

Ülker (1984), okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi konusunda da şu önerilerde bulunmaktadır:

1. İşbirliğinin demokratik bir ortamda gerçekleştirilmesi,
2. Okulun, çevrenin ve öncelikle velilerin güvenini kazanması,
3. İşbirliği gerektiren işlerin, bir plan ve program çerçevesinde yapılması, işlere öncelik ve önem sırası ile başlanması,
4. Velilere, yapılan çalışmalarla ilgili gerekli bilgilerin verilmesi,
5. Okul-aile işbirliğinde başarılı olan velilerin ödüllendirilmesi,
6. Okul-aile işbirliğine ilişkin yayınların artırılması .

Bilgin (1990) “Çocuğun eğitiminden ilk sorumlu ailesidir” düşüncesinden yola çıkarak, Ankara’nın merkez ilçelerindeki okullarda Okul-Aile işbirliğice sorunları konusunda, okul yöneticisi, öğretmen ve ana babalardan oluşan 1525 kişi üzerinde yaptığı çalışmada şu sonuçlara ulaşmıştır. Okul- Aile işbirliği konusundaki düzenlemeler, ilgililerce benimsenmekte ancak, uygulama süreci konusunda öğretmenlerin görüşleri olumsuz olup, ana –babaların yetersizliğinden yakındıkları görülmüştür. Okul Aile Birliği yönetmeliğinin bazı maddelerinin hiç hayata geçirilmediği, okul ile aileler arasında açık bir iletişimin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Aslan (1990), “Okul-Aile İlişkileri” isimli doktora tezinde Ankara merkezindeki ilkokulların örgencilerin aileleri ile olan ilişkilerinin düzeyi incelenmiş, okul-aile ilişkilerinin planlı bir şekilde yürütülüp, yürütülmediği, velilerin okul etkinliklerine ne düzeyde katıldıkları, Okul-Aile Birliği ve Okul Koruma Derneği’nin iş görülerine uygun bir şekilde etkinlik gösterip gösteremediği, okul-aile ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesini engelleyebilecek etkenlerin neler olabileceği araştırılmıştır. Bunun için, hem okul görevlilerine, hem de velilere uygulanmak üzere iki ayrı anket geliştirilmiş ve uygulanmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre; ilkokullarda okul-aile ilişkileri planlı değil, rastlantılara dayalıdır. Öğretmenlerle, velilerin etkileşimi için uygun ortam oluşturulmamıştır. Veliler, okuldaki eğitimsel etkinliklerin çoğundan habersizdir. Genelde, öğretmenler ve veliler, okul ve öğrenci sorunları ile ilgilenmemektedir. Velilerin çoğunluğu Okul-Aile Birlikleri’ne ilgi göstermemektedirler. Okul görevlilerinin ilgilerinin de içten olmadığı saptanmıştır. Okul yönetimine çevre halkı katılmamaktadır. Okul Koruma Dernekleri görevlerini istendik düzeyde gerçekleştirememektedir.

Yılmaz (1993) “Eğitim Sitemimizin Toplumsal Dokusu: Okul – Çevre ilişkileri açısından eğitim sürecine toplumsal katılım “ başlıklı çalışmasında ülkemizde okulların eğitim ve öğretim süreçlerine katılım aracı olan “okul –çevre ilişkileri” konusunda mevcut durum ve gözlenen sorunların neler olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Bu araştırmada okul çevresini oluşturan kişilerin çoğunluğunun “okul-aile birliği ve okul koruma derneklerinde” görev almadıkları, görev alanların sanayici ve siyasetçiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, çevre kurum ilgililerin daha çok ilkokullarla diyalog içinde olduğu ve bu diyalog için özellikle çocuklarının devam ettikleri ve bir öğretim yılında eğitim kurumlarını 2 ila 4 kez ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Bu araştırmanın önemli sonuçlarından biri de; okul çevre bütünleşmesini ve eğitim sürecine toplumsal katılımı engelleyen faktörlerin başında sosyo-ekonomik faktörlerin geldiğidir.

Doğan (1995) tarafından yapılan “Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri” konulu araştırmaya göre okul-aile iletişiminde “çoğunlukla” karşılaşılan engeller şunlardır:

1. Okul ve öğrenci ile ilgili bilgilerin velilere öğrencilerle iletilmesi,
2. Okulla ilgili kararların alınmasına katılmama,
3. Öğretmenlerle rahat iletişim kuramama,
4. Velilerin okul ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması,
5. Sınıflardaki öğrenci sayılarının fazla olması,
6. Velilerin her fırsatta öğretmen ve yöneticilerle görünmeye çalışması.

Koçak'ın (1998), "okul aile iletişiminin engelleri" baslıklı araştırmasından elde edilen bulgulara göre, evin okula uzak olması iletişime çok az derecede engel olarak görülmektedir. Okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin aileye geç gitmesi yönetici ve öğretmenlerce bir engel olarak görülmektedir. Ana- babaların islerinin çokluğu iletişimi engellemektedir. Ayrıca yönetici ve öğretmenlere göre ana-babaların çocukları hakkında olumsuz şeyler duymak istememeleri iletişimi engellemektedir. Ana – babalara göre ise bu hiçbir zaman engellememektedir.

Araştırma bulguları ve önerileri söyle sıralanmaktadır (Koçak,1998):

1. Saptanan iletişim engellerinin %80'inden fazlasında yönetici-öğretmen grubu ile ana-baba grubunun birbirleriyle ilişkili farklı görüşlere sahip olduğu dikkati çekmektedir. Seminer ya da toplantılarla bu farklılığın irdelenmesi gerekmektedir.

2. Her iki grupça da en önemli engel olarak ana-babaların islerinin çok olması ve yönetici ve öğretmenlerle ana-babaların birbirlerini tanımamaları görülmüştür. Bu engellerin giderilebilmesi için okul ve ailelerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlayacak toplantılar düzenlenmeli; ana-babalara, çocukların yetiştirilmesi sorumluluklarının, onların önemli islerinden biri olduğu benimsetilmelidir.

3. Bu araştırmaya benzer araştırmalar belli sürelerde tekrar edilerek, okul-aile iletişimini engelleyen etmenler sürekli olarak izlenmelidir.

Yaylacı (1999)'nın "İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı" çalışmasında ailelerin okulda temizlik, onarım, çevre düzenlemesi gibi etkinliklere katılmalarına ilişkin olarak öğretmenler ailelerin bu etkinliklere nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca okulda öğretmen ve ailelerin tanışması için toplantılar düzenlenmesine ilişkin olarak aileler zaman zaman düzenlendiğini, yönetici ve öğretmenler ise nadiren düzenlendiğini belirtmişlerdir. Bu toplantılara ailelerin katılımı konusunda ise aileler zaman zaman katıldıklarını belirtirken, yöneticiler ailelerin hiç katılmadıklarını belirlemiştir. Aileler çocukların evde ders çalışması için gerekli ortamı hazırladıklarını belirtirken öğretmenlerin nadiren yanıtını verdiklerini belirtmektedir.

Titrek (1999), tarafından ilköğretim okullarının çevre ile ilişkilerinin ne düzeyde olduğunu saptamak ve çevre ile daha olumlu ilişkiler kurulabilmesi için gerekli çözüm önerilerini ortaya koymak amacıyla "İlköğretim Okullarının Çevre İle İlişkileri" başlıklı araştırma yapılmıştır. Araştırmada okul görevlileri ve velilerin görüşlerine başvurulmuştur.

Elde edilen bulgulara göre;

1. İlköğretim okullarımızda çevre ile ilişki kurabilmek için yapılması gereken çalışmaların genellikle planlı bir şekilde yürütülmeye çalışıldığı,
2. İlköğretim okullarımız çevre kalkınması, çevrenin eğitimi ve çevreye rehberlik etme çalışmalarını ara sıra gerçekleştirdiği,
3. Eğitsel çalışmalarının genellikle gerçekleştirildiği fakat okuldaki kurulların etkinliklerini ara sıra gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

Söğüt (2003), "Resmi ve Özel İlköğretim Okullarında Okul – Veli İlişkileri" bağlamında etkili okul özelliklerine sahip olma düzeylerini öğretmen ve yöneticilerinin algılarını değerlendirerek belirlemek için bir araştırma yapmıştır.

Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmada su sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler, velilerin göstermeleri gereken davranışları göstermediklerini, özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ise velilerin göstermeleri gereken davranışları gösterdiklerini belirtmektedir

2. Resmi ilköğretim okullarında velilerle sağlıklı ve planlı bir iletişim biçimi kurulmamaktadır. Okulun beklentileri velilere yeterince anlatılmamaktadır.

3. Öğretmenlerin veli toplantılarını sık ve okulun amaçları doğrultusunda yapmadıkları belirlenmiştir.

Akbaba ve Samancı (2004), "İlköğretimde Veli–Öğretmen Görüşmelerinin Değerlendirilmesi" ile ilgili araştırma yapmıştır. Araştırma Erzurum ilindeki dört ilköğretim okulunda yürütülmüştür. Araştırma süresince sekiz öğretmen ve farklı sınıflarda öğrencisi bulunan kırk veli ile görüşmeler yapılmıştır.

Ayrıca üç veli öğretmen görüşmesi doğal ortamında gözlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen ve velilerin veli – öğretmen görüşmeleri ile ilgili değerlendirmeleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şunlardır (Akbaba ve Samancı,2004):

1. Veliler görüşmelere karsı ilgisizdirler.
2. Görüşme süreleri yetersiz görülmektedir.
3. Görüşme ortamları fiziksel yönden uygun değildir.
4. Görüşmelerde öğretmenler olumsuz tutum sergilemektedirler.
5. Okul rehberlik servisleri yeterince çalışmamaktadır.
6. Öğrenciyi tanıma konusunda branş ve sınıf öğretmenleri iletişimsizdirler.
7. İlköğretim okullarında velilere daha aktif rol verilmemektedir.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

D'Angelo ve Adler (1991), Çevre katılımının geliştirilmesinde etkili olabilecek yöntemleri ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalarında hazırlamış oldukları bir "okul- çevre ilişkilerini geliştirme programını bir okulda denemişlerdir. Araştırmada özellikle ev- okul arasındaki engellerin kaldırılmasına yönelik "yüz yüze iletişim" "ileri teknolojiden yararlanılarak kurulan iletişim" ve son olarak da "yazılı iletişim"in etkili olduğu belirtilmiştir.

Davies (1991), Öğrenci başarısı için okul- aile ve toplum işbirliğinin asgari şartlarını araştırdığı çalışmada "Çocuğu tüm toplum eğitir" özdeyişinden hareket etmiştir. Araştırmacı; öğretmen, öğrenci, aile ve toplum ilişkilerinin öneminin sıkça vurgulanmasına karşın bu ilişkilerinin öneminin sıkça vurgulanmasına karşın bu ilişkilerin ön şartları konusundaki bilgilerin azlığından yakınarak, kendi kurduğu okulda bazı yöntemler denemiştir. Öğrencilerin eğitimlerine ilişkin sorumlulukların paylaşımı fikrine dayalı yöntemlerin başında "veli" kavramının değişik bir şekilde anlaşılmasını sağlama uygulaması da yer almaktadır.

Davies'e göre "veli " bugüne kadar son derece dar anlamlı bir kavram olmaktan öteye gidememiştir. Davies, bu kavramın içine ailenin komşularını, hatta yakın çevredeki kurum ve kuruluş yetkililerini de davet ederek bu kavaramı yeni kapsamı ile çevreye kabul ettirmiştir. Okul –Çevre ilişkilerinin geliştirilmesi için özel çaba harcayan veya projeler hazırlayan öğretmenleri ödüllendirmiş, ev ve kurum ziyaretlerini öğretmenlerin görevi haline getirmiştir.

Yapılan tüm uygulamalar, oluşturulan bir grup tarafından izlenerek sonuçları değerlendirilmiş ve olumlu sonuçların görülmesi üzerine geliştirilmiş bu model daha çok okulda denenmiştir.

Frank (1988), "okul – aile ve çevre ilişkilerinin okuldan ayrılmalar üzerindeki etkisini" araştırmıştır. 14 – 20 yas arasında okuldan ayrılmış gençler ve bunların aileleri üzerinde yapılan çalışmada; ebeveynin okul ile ilişki düzeyinin zayıflığı ve eğitim düzeyinin düşük olması, çocuğun okuldan ayrılma riskini arttırıcı faktörler olarak tespit edilmiştir. Bu değişkenler kontrol altına alındığında, ailenin ekonomik gücünün okuldan ayrılma ile bir ilişkisinin olmadığı saptanmıştır.

Buna karşılık, ailenin sosyal yalnızlık içinde olması ve aile içi çatışmaların yoğunluğu değişkenleriyle çocuğun okuldan ayrılması riski arasında önemli ilişkiler olduğu görülmüştür.

Cutler (1989), parçalanmamış, çoğunlukla beyaz orta ve ortanın üstü sınıfa mensup aile üzerinde yapılan araştırmada, "ailenin, çocuğun okul hayatını paylaşma düzeyi" belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, çocuğun okul hayatını paylaşmanın, aile üyelerinden baba tarafından daha çok yerine getirildiği, en fazla temel eğitim çağındaki çocukların ana babalarının, onların okul yasamı ile ilgilendiklerini ve çocukların başarılarının söz konusu paylaşmadan önemli ölçüde olumlu yönde etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Okul – aile işbirliği ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaların sayısındaki fazlalık göze çarpmaktadır. Genel olarak çalışmalarda okul – aile iletişiminin okullarımızda tam olarak sağlanamadığından ve bunun sonucu olarak okul ve velinin giderek birbirinden uzaklaştığından bahsedilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ise bu etkileşim ve iletişimi artırmak ve veliyi okula çekebilmek amacıyla 10/10/2005 tarihinde ilk ve orta öğretim kurumlarına bir genelge göndermiştir. Bu genelgeyle kayıt dönemlerinde öğrenci-veli-okul sözleşmesi başlığı altında 4 sayfalık bir sözleşme metni okul yönetimi öğrenci ve veli tarafından imzalanmaktadır. Bir kopyası okul yönetiminde diğeri de velide kalacak şekilde düzenlenmiştir.

Literatür incelendiğinde Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesi ile ilgili daha önce yapılan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Daha sonra bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiş ve yapılan araştırmada; Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği; öğretmen ve yönetici görüşlerine dayalı olarak incelenmiştir. Öğretmenlerin görüşleri; sözleşmedeki maddelere katılım düzeyleri ile okul müdürlerinin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler ile ortaya konmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm, araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama yöntemi, veri toplama aracı, veri toplama aracının geliştirilmesi, veri toplama aracının uygulanması ve verilerin analizi aşamalarında yapılan çalışmalara ilişkin bilgileri içermektedir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Konuyla ilgili literatür taranmış ve Muş ili Varto İlçesi merkez ilçe sınırları içinde devlete bağlı ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlere, araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanmıştır. Okul müdürlerinin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerle elde edilmiştir.

Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi araştırmayı amaçlayan modeldir. Araştırmaya konu olan olay birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve ordadır. Önemli olan onu uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir. (Karasar, 1995;76-77).

Bu çalışmada da Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri var olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Muş ili Varto İlçesi merkez ilçe sınırları içinde devlete bağlı olarak bulunan ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Varto ilçesinde devlete bağlı 7 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı 92, yöneticilerin sayısı 7 dir.

Evrenin hepsine ulaşıldığından ve tamsayım yapıldığından araştırmada örneklem alınmamıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, öğrenci- veli-okul sözleşmesi anketi ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmanın aracı dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde öğrenci- veli – okul sözleşmesinin öğrencilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara, ikinci bölümde öğrenci- veli – okul sözleşmesinin velilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara, üçüncü bölümde öğrenci- veli – okul sözleşmesinin okul yönetiminin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara ve son bölümde öğrenci-veli-okul sözleşmesine ilişkin genel değerlendirme sorularına yer verilmiştir.

Ölçeğin geliştirilmesinde ilk olarak konuya ilişkin literatür taranmış ve konunun kuramsal temeli oluşturulmuştur. Oluşturulan kuramsal temel doğrultusunda öğrenci- okul – veli sözleşmesinin uygulanabilirliği ile ilgili ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Ölçekte“kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum” ,“orta düzeyde katılıyorum”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüş belirtmeleri istenmiştir. Anket sorularının düşünsel boyutta olması nedeniyle analizde nicelik temel alınmış ve likert tipi ölçme kullanılmıştır. Likert tipi ölçme yönteminde seçenekler önem derecesine göre 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde sıralanmıştır.

Ölçekte 1- 17. sorular öğrenci- veli– okul sözleşmesinin öğrencilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorularıdır.18-40 arasındaki sorular velilerin hak ve sorumluluklarına, 41-60 arasındaki sorular ise okul yönetiminin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulardır. 60-68 arasındaki sorular ise öğrenci-veli-okul sözleşmesinin genel değerlendirme sorularıdır.

Araştırmanın geçerliliğinin sağlanması için konu araştırma uzmanlarına başvurulmuş ve uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda maddeler yeniden düzenlenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için Muş ili merkezindeki altı ilköğretim okulunda 100 öğretmene ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda Cronbach-Alpha istatistiği uygulanmış ve Alpha değeri. 98 bulunmuştur.

Veri yapısının analiz için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla hesaplanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örnekleme Yeterlik Ölçüsü 0.82 olarak hesaplanmıştır. Bu da veri yapısının faktör analizi için uygunluğunu göstermektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda anketin 4 faktörü de desteklediği görülmüştür. Faktör analizi tablosu ek 5'te verilmiştir.

Araştırma ölçeği ilk etapta 70 maddeden oluşurken ortak varyans değeri düşük olan iki madde ölçekten uzman görüşlerine de başvurularak çıkartılmıştır. Ölçek 68 madde halinde asıl uygulama çevresi olan Muş ili Varto ilçesi merkez sınırları içerisinde devlete bağlı ilköğretim okullarındaki öğretmenlere ulaştırılmıştır.

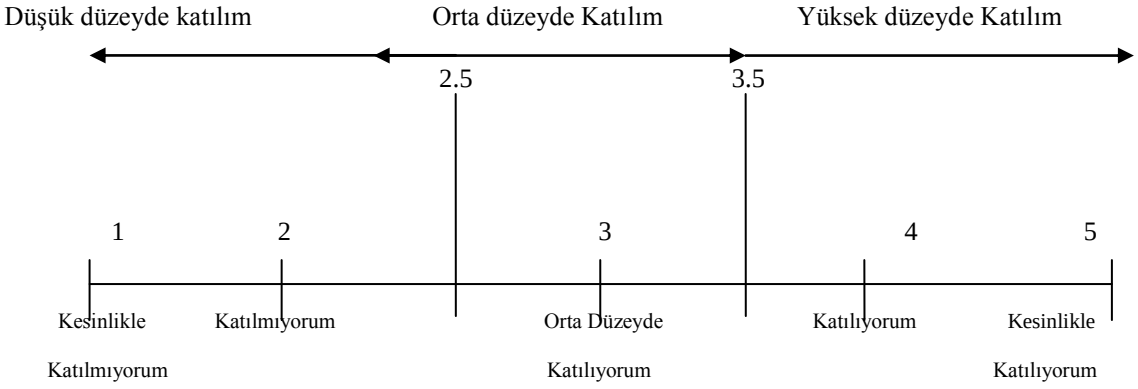
Araştırmacı, araştırma önerisini Varto İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne sunmuş ve araştırmaya 09.10.2007 tarih ve 4282 sayılı yazı ile izin verilmiştir. Araştırmanın izni ile ilgili resmi yazı ek 4'te bulunmaktadır.

Kullanılan veri toplama aracı, Muş ili Varto ilçesi merkez sınırları içerisinde devlete bağlı ilköğretim okullarındaki öğretmenlere ölçme aracı hakkında gerekli bilgiler verilerek ölçek uygulanmıştır. Sayıca çok az olmaları nedeniyle evrende yer alan müdürlerin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerle elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Veri toplama aracından elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programına aktarılarak istatistikî analizleri yapılmış ve elde edilen bilgiler çözümlenmiştir.

Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesinin uygulanabilirlik düzeyini ölçmek için hazırlanan ankette öğretmenlerin anketteki maddelere verdikleri yanıtlar frekans yüzde ve standart sapma kullanılarak değerlendirilmiştir. Ankette yer alan maddelerin katılma derecesine ilişkin daha somut yorum yapmak amacıyla katılım derecesi üç düzeyde ele alınmıştır. Üç düzeyde incelenen puanların sınır değerleri belirlenirken seçeneklere karşılık gelen puanların gerçek sınırları esas alınmıştır. (Şekil 1). Söz konusu düzeyler ve bunlara ait puan sınırlılıkları Tablo 1 de verilmiştir.

Şekil 1. Katılma Derecesine göre Puan Sınırlılıkları

Tablo 1

Ankette yer alan Maddelerde Katılım Düzeyine İlişkin Yorum ve Buna ait Puan Aralıkları

Düzey	Puan Aralığı
Düşük düzeyde Katılım	1,00-2,50
Orta Düzeyde Katılım	2,51-3,49
Yüksek düzeyde Katılım	3,50-5,00

Araştırmada evrenin tamamına ulaşıldığından verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma tekniklerinden yararlanılmıştır.

Bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemleri betimsel istatistik olarak tanımlamaktadır. Betimsel istatistik aynı zamanda bir örneklem üzerinde yâda ulaşılabilen durumlarda evrenin tamamından gözlem yapılarak elde edilen verileri kullanarak araştırmaya katılan bireylerin yâda objelerin özelliklerini belirlemeye yarayan süreçtir (Büyüköztürk, 2002, sayfa 5).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenler ve okul müdürlerine ilişkin kişisel bilgiler ile öğretmenlerin Okul- Veli- Öğrenci sözleşmesinde yer alan maddelere katılma düzeylerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Öğretmenlerin sözleşmede yer alan maddelere katılma düzeylerine yönelik bulgular sırasıyla cinsiyete, kıdeme ve görev yaptıkları kademeye göre " Öğrencilerin Hak ve Sorumluklarına İlişkin Görüşleri", "Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri", "Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" ve " Sözleşmenin Genel Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri" başlıkları altında sunulmuştur. Bu bölümde son olarak okul müdürlerinden sözleşmeyle ilgili görüşme yoluyla elde edilen bulgular da yer almaktadır.

Araştırmaya Katılanlara İlişkin Kişisel Bilgiler

Bu kısımda araştırmaya katılan öğretmenlere yönelik bilgiler verilmektedir. Araştırmaya katılanların her değişkene göre sayıları ve yüzdelik oranları aşağıdaki tablolarda görülmektedir

Tablo 2

Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	49	53,3
Erkek	43	46,7
Toplam	92	100,0

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre araştırmada 49(%53.3) kadın,43 (%46.7) erkek öğretmen yer almıştır. Bu durum araştırmaya katılan bayan öğretmenlerin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Kademelerine Göre Dağılımları

Kademe	N	%
I kademe	50	55.3
II kademe	42	45.7
Toplam	92	100,0

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi I kademe öğretmenlerinin sayısı 50 (%55.3) ikinci kademe öğretmenlerinin sayısı 42 (%45.7) dir. Bu durum I. kademe öğretmenlerinin II. kademe öğretmenlerinden sayıca daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem	N	%
0-5 yıl	55	59,8
6-10 yıl	16	17,4
11-15 yıl	12	13,0
16 yıl ve üstü	9	9,8
Toplam	92	100,0

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 55 (% 59,8), 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 16 (%17,4), 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 12 (% 13,0) ve 16 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin sayısı 9 (%9,8) dur. Bu durum öğretmenlerin yarıdan fazlasının düşük kıdem derecesine sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 5

Ankete Katılan Okul Müdürlerinin Dağılımları

Cinsiyet	Öğretmenlikte geçen süre	İdarecilikle geçen süre	Öğrenci sayısı
Erkek	13 yıl	4 yıl	298
Erkek	14 yıl	4 yıl	245
Erkek	10 yıl	5 yıl	300
Erkek	30 yıl	16 yıl	225
Erkek	11 yıl	6 yıl	444
Erkek	25 yıl	12 yıl	235
Erkek	11 yıl	5 yıl	272

Tablodan da görüldüğü gibi görüşme yapılan okul müdürlerinin tamamı erkektir. Okul müdürlerini öğretmenlikte geçen süreleri 10 yıl ve üstündedir. İdareci olarak görevlerini yerine getirme süreleri ise en az 4 yıl en fazla 16 yıl olmak üzere çeşitlilik göstermektedir. Tabloyu öğrenci sayıları açısından incelediğimizde ise ez az öğrencinin 16 yıldır idarecilik yapan müdürün okulunda, en fazla öğrencinin ise 6 yıldır idarecilik yapan müdürün okulunda bulunduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 6

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
1.Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir.	kadın	n	4	11	11	20	3	3.14	1.09
		%	8.2	22.4	22.4	40.8	6.1		
	erkek	n	1	11	7	20	4	3.34	1.04
		%	2.3	25.6	16.3	46.5	9.3		
2.Sözleşme, öğrencilerin daha güvenli, sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunmalarını sağlayacaktır	kadın	n	2	7	9	27	4	3.48	0.98
		%	4.1	14.3	18.4	55.1	8.2		
	erkek	n	2	5	6	27	3	3.55	0.95
		%	4.7	11.6	14.0	62.8	7		
3.Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır	kadın	n	3	8	3	26	9	3.61	1.15
		%	6.1	16.3	6.1	53.1	18.4		
	erkek	n	0	15	4	22	2	3.25	1.00
		%	0	34.9	9.3	51.2	4.7		
4.Sözleşme, öğrencilerin kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesini sağlayacaktır.	kadın	n	2	7	10	24	6	3.51	1.02
		%	4.1	14.3	20.4	49	12.2		
	erkek	n	0	10	5	25	3	3.48	0.93
		%	0	23.3	11.6	58.1	7		
5.Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır.	kadın	n	1	10	14	20	4	3.32	0.96
		%	2	20.4	28.6	40.8	8.2		
	erkek	n	0	8	17	18	0	3.23	0.75
		%	0	18.6	39.5	41.9	0		
6.Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır	kadın	n	1	4	3	36	5	3.81	0.80
		%	2	8.2	6.1	73.5	10.2		
	erkek	n	2	7	5	22	7	3.58	1.09
		%	4.7	16.3	11.6	51.2	16.3		
7.Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır	kadın	n	1	6	9	28	5	3.61	0.90
		%	2	12.2	18.4	57.1	10.2		
	erkek	n	2	9	5	22	5	3.44	1.09
		%	4.7	20.9	11.6	51.2	11.6		
8.Sözleşme, öğrencilerin kendini ve diğer öğrencileri tanıması, kariyer planlama, karar verme ve ihtiyaç duyduğu benzer konularda danışmanlık almasını sağ.	kadın	n	0	11	5	28	5	3.55	0.95
		%	0	22.4	10.2	57.1	10.2		
	erkek	n	2	6	12	22	1	3.32	0.91
		%	4.7	14	27.9	51.2	2.3		
9.Sözleşme, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere daha çok katılımını	kadın	n	1	9	12	22	5	3.42	0.97
		%	2	18.4	24.5	44.9	10.2		
	erkek	n	1	10	7	22	3	3.37	1.00
		%	2.3	23.3	16.3	51.2	7		

10.Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır	kadın	n	1	8	10	25	5	3.51	0.96
		%	2	16.3	20.4	51	10.2		
	erkek	n	2	6	8	23	4	3.48	1.00
		%	4.7	14	18.6	53.5	9.3		
11.Sözleşme, öğrencilerin kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklara daha fazla saygı duymalarını sağlayacaktır	kadın	n	1	6	15	25	2	3.42	0.96
		%	2	12.2	30.6	51	4.1		
	erkek	n	0	5	8	27	3	3.65	0.78
		%	0	11.6	18.6	62.8	7		
12.Sözleşme, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma düzeyini artıracaktır	kadın	n	2	11	6	28	2	3.34	1.01
		%	4.1	22.4	12.2	57.1	4.1		
	erkek	n	1	5	10	24	3	3.53	0.88
		%	2.3	11.6	23.3	55.8	7		
13.Sözleşme, öğrencilerin okul kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	kadın	n	1	11	10	22	5	3.38	1.01
		%	2	22.4	20.4	44.9	10.2		
	erkek	n	0	10	5	22	6	3.55	1.00
		%	0	23.3	11.6	51.2	14		
14.Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	kadın	n	2	7	7	26	7	3.59	1.03
		%	4.1	14.3	14.3	53.1	14.3		
	erkek	n	0	5	9	24	5	3.67	0.83
		%	0	11.6	20.9	55.8	11.6		
15.Sözleşme, öğrencilerin okul eşyalarına zarar verme düzeyini düşürecektir	kadın	n	1	9	13	20	6	3.42	1.00
		%	2	18.4	26.5	40.8	12.2		
	erkek	n	0	7	8	21	7	3.65	0.94
		%	0	16.3	18.6	48.8	16.3		
16.Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır	kadın	n	3	11	14	18	3	3.14	1.04
		%	6.1	22.4	28.6	36.7	6.1		
	erkek	n	1	10	7	21	4	3.39	1.02
		%	2.3	23.3	16.3	48.8	9.3		

Tablo 6 da öğretmenlerin cinsiyetlerine göre " Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Öğrencilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem erkek hem de kadın öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Kadın öğretmenler "Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$=3.81) ve "Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır" ($\bar{X}$=3.61) yargılarına yüksek düzeyde; "Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir" (X=3.14) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum kadın öğretmenlerin sözleşme ile öğrencilerin okulun işleyişi hakkında daha çok bilgi alacaklarını düşündüklerini göstermektedir.

Erkek öğretmenlerin “Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır” ($\bar{x}$ =3.67) ve Sözleşme, öğrencilerin kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklara daha fazla saygı duymalarını sağlayacaktır” ($\bar{x}$ =3.65) yargılarına yüksek düzeyde ; “Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır” ($\bar{x}$ =3.23)yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Erkek öğretmenler sözleşmenin ilk etapta sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracağını düşünmektedir. Çünkü imza altına alınan bir sözleşme çocuğun belirli sorumluluklar almasını sağlayacaktır

Hem kadın hem de erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise “Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır” ($\bar{x}$ = 3.81) ve “Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır” ($\bar{x}$ =3.67) yargılarıdır. Bu durum hem kadın hem de erkek öğretmenlerin sözleşme ile öğrencilerin sınıftaki kuralları uyma düzeylerini artacağına olan inançlarını göstermektedir.

“Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır” yargısına kadın öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.61), erkek öğretmenler orta düzeyde katılmışlardır. ($\bar{x}$ =3.25). Buna göre kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre bireysel farklılıklara saygının artacağına daha çok inanmaktadırlar.

“Sözleşme, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma düzeyini artıracaktır” yargısına erkek öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.53), kadın öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır ($\bar{x}$ =3.34).Erkek öğretmenlerde, kadın öğretmenlere göre öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımının artacağı konusundaki görüşü daha baskın bir biçimde ortaya çıkmaktadır

Tablo 7

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kademe		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
1.Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir.	I Kademe	n	4	10	9	22	5	3.28	1.14
		%	8	20	18	44	10		
	II Kademe	n	1	12	9	18	2	3.19	0.99
		%	2.4	28.6	21.4	42.9	4.8		
2.Sözleşme, öğrencilerin daha güvenli, sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunmalarını sağlayacaktır	I Kademe	n	3	7	10	25	5	3.44	1.05
		%	6	14	20	50	10		
	II Kademe	n	1	5	5	29	2	3.61	0.85
		%	2.4	11.9	11.9	69	4.8		
3.Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır	I Kademe	n	3	11	5	27	4	3.36	1.10
		%	6	22	10	54	8		
	II Kademe	n	0	12	2	21	7	3.54	1.08
		%	0	28.6	4.8	50	16.7		
4.Sözleşme, öğrencilerin kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesini sağlayacaktır.	I Kademe	n	2	9	9	27	3	3.40	0.98
		%	4	18	18	54	6		
	II Kademe	n	0	8	6	22	6	3.61	0.96
		%	019	19	14.3	52.4	14.3		
5.Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır.	I Kademe	n	1	8	21	19	1	3.22	0.81
		%	2	16	42	38	2		
	II Kademe	n	0	10	10	19	3	3.35	0.93
		%	0	23.8	23.8	45.2	7.1		
6.Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır	I Kademe	n	2	6	3	32	7	3.72	0.99
		%	4	12	6	64	14		
	II Kademe	n	1	5	5	26	5	3.69	0.92
		%	2.4	11.9	11.9	61.9	11.9		
7.Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	2	8	7	28	5	3.52	1.01
		%	4	16	14	56	10		
	II Kademe	n	1	7	7	22	5	3.54	0.99
		%	2.4	16.7	16.7	52.4	11.9		
8.Sözleşme, öğrencilerin kendini ve diğer öğrencileri tanıması, kariyer planlama, karar verme ve ihtiyaç duyduğu konularda danışmacık almasını sağ.	I Kademe	n	1	9	10	28	2	3.42	0.90
		%	2	18	20	56	4		
	II Kademe	n	1	8	7	22	4	3.47	0.99
		%	2.4	19	16.7	52.4	9.5		
9.Sözleşme, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere daha çok katılımını	I Kademe	n	1	10	9	24	6	3.48	1.01
		%	2	20	18	48	12		
	II Kademe	n	1	9	10	20	2	3.30	0.94
		%	2.4	21.4	23.8	47.6	4.8		

10. Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	3	6	8	27	6	3.54	1.05
		%	6	12	16	54	12		
	II Kademe	n	0	8	10	21	3	3.45	0.88
		%	0	19	23.8	50	7.1		
11.Sözleşme, öğrencilerin kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklara daha fazla saygı duymalarını sağlayacaktır	I Kademe	n	1	6	12	28	3	3.52	0.86
		%	2	12	24	56	6		
	II Kademe	n	0	5	11	24	2	3.54	0.77
		%	0	11.9	26.2	57.1	4.8		
12.Sözleşme, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma düzeyini artıracaktır	I Kademe	n	2	7	10	28	3	3.46	0.95
		%	4	14	20	56	6		
	II Kademe	n	1	9	6	24	2	3.40	0.96
		%	2.4	21.4	14.3	57.1	4.8		
13.Sözleşme, öğrencilerin okul kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	I Kademe	n	1	9	10	24	6	3.50	0.99
		%	2	18	20	48	12		
	II Kademe	n	0	12	5	20	5	3.42	1.03
		%	0	28.6	11.9	47.6	45.5		
14.Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	I Kademe	n	2	6	11	25	6	3.54	0.99
		%	4	12	22	50	12		
	II Kademe	n	0	6	5	25	6	3.73	0.88
		%	0	14.3	11.9	59.5	14.3		
15.Sözleşme, öğrencilerin okul eşyalarına zarar verme düzeyini düşürecektir	I Kademe	n	1	9	9	25	6	3.52	0.99
		%	2	18	18	50	12		
	II Kademe	n	0	7	12	16	7	3.54	0.96
		%	0	16.7	28.6	38.1	16.7		
16.Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır	I Kademe	n	4	11	9	22	4	3.22	1.13
		%	8	22	18	44	8		
	II Kademe	n	0	10	12	17	3	3.30	0.92
		%	0	23.8	28.6	40.5	7.1		

Tablo 7 de öğretmenlerin kademelerine göre " Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Öğrencilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

I.Kademe öğretmenleri "Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.72) ve "Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.54) yargılarına yüksek düzeyde; Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.22) yargısına ise orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum I.Kademe öğretmenlerinin sözleşme ile okuldaki demokratik ortamın gelişeceği konusundaki inançlarını ortaya koymaktadır. I. Kademe öğretmenleri sözleşme ile okulda meydana gelen olaylarda öğrencilerin bilgilendirileceğini ve daha fazla söz hakkına sahip olacaklarını düşünmektedirler.

II. Kademe öğretmenleri "Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır" ($\bar{x}$ =3.73) ve "Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.69) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir." ($\bar{x}$ = 3.19) orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. II. Kademe öğretmenleri ise sözleşmenin okuldaki kurallara uyma düzeyini artıracağı konusunda fikir birliğine varmışlardır.

I.Kademe öğretmenlerinin okuldaki demokratik ortamın gelişmesi yargısına yüksek düzeyde katılırken II. Kademe öğretmenlerinin daha çok sınıf kurallarına uyma derecesi üzerinde durması öğrencilerin sınıf olarak büyüdükçe sınıf kurallarına uyma düzeyinin azaldığının bir göstergesidir.

"Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir." ($\bar{x}$ = 3,23) ve "Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır" ($\bar{x}$ = 3.26) "Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır." ($\bar{x}$ = 3.28) yargılarına hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

"Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır" yargısına I. Kademe öğretmenleri yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.54), II. Kademe öğretmenleri orta düzeyde katılmışlardır. ($\bar{x}$ =3.45)

"Sözleşme, öğrencilerin kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesini sağlayacaktır" yargısına II. Kademe öğretmenlerinin yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.61), I. Kademe öğretmenlerinin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{x}$ = 3.40).

Bu durum özellikle II. Kademe öğrencilerinin kendilerine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesinin gerekliliğini ve sözleşme sayesinde öğretmenlerin bu değerlendirme sürecini zamanında yapmaya çalışacaklarının bir göstergesidir.

Tablo 8

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
1.Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir.	0-5 yıl	n	2	13	10	27	3	3.29	1.01
		%	3.6	23.6	18.2	49.1	5.5		
	6-10 yıl	n	2	4	5	4	1	2.87	1.14
		%	12.5	25	31.3	25	6.3		
	11-15 yıl	n	0	4	2	5	1	3.25	1.05
		%	0	33.3	16.7	41.7	8.3		
	16 yıl üstü	n	1	1	1	4	2	3.55	1.33
		%	11.1	11.1	11.1	44.4	22.2		
2.Sözleşme, öğrencilerin daha güvenli, sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunmalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	2	8	8	33	4	3.52	0.95
		%	3.6	14.5	14.5	60	7.3		
	6-10 yıl	n	0	3	5	7	1	3.37	0.88
		%	0	18.8	31.3	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	1	1	2	6	2	3.58	1.16
		%	8.3	8.3	16.7	50	16.7		
	16 yıl üstü	n	1	0	0	8	0	3.66	1.00
		%	11.1	0	0	88.9	0		
3.Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır	0-5 yıl	n	2	11	4	31	7	3.54	1.06
		%	3.6	20	7.3	56.4	12.7		
	6-10 yıl	n	1	5	1	7	2	3.25	1.23
		%	6.3	31.3	6.3	43.8	12.5		
	11-15 yıl	n	0	3	1	6	2	3.58	1.08
		%	0	25	8.3	50	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	4	1	4	0	3.00	1.00
		%	0	44.4	11.1	44.4	0		
4.Sözleşme, öğrencilerin kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	8	8	33	5	3.60	0.91
		%	1.8	14.5	14.5	60	9.1		
	6-10 yıl	n	1	4	3	6	2	3.25	1.18
		%	6.3	25	18.8	37.5	12.5		
	11-15 yıl	n	0	3	2	7	0	3.33	0.88
		%	0	25	16.7	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	3	2	3.55	1.13
		%	0	22.2	22.2	33.3	22.2		
5.Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	1	8	18	25	3	3.38	0.87
		%	1.8	14.5	32.7	45.5	5.5		
	6-10 yıl	n	0	6	6	3	1	2.93	0.92
		%	0	37.5	37.5	18.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	4	6	0	3.33	0.77
		%	0	16.7	33.3	50	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	4	0	3.22	0.83
		%	0	22.2	33.3	44.4	0		

6.Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	5	5	37	8	3.87	0.77
		%	0	9.1	9.1	67.3	14.5		
	6-10 yıl	n	0	2	2	10	2	3.75	0.85
		%	0	12.5	12.5	62.5	12.5		
	11-15 yıl	n	3	2	1	5	1	2.91	1.44
		%	25	16.7	8.3	41.7	8.3		
	16 yıl üstü	n	3	11	8	58	12	3.66	1.00
		%	3.3	12	8.7	63	13		
7.Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	7	12	32	3	3.52	0.85
		%	1.8	12.7	21.8	58.2	5.5		
	6-10 yıl	n	0	3	2	8	3	3.68	1.01
		%	0	18.8	12.5	50	18.8		
	11-15 yıl	n	0	3	0	7	2	3.66	1.07
		%	0	25	0	58.3	16.7		
	16 yıl üstü	n	2	2	0	3	2	3.11	1.61
		%	22.2	22.2	0	33.2	22.2		
8.Sözleşme, öğrencilerin kendini ve diğer öğrencileri tanıması, kariyer planlama, karar verme ve ihtiyaç duyduğu benzer konularda danışmanlık almasını sağ. Ayacaktır	0-5 yıl	n	0	8	9	36	2	3.58	0.78
		%	0	14.5	16.4	65.5	3.6		
	6-10 yıl	n	0	6	2	6	2	3.25	1.12
		%	0	37.5	12.5	37.5	12.5		
	11-15 yıl	n	1	1	2	6	2	3.58	1.16
		%	8.3	8.3	16.7	50	16.7		
	16 yıl üstü	n	1	2	4	2	0	3.44	0.94
		%	11.1	22.2	44.4	22.2	0		
9.Sözleşme, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere daha çok katılımını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	8	12	29	5	3.52	0.92
		%	1.8	14.5	21.8	52.7	9.1		
	6-10 yıl	n	0	5	3	6	2	3.31	1.07
		%	0	31.3	18.8	37.5	12.5		
	11-15 yıl	n	0	2	3	6	1	3.50	0.90
		%	0	16.7	25	50	8.3		
	16 yıl üstü	n	1	4	1	3	0	2.66	1.18
		%	11.1	44.4	11.1	33.3	0		
10.Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	6	11	32	5	3.61	0.87
		%	1.8	10.9	20	58.2	9.1		
	6-10 yıl	n	0	4	2	9	1	3.43	0.96
		%	0	25	12.5	56.3	6.3		
	11-15 yıl	n	1	2	3	5	1	3.25	1.13
		%	8.3	16.7	25	41.7	8.3		
	16 yıl üstü	n	1	2	2	2	2	3.22	1.39
		%	11.1	22.2	22.2	22.2	22.2		
11.Sözleşme, öğrencilerin kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklara daha fazla saygı duymalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	5	13	32	4	3.60	0.82
		%	1.8	9.1	23.6	58.2	7.3		
	6-10 yıl	n	0	2	2	7	0	3.31	0.70
		%	0	12.5	43.8	43.8	0		
	11-15 yıl	n	0	2	3	7	0	3.41	0.79
		%	0	16.7	25	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	0	6	1	3.66	1.00
		%	0	22.2	0	66.7	11.1		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
12.Sözleşme, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma düzeyini artıracaktır	0-5 yıl	n	1	8	11	32	3	3.50	0.87
		%	1.8	14.5	20	58.2	5.5		
	6-10 yıl	n	1	4	3	8	0	3.12	1.02
		%	6.3	25	18.8	50	0		
	11-15 yıl	n	0	4	0	7	1	3.41	1.08
		%	0	33.3	0	58.3	8.3		
	16 yıl ve üstü	n	1	0	2	5	1	3.55	1.13
		%	11.1	0	22.2	55.5	11.1		
13.Sözleşme, öğrencilerin okul kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	0-5 yıl	n	1	9	9	29	7	3.58	0.97
		%	1.8	16.4	16.4	52.7	12.7		
	6-10 yıl	n	0	6	2	6	2	3.25	1.12
		%	0	37.5	12.5	37.5	12.5		
	11-15 yıl	n	0	4	4	4	0	3.00	0.85
		%	0	33.3	33.3	33.3	33.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	0	5	2	3.77	1.09
		%	0	22.8	0	55.6	22.2		
14.Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	0-5 yıl	n	1	5	9	33	7	3.72	0.87
		%	1.8	9.1	16.4	60	12.7		
	6-10 yıl	n	1	4	5	5	1	3.06	1.06
		%	6.3	25	31.3	31.3	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	1	7	2	3.75	0.96
		%	0	16.7	8.3	58.3	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	5	2	3.88	0.92
		%	0	11.1	11.1	55.6	22.2		
15.Sözleşme, öğrencilerin okul eşyalarına zarar verme düzeyini düşürecektir	0-5 yıl	n	1	7	16	25	6	3.50	0.92
		%	1.8	12.7	29.1	45.5	10.9		
	6-10 yıl	n	0	6	1	7	2	3.31	1.13
		%	0	37.5	6.3	43.8	12.5		
	11-15 yıl	n	0	2	2	6	2	3.66	0.98
		%	0	16.7	16.7	50	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	1	2	3	3	3.88	1.05
		%	0	11.1	22.2	33.3	33.3		
16.Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır	0-5 yıl	n	4	10	14	23	4	3.23	1.07
		%	7.3	18.2	25.5	41.8	7.3		
	6-10 yıl	n	0	5	2	9	0	3.25	0.93
		%	0	31.3	12.5	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	3	4	4	1	3.25	0.96
		%	0	25	33.3	33.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	3	1	3	2	3.44	1.23
		%	0	33.3	11.1	33.3	22.2		

Tablo 8 de öğretmenlerin kıdemlerine göre " Öğrenci Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Öğrencilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir

0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır.” ($\bar{x}$ =3.87) ve “Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır” ($\bar{x}$ =3.72) yargılarına yüksek düzeyde ve “Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır” ($\bar{x}$ =3.23) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin sözleşme ile okuldaki kaba kuvvete başvurma eğilimini pek fazla etkileyemeyeceğini düşündükleri göstermektedir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır.” ($\bar{x}$ = 3.75) ve “Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır “ ($\bar{x}$ =3.68) yargılarına yüksek düzeyde ve “Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir.” ($\bar{x}$ =2.87) yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler ise 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin aksine okullarda demokratik ortamın oluşacağı yargısına orta düzeyde ve daha düşük bir ortalama ile katıldıklarını belirterek demokratik bir ortamın oluşacağına inançlarının daha az olduğunu belirtmişlerdir.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır” ($\bar{x}$ = 3.75) ve “Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır” ($\bar{x}$ =3.68) yargılarına yüksek düzeyde ve “Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır.” ($\bar{x}$ =2.91) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşmenin okullarda öğrencilere eşit davranılması konusunda etkisinin olacağını düşünmektedirler

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, öğrencilerin okul eşyalarına zarar verme düzeyini düşürecektir" ($\bar{X}$ =3.88) ve "Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır" ($\bar{X}$ = 3.87) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere daha çok katılımını artıracaktır." ($\bar{X}$ =2.66) yargısına orta düzeyde katılmaktadırlar.

11-15 yıl kıdem ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenler için sözleşmenin sınıf kurallarına uyma düzeyini artırmasına olan inançları daha önemlidir. Bu durum öğretmenlerin kıdemlerinin artmasıyla öğrencilerin okulun ve sınıfın kurallarına uyma düzeyinin artacağı görüşünde birleşmesine neden olmaktadır.

"Sözleşme, öğrencilerin daha güvenli, sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunmalarını sağlayacaktır" yargısına 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlere göre sözleşme sonucunda okuldaki ve sınıftaki fiziksel şartların daha iyi olacağı görüşüne pek katılmamaktadırlar.

"Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır" yargısına 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır. 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşme ile okulda demokratik bir ortam oluşmasının diğer kıdemlere sahip öğretmenlere göre daha zor olduğunu düşünmektedirler.

"Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır" yargısına 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları tabloda görülmektedir. Bu durum kıdemi en yüksek olan öğretmenlerin okulda eşitlik kavramının uygulanması konusunda sözleşme ile gözle görülür bir değişiklik meydana getirmeyeceği görüşünde birleştiklerini göstermektedir.

Tablo 9

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
17.Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	kadın	n	0	9	6	31	3	3.57	0.86
		%	0	18.4	12.2	63.3	6.1		
	erkek	n	1	5	6	27	4	3.65	0.89
		%	2.3	11.6	14	62.8	9.3		
18.Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır	kadın	n	3	5	9	31	1	3.44	0.93
		%	6.1	10.2	18.4	63.3	2		
	erkek	n	0	7	7	27	2	3.55	0.82
		%	0	16.3	16.3	62.8	4.7		
19.Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır.	kadın	n	1	11	6	30	1	3.38	0.93
		%	2	22.4	12.2	61.2	2		
	erkek	n	0	7	15	20	1	3.34	0.78
		%	0	16.3	34.9	46.5	2.3		
20.Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	kadın	n	1	5	9	31	3	3.61	0.83
		%	2	10.2	18.4	63.3	6.1		
	erkek	n	2	5	7	26	3	3.53	0.95
		%	4.7	11.6	16.3	60.5	7		
21.Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır	kadın	n	0	10	5	30	4	3.57	0.91
		%	0	20.4	10.2	61.2	8.2		
	erkek	n	0	5	10	22	6	3.67	0.86
		%	0	11.6	23.3	51.2	14		
22.Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak daha düzenlbilgilendirilmesini sağlayacaktır.	kadın	n	1	4	8	32	5	3.69	0.82
		%	2	8.2	16.3	65.3	8.2		
	erkek	n	1	4	7	30	1	3.60	0.79
		%	2.3	9.3	16.3	69.8	2.3		
23.Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır.	kadın	n	1	7	13	26	2	3.42	0.86
		%	2	14.3	26.5	53.1	4.1		
	erkek	n	0	6	13	20	4	3.51	0.85
		%	0	14	30.2	46.5	9.3		
24.Sözleşme, velilerin öğrenciyi öğrenmeye hazır, bir şekilde okula göndermelerini sağlayacaktır	kadın	n	2	10	14	21	1	3.22	0.96
		%	4.1	20.4	28.6	42.9	4.1		
	erkek	n	0	6	13	23	1	3.44	0.92
		%	0	14	30.2	53.5	2.3		
25.Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde görev almalarını sağlayacaktır	kadın	n	1	12	14	21	1	3.18	0.90
		%	4.1	20.4	28.6	42.9	4.1		
	erkek	n	2	5	12	22	2	3.39	0.92
		%	4.7	11.6	27.9	51.2	4.7		
26.Sözleşme, velilerin okulun duyuru ve yayınlarını daha çok takip etmelerini sağlayacaktır.	kadın	n	0	12	15	22	0	3.20	0.81
		%	0	24.5	30.6	44.9	0		
	erkek	n	1	7	15	19	1	3.27	0.85
		%	2.3	16.3	34.9	44.2	2.3		
27.Sözleşme, velilerin okulun bilgi edinmek amacıyla gönderdiği her tür anket ve formu doldurup zamanında göndermelerini sağlayacaktır	kadın	n	1	13	16	19	0	3.08	0.86
		%	2	26.5	32.7	38.8	0		
	erkek	n	0	11	10	21	1	3.27	0.88
		%	0	25.6	23.3	48.8	2.3		

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
28.Sözleşme, velilerin Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır.	kadın	n	0	15	9	24	1	3.22	0.91
		%	0	30.6	18.4	49	2		
	erkek	n	1	10	11	21	0	3.20	0.88
		%	2.3	23.3	25.6	48.8	0		
29.Sözleşme, velilerin Okul –Aile birliği seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır	kadın	n	1	12	11	22	3	3.28	0.97
		%	2	24.5	22.4	44.9	6.1		
	erkek	n	0	6	10	24	3	3.55	0.82
		%	0	14	23.3	55.8	7		
30.Sözleşme, velilerin ihtiyaç duyduğunda öğrencinin ödevlerine katkı sağlamalarını, mümkün kılacaktır	kadın	n	2	14	9	23	1	3.14	1.00
		%	4.1	28.6	18.4	46.9	2		
	erkek	n	1	8	11	22	1	3.32	0.89
		%	2.3	18.6	25.6	51.2	2.3		
31.Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için sağlayacaktır	kadın	n	2	13	18	16	0	2.97	0.87
		%	4.1	26.5	36.7	32.7	0		
	erkek	n	0	11	10	21	1	3.27	0.88
		%	0	25.6	23.3	48.8	2.3		
32.Sözleşme, velilerin öğrencinin o gün okulda yaptıklarını paylaşarak değerlendirme yapabilmelerini sağlayacaktır	kadın	n	1	16	13	19	0	3.02	0.90
		%	2	32.7	26.5	38.8	0		
	erkek	n	1	7	13	22	0	3.30	0.83
		%	2.3	16.3	30.2	51.2	0		
33.Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır	kadın	n	2	14	14	19	0	3.02	0.92
		%	4.1	28.6	28.6	38.8	0		
	erkek	n	1	9	17	16	0	3.11	0.82
		%	2.3	20.9	39.5	37.2	0		
34.Sözleşme, velilerin okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine daha çok katılmalarını sağlayacaktır.	kadın	n	3	14	15	17	0	2.93	0.94
		%	6.1	28.6	30.6	34.7	0		
	erkek	n	0	5	14	24	0	3.44	0.70
		%	0	11.6	32.6	55.8	0		
35.Sözleşme, velilerin öğrencinin yaşına uygun sorumluluklar vermesini sağlayacaktır	kadın	n	3	15	12	16	3	3.02	1.07
		%	6.1	30.6	24.5	32.7	6.1		
	erkek	n	0	6	10	26	1	3.51	0.76
		%	0	14	23.3	60.5	2.3		
36.Sözleşme, velilerin okul yönetiminin okul- aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul etmelerini sağlayacaktır.	kadın	n	1	9	11	26	2	3.38	0.90
		%	2	18.4	22.4	53.1	4.1		
	erkek	n	0	6	13	20	4	3.51	0.85
		%	0	14	30.2	46.5	9.3		
37.Sözleşme; velilerin çocuklarının disiplin kurallarına uyması için gerekli önlemleri almalarını sağlayacaktır.	kadın	n	1	8	8	32	0	3.44	0.84
		%	2	16.3	16.3	65.3	0		
	erkek	n	0	7	8	25	3	3.55	0.85
		%	0	16.3	18.6	58.1	7		
38.Sözleşme; velilerin okul yönetimini öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumundaki değişmeler konusunda zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	kadın	n	1	8	10	27	3	3.46	0.91
		%	2	16.3	20.4	55.1	6.1		
	erkek	n	0	6	11	24	2	3.51	0.79
		%	0	14	25.6	55.8	4.7		
39.Sözleşme, velilerin aile ortamında fiziksel ve psikolojik şiddete izin vermemesini sağlayacaktır	kadın	n	3	11	11	22	2	3.18	1.03
		%	6.1	22.4	22.4	44.9	4.1		
	erkek	n	1	7	11	22	2	3.39	0.90
		%	2.3	16.3	25.6	51.2	4.7		

Tablo 9 da öğretmenlerin cinsiyetlerine göre " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem erkek hem de kadın öğretmenlerin orta düzeyde yoğunlaşmakla birlikte yüksek düzeyde de katıldıkları görülmektedir.

Kadın öğretmenler "Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak daha düzenli bilgilendirilmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.69) ve " . Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.61) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, velilerin okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine daha çok katılmalarını sağlayacaktır." (X=2.93) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum kadın öğretmenlerin sözleşme velilerin aile eğitim seminerlerine katılma oranlarının artmasını sağlama konusunda etkisinin fazla olamayacağını belirttiklerini göstermektedir.

Erkek öğretmenler ise "Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.67) ve "Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.65) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.11) yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Bu durum Erkek öğretmenlerin sözleşme ile velilerin daha çok söz sahibi olacaklarını ve okul aile ilişkilerine daha fazla özen göstereceklerine olan inancını göstermektedir.

"Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.06), ve "Sözleşme, velilerin okulun duyuru ve yayınlarını daha çok takip etmelerini sağlayacaktır." ($\bar{X}$ = 3.23) "Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır." ($\bar{X}$ = 3.36) yargılarına hem kadın hem de erkek öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

Bu durum kadın ve erkek öğretmenlerin sözleşme ile velilerin özellikle çocuklarının uyku ve dinlenme saatlerine ilişkin düşüncelerinde önemli bir değişiklik meydana getirmeyeceği görüşünde olduklarını göstermektedir.

Hem kadın hem de erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise "Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır" ($\bar{x}$ = 3.61) ve "Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.60) yargılarıdır.

Kadın ve erkek öğretmenler sözleşme sayesinde velilerin hak ve sorumluklarının farkına vararak okul aile işbirliğine daha çok önem verecekleri görüşünde birleşmektedirler.

Tablo 10

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kademe		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
17.Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	I	n	1	9	4	31	5	3.60	0.96
		%	2	18	8	62	10		
	II	n	0	5	8	27	2	3.61	0.76
		%	0	11.9	19	64.3	4.8		
18.Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır	I	n	3	5	6	34	2	3.54	0.95
		%	6	10	12	68	4		
	II	n	0	7	10	24	1	3.45	0.80
		%	0	11.9	19	64.3	4.8		
19.Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır.	I	n	1	10	10	28	1	3.36	0.89
		%	2	20	20	56	2		
	II	n	0	8	11	22	1	3.38	0.82
		%	0	19	26.2	52.4	2.4		
20.Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	I	n	2	7	11	26	4	3.46	0.97
		%	4	14	22	52	8		
	II	n	1	3	5	31	2	3.71	0.77
		%	2.4	7.1	11.9	73.8	4.8		
21.Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır	I	n	0	9	7	28	6	3.62	0.92
		%	0	18	14	56	12		
	II	n	0	6	8	24	4	3.61	0.85
		%	0	14.3	19	57.1	9.5		
22.Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak alıklarla bilgilendirilmesini sağlayacaktır.	I	n	2	4	10	33	1	3.54	0.83
		%	4	8	20	66	2		
	II	n	0	4	5	29	4	3.78	0.75
		%	0	9.5	11.9	69	9.5		
23.Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır.	I	n	1	7	11	26	5	3.54	0.93
		%	2	14	22	52	10		
	II	n	0	6	15	20	1	3.38	0.76
		%	0	14.3	35.7	47.6	2.4		
24.Sözleşme, velilerin öğrenciyi öğrenmeye hazır, bir şekilde okula göndermelerini sağlayacaktır	I	n	2	8	14	25	1	3.30	0.90
		%	4	16	28	50	2		
	II	n	0	8	13	19	2	3.35	0.85
		%	0	19	31	45.2	4.8		
25.Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde daha görev almalarını sağlayacaktır	I	n	3	9	15	22	1	3.18	0.96
		%	6	18	30	44	2		
	II	n	0	8	11	21	2	3.40	0.85
		%	0	19	26.2	50	4.8		
26.Sözleşme, velilerin okulun duyuru ve yayınlarını daha çok takip etmelerini sağlayacaktır.	I	n	1	12	16	20	1	3.16	0.88
		%	2	24	32	40	2		
	II	n	0	7	14	21	0	3.33	0.75
		%	0	16.7	33.3	50	0		
27.Sözleşme, velilerin okulun bilgi edinmek amacıyla gönderdiği her tür anket ve formu doldurup zamanında göndermelerini sağlayacaktır	I	n	1	16	12	20	1	3.08	0.94
		%	2	32	24	40	2		
	II	n	0	8	14	20	0	3.28	0.77
		%	0	19	33.3	47.6	0		

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
28.Sözleşme, velilerin Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır.	I	n	1	13	10	25	1	3.24	0.93
		%	2	26	20	50	2		
	II	n	0	12	10	20	0	3.19	0.86
		%	0	28.6	23.8	47.6	0		
29.Sözleşme, velilerin Okul –Aile birliği seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır	I	n	1	11	8	26	4	3.42	0.99
		%	2	22	16	52	8		
	II	n	0	7	13	20	2	3.40	0.82
		%	0	16.7	31	47.6	4.8		
30.Sözleşme, velilerin ihtiyaç duyduğunda öğrencinin ödevlerine katkı sağlamalarını, mümkün kılacaktır	I	n	3	11	13	22	1	3.14	0.98
		%	6	22	26	44	2		
	II	n	0	11	7	23	1	3.33	0.90
		%	0	26.2	16.7	54.8	2.4		
31.Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için sağlayacaktır	I	n	2	15	13	19	1	3.04	0.96
		%	4	30	26	38	2		
	II	n	0	9	15	18	0	3.21	0.78
		%	0	21.4	35.7	42.9	0		
32.Sözleşme, velilerin öğrencinin o gün okulda yaptıklarını paylaşarak değerlendirme yapabilmelerini sağlayacaktır	I	n	2	13	11	24	0	3.14	0.94
		%	4	26	22	48	0		
	II	n	0	10	15	17	0	3.16	0.79
		%	0	23.8	35.7	40.5	0		
33.Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır	I	n	3	12	14	21	0	3.06	0.95
		%	6	24	28	42	0		
	II	n	0	11	17	14	0	3.07	0.77
		%	0	26.2	40.5	33.3	0		
34.Sözleşme, velilerin okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine daha çok katılmalarını sağlayacaktır.	I	n	3	10	14	23	0	3.14	0.94
		%	6	20	28	46	0		
	II	n	0	9	15	18	0	3.21	0.78
		%	0	21.4	35.7	42.9	0		
35.Sözleşme, velilerin öğrencinin yaşına uygun sorumluluklar vermesini sağlayacaktır	I	n	3	12	11	22	2	3.16	1.03
		%	6	24	22	44	4		
	II	n	0	9	11	20	2	3.35	0.87
		%	0	21.4	26.2	47.6	4.8		
36.Sözleşme, velilerin okul yönetiminin okul- aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul etmelerini sağlayacaktır.	I	n	1	9	15	21	4	3.36	0.94
		%	2	18	30	42	8		
	II	n	0	6	9	25	2	3.54	0.80
		%	0	14.3	21.4	59.5	4.8		
37.Sözleşme; velilerin çocuklarının disiplin kurallarına uyması için gerekli önlemleri almalarını sağlayacaktır.	I	n	1	8	8	32	1	3.48	0.86
		%	2	16	16	64	2		
	II	n	0	7	8	25	2	3.52	0.83
		%	0	16.7	19	59.5	4.8		
38.Sözleşme; velilerin okul yönetimini öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumundaki zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	I	n	1	11	7	29	2	3.40	0.94
		%	2	22	14	58	4		
	II	n	0	3	14	22	3	3.59	0.73
		%	0	7.1	33.3	52.4	7.1		
39.Sözleşme, velilerin aile ortamında fiziksel ve psikolojik şiddete izin vermemesini sağlayacaktır	I	n	4	11	9	23	3	3.20	1.10
		%	8	22	18	46	6		
	II	n	0	7	13	21	1	3.38	0.78
		%	0	16.7	31	50	2.4		

Tablo 10 da öğretmenlerin kademelerine göre " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

I.Kademe öğretmenleri "Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.62) ve "Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.60) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırmasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.04) yargısına ise orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

I. Kademe öğretmenleri sözleşme ile velilerin okul yönetimine daha çok katılacağını düşünmektedirler. Ancak öğrencinin okuma ve araştırmaya daha fazla zaman ayırması konusunda velilerin sözleşme sayesinde özen gösterecekleri görüşüne pek katılmamaktadırlar.

II. Kademe öğretmenleri "Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak daha düzenli bilgilendirilmesini sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.78) ve "Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.71) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.07)yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

II. Kademe öğretmenleri sözleşme ile öğrencinin okuldaki durumunun veliye iletilmesi konusunda daha çok başarı sağlanacağını düşünmektedirler. Böylece çift yönlü iletişim sağlanarak öğretmen veli iletişiminin kuvvetleneceğini savunmaktadırlar.

"Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3,06) ve "Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde daha fazla görev almalarını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.28) "Sözleşme, velilerin Okul –Aile birliği seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ = 3.41) yargılarına hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

I.ve II. Kademe öğretmenleri sözleşme sayesinde velilerin ders dışı etkinliklerine katılma düzeylerinde önemli bir değişiklik olmayacağı konusunda fikir birliğine varmışlardır.

Hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargı ise " "Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak düzenli aralıklarla bilgilendirilmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.65) yargısıdır. Bu durum I.ve II. Kademe öğretmenlerinin sözleşme sayesinde okullarda bilgilendirme sürecinin daha sağlıklı işleyeceğini düşündüklerini göstermektedir.

"Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır" yargısına I. Kademe öğretmenleri yüksek düzeyde katılırken ($\bar{X}$ =3.54), II. Kademe öğretmenleri orta düzeyde katılmışlardır. ($\bar{X}$ =3.38).

Bu durum I. Kademe öğretmenlerinin okula zamanında geliş -gidiş saatlerine özen gösterdiklerini ve sözleşme ile velilerin özellikle I. Kademe öğrencilerini zamanında getirip götüreceklerini düşündüğünü göstermektedir. Genellikle II. Kademe öğrencileri okula kendileri gelip gittikleri için II. Kademe öğretmenleri geliş-gidiş zamanına özen göstermede velilerin anlayışının sözleşme ile değişiklik göstereceği görüşüne pek katılmamaktadırlar.

"Sözleşme, velilerin okul yönetiminin okul- aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul etmelerini sağlayacaktır" yargısına II. Kademe öğretmenlerinin yüksek düzeyde katılırken ($\bar{X}$ =3.54), I. Kademe öğretmenlerinin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{X}$ = 3.36).

Bu durum II. Kademe öğretmenlerinin ev ziyaretlerine daha çok önem verdiklerini göstermektedir. Yapılan ev ziyaretleri ile öğrencinin yaşam alanı ve ailesi ile olan ilişkilerini yerinde görerek okul aile iletişiminin artacağını düşünmektedirler.

Tablo 11

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Veli Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
17.Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	7	7	37	4	3.69	0.79
		%	0	12.7	12.7	67.3	7.3		
	6-10 yıl	n	0	4	1	11	0	3.43	0.89
		%	0	25	6.3	68.8	0		
	11-15 yıl	n	1	2	3	5	1	3.25	1.13
		%	8.3	16.7	25	41.7	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	5	2	3.88	0.87
		%	0	11.1	11.1	55.6	22.2		
18.Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	2	5	11	36	1	3.52	0.83
		%	3.6	9.1	20	65.5	1.8		
	6-10 yıl	n	1	3	3	9	0	3.25	1.00
		%	6.3	18.8	18.8	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	0	5	2	3.77	1.09
		%	0	22.2	0	55.6	22.2		
19.Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	11	14	29	1	3.36	0.82
		%	0	20	25.5	52.7	1.8		
	6-10 yıl	n	1	3	3	9	0	3.25	1.00
		%	6.3	18.8	18.8	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	2	0	10	0	3.66	0.77
		%	0	16.7	0	83.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	4	2	1	3.22	0.97
		%	0	22.2	44.4	22.2	11.1		
20.Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	4	9	37	4	3.70	0.78
		%	1.8	7.3	16.4	67.3	7.3		
	6-10 yıl	n	0	3	5	6	2	3.43	0.96
		%	0	18.8	31.3	37.5	12.5		
	11-15 yıl	n	1	1	2	8	0	3.41	0.99
		%	8.3	8.3	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	1	2	0	6	0	3.22	1.20
		%	11.1	22.2	0	66.7	0		
21.Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	7	9	31	8	3.72	0.87
		%	0	12.7	16.4	56.4	14.5		
	6-10 yıl	n	0	5	2	8	1	3.31	1.01
		%	0	31.3	12.5	50	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	2	5	1	3.66	0.86
		%	0	11.1	22.2	55.6	11.1		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
22.Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak daha düzenli aralıklarla bilgilendirilmesini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	2	4	7	38	4	3.69	0.85
		%	3.6	7.3	12.7	69.1			
	6-10 yıl	n	0	1	5	10	0	3.56	0.62
		%	0	6.3	31.3	62.5	0		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	6	1	3.77	0.83
		%	0	11.1	11.1	66.7	11.1		
23.Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	1	7	16	27	4	3.47	0.87
		%	1.8	12.7	29.1	49.1	7.3		
	6-10 yıl	n	0	3	4	9	0	3.37	0.80
		%	0	18.8	25	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	2	3	7	0	3.41	0.79
		%	0	16.7	25	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	3	3	2	3.66	1.00
		%	0	11.1	33.3	33.3	22.2		
24.Sözleşme, velilerin öğrenciyi öğrenmeye hazır, bir şekilde okula göndermelerini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	2	7	21	24	1	3.27	0.84
		%	3.6	12.7	38.2	43.6	1.8		
	6-10 yıl	n	0	4	4	7	1	3.31	0.94
		%	0	25	25	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	1	9	0	3.58	0.79
		%	0	16.7	8.3	75	0		
	16 yıl üstü	n	0	3	1	4	1	3.33	1.11
		%	0	33.3	11.1	44.1	11.1		
25.Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde daha çok görev almalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	9	19	24	2	3.30	0.85
		%	1.8	16.4	34.5	43.6	3.6		
	6-10 yıl	n	0	5	3	8	0	3.18	0.91
		%	0	31.3	18.8	50	0		
	11-15 yıl	n	1	2	3	6	0	3.16	1.02
		%	8.3	16.7	25	50	0		
	16 yıl üstü	n	1	1	1	5	1	3.44	1.23
		%	11.1	11.1	11.1	55.6	11.1		
26.Sözleşme, velilerin okulun duyuru ve yayınlarını daha çok takip etmelerini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	11	17	27	0	3.29	0.78
		%	0	20	30.9	49.1	0		
	6-10 yıl	n	0	5	3	7	1	3.25	1.00
		%	0	31.3	18.8	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	1	2	4	5	0	3.08	0.99
		%	8.3	16.7	33.3	41.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	6	2	0	3.11	0.60
		%	0	11.1	66.7	22.2	0		
27.Sözleşme, velilerin okulun bilgi edinmek amacıyla gönderdiği her tür anket ve formu doldurup zamanında göndermelerini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	13	21	20	1	3.16	0.81
		%	0	23.6	38.2	36.4	1.8		
	6-10 yıl	n	1	6	3	6	0	2.87	1.02
		%	6.3	37.5	18.8	37.5	0		
	11-15 yıl	n	0	4	1	7	0	3.25	0.96
		%	0	33.3	8.3	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	7	0	3.66	0.70
		%	0	11.1	11.1	77.8	0		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
28.Sözleşme, velilerin Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	14	9	32	0	3.32	0.86
		%	0	25.5	16.4	58.2	0		
	6-10 yıl	n	0	6	5	5	0	2.93	0.85
		%	0	37.5	31.3	31.3	0		
	11-15 yıl	n	1	2	4	4	1	3.16	1.11
		%	8.3	16.7	33.3	33.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	3	2	4	0	3.11	0.92
		%	0	33.3	22.2	44.4	0		
29.Sözleşme, velilerin Okul – Aile birliği seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	10	10	31	3	3.45	0.91
		%	1.8	18.2	18.2	56.4	5.5		
	6-10 yıl	n	0	4	5	6	1	3.25	0.93
		%	0	25	31.3	37.5	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	3	7	0	3.41	0.79
		%	0	16.7	25	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	2	2	3.44	1.13
		%	0	22.2	33.3	22.2	22.2		
30.Sözleşme, velilerin ihtiyaç duyduğunda öğrencinin ödevlerine katkı sağlamalarını, ancak; kendi yapması gereken ödevlere yardım etmemelerini mümkün kılacaktır.	0-5 yıl	n	1	12	16	25	1	3.27	0.97
		%	1.8	21.8	29.1	45.5	1.8		
	6-10 yıl	n	0	3	5	8	0	3.31	0.79
		%	0	18.8	31.3	50	0		
	11-15 yıl	n	0	4	2	6	0	3.16	0.93
		%	0	33.3	16.7	50	0		
	16 yıl üstü	n	1	3	1	4	0	2.88	1.16
		%	11.1	33.3	11.1	44.4	0		
31.Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için TV seyretme ve oyun oynama saatlerinin düzenlenmesinde öğretmene yardımcı olmalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	12	16	25	1	3.23	0.88
		%	1.8	21.8	29.1	45.5	1.8		
	6-10 yıl	n	1	6	4	5	0	2.81	0.98
		%	6.3	37.5	25	31.3	0		
	11-15 yıl	n	0	4	4	4	0	3.00	0.85
		%	0	33.3	33.3	33.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	4	3	0	3.11	0.78
		%	0	22.2	44.4	33.3	0		
32.Sözleşme, velilerin öğrencinin o gün okulda yaptıklarını paylaşarak değerlendirme yapabilmelerini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	12	16	27	0	3.27	0.80
		%	0	21.8	29.1	49.1	0		
	6-10 yıl	n	1	7	2	6	0	2.81	1.04
		%	6.3	43.8	12.5	37.5	0		
	11-15 yıl	n	1	1	6	4	0	3.08	0.90
		%	8.3	8.3	50	33.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	3	2	4	0	3.11	0.92
		%	0	33.3	22.2	44.4	0		
33.Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	1	12	18	24	0	3.18	0.84
		%	1.8	21.8	32.7	43.6	0		
	6-10 yıl	n	1	6	3	6	0	2.87	1.02
		%	6.3	37.5	18.8	37.5	0		
	11-15 yıl	n	1	2	6	3	0	2.91	0.90
		%	8.3	16.7	50	25	0		
	16 yıl üstü	n	0	3	4	2	0	2.88	0.78
		%	0	33.3	44.4	22.2	0		

34.Sözleşme, velilerin okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine daha çok katılmalarını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	2	11	16	26	0	3.20	0.89
		%	3.6	20	29.1	47.3	0		
	6-10 yıl	n	1	4	6	5	0	2.93	0.92
		%	6.3	25	37.5	31.3	0		
	11-15 yıl	n	0	3	5	4	0	3.08	0.79
		%	0	25	41.7	33.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	2	6	0	3.55	0.72
		%	0	11.1	22.2	66.7	0		
35.Sözleşme, velilerin öğrencinin yaşına uygun sorumluluklar vermesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	2	12	14	24	3	3.25	0.98
		%	3.6	21.8	25.5	43.6	5.5		
	6-10 yıl	n	1	3	5	6	1	3.18	1.04
		%	6.3	18.8	31.3	37.5	6.3		
	11-15 yıl	n	0	4	2	6	0	3.16	0.93
		%	0	33.3	16.7	50	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	1	6	0	3.44	0.88
		%	0	22.2	11.1	66.7	0		
36.Sözleşme, velilerin okul yönetiminin okul-aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul etmelerini sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	1	7	11	33	3	3.54	0.85
		%	1.8	12.7	20	60	5.5		
	6-10 yıl	n	0	5	2	8	1	3.31	1.01
		%	0	31.3	12.5	50	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	6	3	1	3.25	0.86
		%	0	16.7	50	25	8.3		
	16 yıl üstü	n	1	1	5	2	1	3.33	0.86
		%	0	11.1	55.6	22.2	11.1		
37.Sözleşme; velilerin çocuklarının disiplin kurallarına uyması için gerekli önlemleri almalarını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	7	8	38	1	3.56	0.81
		%	1.8	12.7	14.5	69.1	1.8		
	6-10 yıl	n	0	4	2	10	0	3.37	0.88
		%	0	25	12.5	62.5	0		
	11-15 yıl	n	0	2	4	6	0	3.33	0.77
		%	0	16.7	33.3	50	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	3	2	3.55	1.13
		%	0	22.2	22.2	33.3	22.2		
38.Sözleşme; velilerin okul yönetimini öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumundaki değişmeler konusunda zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	6	12	33	3	3.56	0.83
		%	1.8	10.9	21.8	60	5.5		
	6-10 yıl	n	0	3	3	9	1	3.50	0.89
		%	0	18.8	18.8	56.3	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	3	4	1	1	3.00	1.00
		%	0	33.3	44.4	11.1	11.1		
39.Sözleşme, velilerin aile ortamında fiziksel ve psikolojik şiddete izin vermemesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	4	9	13	27	2	3.25	1.02
		%	7.3	16.4	23.6	49.1	3.6		
	6-10 yıl	n	0	4	2	9	1	3.43	0.96
		%	0	25.5	12.5	56.3	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	3	7	0	3.41	0.79
		%	0	16.7	25	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	3	4	1	1	3.00	1.00
		%	0	33.3	44.4	11.1	11.1		

Tablo 11 de öğretmenlerin kıdemlerine göre " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Velilerin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir

0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmaların sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.72) ve "Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.70) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, velilerin okulun bilgi edinmek amacıyla gönderdiği her tür anket ve formu doldurup zamanında göndermelerini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.16) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Göreve yeni başlayan öğretmenlerin oluşturduğu 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşme ile velilerin okul yönetimine daha çok katılarak okulda demokratik bir ortamın oluşmasına katkıda bulunacaklarını düşünmektedirler.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak alıklarla bilgilendirilmesini sağlayacaktır."($\bar{X}$ = 3.56) ve "Sözleşme; velilerin okul yönetimini öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumundaki zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır " ($\bar{X}$ =3.50) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =2.81) yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşmenin öğrencilerin okuma – araştırma yapması için velilerin daha fazla özen göstereceği konusunda etkili olacağını düşünmemektedir.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır"($\bar{X}$ = 3.66) ve "Sözleşme, velilerin öğrenciyi öğrenmeye hazır, bir şekilde okula göndermelerini sağlayacaktır " ($\bar{X}$ =3.58) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =2.91) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler ise sözleşme sayesinde veliler çocukları ile daha çok ilgileneceğini ve fiziksel ve ruhsal yönden öğrenmeye hazır duruma gelmesi için daha çok çaba sarf edecekleri görüşünü belirtmişlerdir.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.88) ve "Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır " ($\bar{x}$ =3.77) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır." ($\bar{x}$ =2.88) yargısına orta düzeyde katılmaktadırlar.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler ise sözleşme ile okul yönetimlerinin velilere daha demokratik ve adil bir ortam içinde karşılayarak gerekli işlemleri eşitlik ilkesini gözeterek yapılacağı konusunda fikir belirtmişlerdir.

"Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde daha fazla görev almalarını sağlayacaktır". ($\bar{x}$ =3.28) ve "Sözleşme, velilerin öğrencinin yaşına uygun sorumluluklar vermesini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ = 3.25) yargılarına 0-5 yıl, 6-10yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin hepsinin orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

0-5 yıl, 6-10yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin hepsi sözleşme ile ders dışı etkinliklere velilerin katılımının artmasındaki ilişkinin çok yoğun bir şekilde olmayacağını belirtmişlerdir.

"Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır " yargısına 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

0-5 yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin hepsi sözleşme ile okullarda velilerin daha saygılı ve adil bir biçimde karşılanacağını düşünürken 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler bu görüşü paylaşmamaktadır.

"Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır" yargısına 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler yüksek düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşme ile okul ortamında nitelikli kaynaklar ve eğitim fırsatlarının artacağını düşünürken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenler onlarla aynı fikirde değildirler.

"Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır" yargısına 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler yüksek düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tabloda görülmektedir.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler velilerin sözleşme ile okula geliş-gidiş saatlerine velilerin daha çok özen göstereceğini belirtirken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenler bu görüşe pek katılmamaktadırlar.

Tablo 12

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
40.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, takım ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir.	Kadın	n	0	15	13	21	0	3.12	0.85
		%	0	30.6	26.5	42.9	0		
	Erkek	n	0	10	10	23	0	3.30	0.83
		%	0	23.3	23.3	53.5	0		
41.Sözleşme, okul yönetiminin okulda olumlu bir kültür yaratmasını sağlayacaktır.	Kadın	n	0	8	8	32	1	3.53	0.79
		%	0	16.3	16.3	65.2	2.0		
	Erkek	n	0	8	13	21	1	3.34	0.81
		%	0	18.6	30.2	48.8	2.3		
42.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	Kadın	n	0	10	9	28	2	3.44	0.86
		%	0	20.4	18.4	57.1	4.1		
	Erkek	n	1	8	2	31	1	3.53	0.90
		%	2.3	18.6	4.7	72.1	2.3		
43.Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	Kadın	n	1	11	8	25	4	3.40	0.99
		%	2	22.4	16.3	51	8.2		
	Erkek	n	0	8	7	25	3	3.53	0.88
		%	0	18.6	16.3	58.1	7		
44.Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır.	Kadın	n	1	8	8	30	2	3.48	0.89
		%	2	16.3	16.3	61.2	4.1		
	Erkek	n	0	8	11	24	0	3.37	0.78
		%	0	18.6	25.6	55.8	0		
45.Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır	Kadın	n	0	10	9	25	5	3.51	0.93
		%	0	20.4	18.4	51	10.2		
	Erkek	n	1	10	12	17	3	3.25	0.97
		%	2.3	23.3	27.9	39.5	7		
46.Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	Kadın	n	0	8	10	30	1	3.48	0.79
		%	0	16.3	20.4	61.2	2		
	Erkek	n	0	7	9	26	1	3.48	0.79
		%	0	16.3	20.9	60.5	2.3		
47.Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	Kadın	n	0	7	11	30	1	3.51	0.76
		%	0	14.3	22.4	61.2	2		
	Erkek	n	0	6	10	25	2	3.53	0.79
		%	0	14	23.3	58.1	4.7		

48.Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır.	Kadın	n	0	8	8	33	0	3.51	0.76
		%	0	16.3	16.3	67.3	0		
	Erkek	n	0	11	9	19	4	3.37	0.97
		%	0	25.6	20.9	44.2	9.3		
49.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için iyi bir model olmasını sağlayacaktır	Kadın	n	0	8	9	31	1	3.51	0.79
		%	0	16.3	18.4	63.3	2		
	Erkek	n	0	8	8	24	3	3.51	0.88
		%	0	18.6	18.6	55.8	7		
50.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır	Kadın	n	0	8	5	35	1	3.59	0.78
		%	0	16.3	10.2	71.4	2		
	Erkek	n	0	7	8	24	4	3.58	0.87
		%	0	16.3	18.6	55.8	9.3		
51.Sözleşme, okul yönetiminin okulda etkili öğrenmeyi destekleyecek bir ortam yaratmasını sağlayacaktır	Kadın	n	0	7	7	34	1	3.59	0.76
		%	0	14.3	14.3	69.4	2		
	Erkek	n	0	7	10	24	2	3.48	0.82
		%	0	16.3	23.3	55.8	4.7		
52.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişine ait kararların ve kuralların uygulamasını takip etmesini kolaylaştıracaktır.	Kadın	n	0	7	10	31	1	3.53	0.76
		%	0	14.3	20.4	63.3	2		
	Erkek	n	0	6	10	26	1	3.51	0.76
		%	0	14	23.3	60.5	2.3		
53.Sözleşme, okul yönetiminin okul-toplum ilişkisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır.	Kadın	n	0	8	8	30	3	3.57	0.84
		%	0	16.3	16.3	61.2	6.1		
	Erkek	n	0	5	10	25	3	3.60	0.79
		%	0	11.6	23.3	58.1	7		
54.Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen- öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	Kadın	n	1	8	5	34	1	3.53	0.86
		%	2	16.3	10.2	69.4	2		
	Erkek	n	0	6	4	29	4	3.72	0.88
		%	0	14	9.3	67.4	9.3		
55.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır	Kadın	n	0	9	5	33	2	3.57	0.84
		%	0	18.4	10.2	67.3	4.1		
	Erkek	n	0	5	4	30	2	3.76	0.78
		%	0	11.6	9.3	69.8	9.3		
56.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenci ve veli hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplayarak sonuçlarını ilgililerle paylaşmasını sağlayacaktır.	Kadın	n	1	8	3	35	2	3.59	0.88
		%	2	16.3	6.1	71.4	4.1		
	Erkek	n	0	7	8	24	4	3.58	0.87
		%	0	16.3	18.6	55.8	9.3		
57.Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır.	Kadın	n	1	6	7	32	3	3.61	0.86
		%	2	12.2	14.3	65.3	6.1		
	erkek	n	0	5	9	22	7	3.72	0.88
		%	0	11.6	20.9	51.2	16.3		

58.Sözleşme, okul yönetiminin Okul ve çevresinde şiddet içeren davranışlara kesinlikle izin vermemesini sağlayacaktır	Kadın	n	2	7	13	26	1	3.34	0.90
		%	4.1	14.3	26.5	53.1	2		
	Erkek	n	1	5	9	23	5	3.60	0.92
		%	2.3	11.6	20.9	53.5	11.6		
59.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır	Kadın	n	1	9	8	31	0	3.40	0.86
		%	2	18.4	16.3	63.3	0		
	Erkek	n	0	5	13	21	4	3.55	0.82
		%	0	11.6	30.2	48.8	4.3		

Tablo 12 de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem erkek hem de kadın öğretmenlerin yüksek düzeyde yoğunlaşmakla birlikte orta düzeyde de katıldıkları görülmektedir.

Kadın öğretmenler "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.61) ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.59) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, takım ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir." ($\bar{X}$ =3.12) orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Erkek öğretmenler ise "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.72) ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen- öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.71) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.25) orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Kadın ve Erkek öğretmenler sözleşme ile okul yönetiminin veli toplantılarını sıklaştıracağını düşünmektedirler. Kadın öğretmenler sözleşme ile okullardaki materyal ekipman ve teknolojik donanım eksikliğinin giderilmesinin zor olduğunu belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler ise sözleşmenin her yerde eğitim anlayışı ile sadece eğitimin okulun sınırlarını aşması konusunda yeterli olamayacağını düşünmektedirler.

"Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir" ($\bar{X}$ = 3.20), ve "Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.43) yargılarına hem kadın hem de erkek öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

"Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır." yargısına hem kadın hem de erkek öğretmenlerin aynı düzeyde katıldıkları görülmektedir($\bar{X}$ = 3.48).

Bu durum Erkek ve Kadın öğretmenlerin sözleşme ile okullarda daha demokratik bir ortam oluşacağını ve velilerin kendilerini rahatça ifade edebileceklerine olan inançlarını göstermektedir.

Hem kadın hem de erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ = 3.66) ve "Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.64) yargılarıdır.

Hem kadın hem de erkek öğretmenler sözleşme ile okul yönetimlerinin veli toplantılarını düzenleme sıklıklarını artırarak veli öğretmen ilişkisini güçlendireceğini düşünmektedirler.

"Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır" yargısına kadın öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{X}$ =3.51), erkek öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{X}$ = 3.37)

Kadın öğretmenler sözleşme sayesinde okul yönetiminin okulun fiziksel yapısında olumlu yönde değişiklikler oluşacağını düşünürken, erkek öğretmenler onlarla aynı fikirde değildirler.

"Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır" yargısına erkek öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{X}$ =3.53), kadın öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{X}$ = 3.40)

Erkek öğretmenler sözleşme sayesinde okul yöneticileri tarafından çeşitli sebeplerle yapılan ayrımcılığın son bulacağını düşünürken; Kadın öğretmenler aynı görüşte olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kademe		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	X	Standart Sapma
40.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir.	I Kademe	n	0	17	12	21	0	3.08	0.87
		%	0	34	24	42	0		
	II Kademe	n	0	8	11	23	0	3.35	0.79
		%	0	19	26.2	54.8	0		
41.Sözleşme, okul yönetiminin okulda olumlu bir kültür yaratmasını sağlayacaktır.	I Kademe	n	0	9	16	24	1	3.34	0.79
		%	0	18	32	48	2		
	II Kademe	n	0	7	5	29	1	3.57	0.80
		%	0	16.7	11.9	69	2.4		
42.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	I Kademe	n	1	12	7	29	1	3.34	0.93
		%	2	24	14	58	2		
	II Kademe	n	0	6	4	30	2	3.66	0.88
		%	0	14.3	9.5	71.4	4.8		
43.Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır.	I Kademe	n	1	13	10	25	1	3.24	0.93
		%	2	26	20	50	2		
	II Kademe	n	0	6	5	25	6	3.73	0.88
		%	0	14.3	11.9	59.5	14.3		
44.Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	I Kademe	n	1	10	16	23	0	3.22	0.84
		%	2	20	32	46	0		
	II Kademe	n	0	6	3	31	2	3.69	0.78
		%	0	14.3	7.1	73.8	4.8		
45.Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır	I Kademe	n	1	11	12	19	7	3.40	1.04
		%	2	22	24	38	14		
	II Kademe	n	0	9	9	23	1	3.38	0.85
		%	0	21.4	21.4	54.8	2.4		
46.Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır	I Kademe	n	0	9	7	32	2	3.54	0.83
		%	0	18	14	64	4		
	II Kademe	n	0	6	12	24	0	3.38	0.85
		%	0	14.3	28.6	57.1	0		
47.Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	I Kademe	n	0	8	11	29	2	3.50	0.81
		%	0	16	22	58	4		
	II Kademe	n	0	5	10	26	1	3.54	0.73
		%	0	11.9	23.8	61.9	2.4		

48.Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır.	I Kademe	n	0	9	10	27	4	3.52	0.88
		%	0	18	20	54	8		
	II Kademe	n	0	10	7	25	0	3.35	0.85
		%	0	23.8	16.7	59.5	0		
49.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için iyi bir model olmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	0	9	9	29	3	3.52	0.88
		%	0	18	18	58	6		
	II Kademe	n	0	7	8	26	1	3.35	0.85
		%	0	16.7	19	61.9	2.4		
50.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	0	8	4	33	5	3.70	0.86
		%	0	16	8	66	10		
	II Kademe	n	0	7	9	26	0	3.45	0.77
		%	0	16.7	21.4	61.9	0		
51.Sözleşme, okul yönetiminin okulda etkili öğrenmeyi destekleyecek bir ortam yaratmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	0	9	7	31	3	3.56	0.86
		%	0	18	14	62	6		
	II Kademe	n	0	5	10	27	0	3.52	0.70
		%	0	11.9	23.8	64.3	0		
52.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişine ait kararların ve kuralların uygulamasını takip etmesini kolaylaştıracaktır.	I Kademe	n	0	7	11	30	2	3.54	0.78
		%	0	14	22	60	4		
	II Kademe	n	0	6	9	27	0	3.50	0.74
		%	0	14.3	21.4	64.3	0		
53.Sözleşme, okul yönetiminin okul- toplum ilişkisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır.	I Kademe	n	0	7	8	31	4	3.64	0.82
		%	0	14	16	62	8		
	II Kademe	n	0	6	10	24	2	3.52	0.80
		%	0	14.3	23.8	57.1	4.8		
54.Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen-öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	I Kademe	n	1	8	3	34	4	3.64	0.92
		%	2	16	6	62	8		
	II Kademe	n	0	6	6	29	1	3.59	0.76
		%	0	14.3	14.3	69	2.4		
55.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır	I Kademe	n	0	8	6	34	2	3.60	0.80
		%	0	16	12	68	4		
	II Kademe	n	0	6	3	29	4	3.73	0.82
		%	0	14.3	7.1	69	9.5		
56.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenci ve veli hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplayarak sonuçlarını ilgililerle paylaşmasını sağlayacaktır	I Kademe	n	1	9	4	32	4	3.58	0.94
		%	2	18	8	64	8		
	II Kademe	n	0	6	7	27	2	3.59	0.79
		%	0	14.3	16.7	64.3	4.8		
57.Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını	I Kademe	n	1	6	8	29	6	3.66	0.91
		%	2	12	16	58	12		
	II Kademe	n	0	5	8	25	4	3.66	0.81
		%	0	11.9	19	59.5	9.5		

58.Sözleşme, okul yönetiminin Okul ve çevresinde şiddet içeren davranışlara kesinlikle izin vermemesini sağlayacaktır	I Kademe	n	3	6	12	25	4	3.42	1.01
		%	6	12	24	50	8		
	II Kademe	n	0	6	10	24	2	3.52	0.80
		%	0	14.3	23.8	57.1	4.8		
59.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır	I Kademe	n	1	7	12	27	3	3.48	0.88
		%	2	14	24	54	6		
	II Kademe	n	0	7	9	25	1	3.47	0.80
		%	0	16.7	21.4	59.5	2.4		

Tablo 13 de öğretmenlerin kademelerine göre " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

I.Kademe öğretmenleri "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.70) ve "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ = 3.66) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir." ($\bar{X}$ =3.08) yargısına ise orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum I Kademe öğretmenlerinin sözleşme ile okul yönetimlerinin sürekli kendini geliştirerek çağa ayak uydurmalarının daha kolay olacağını düşündüklerini göstermektedir.

II. Kademe öğretmenleri "Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır." ($\bar{X}$ =3.73) ve "Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ =3.72) yargılarına yüksek düzeyde ; "Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır" ($\bar{X}$ = 3.35) orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

II. Kademe öğretmenleri ise sözleşmenin okul yönetimleri tarafından çeşitli nedenlerle yapılan ayrımcılığı en az seviyeye indireceği görüşünü belirtmişlerdir. Böylece okullarda velinin sosyoekonomik, politik, kültürel, dini vb. yönden ayrım yapılarak okul idarecileri tarafından değişik yaklaşımlarda bulunulması engellenecektir.

"Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir." ($\bar{x}$ = 3,20) ve "Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır" ($\bar{x}$ = 3.39) "Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır." ($\bar{x}$ = 3.47) yargılarına hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

Hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır"($\bar{x}$ = 3.66) ve "Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.52) yargılarıdır.

I. Kademe ve II. Kademe öğretmenleri sözleşmenin okullardaki fiziki yönden(materyal eksikliği, donanım eksikliği vb) gibi ihtiyaçlarının giderilmesinde çok büyük bir etkisinin olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Ancak her iki kademenin öğretmenlerinin sözleşme sayesinde okul yönetimlerinin daha çok veli toplantısı yaparak iletişimi güçlendireceği konusunda hemfikir oldukları ortaya çıkmaktadır

"Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır" yargısına I. Kademe öğretmenleri yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.54), II. Kademe öğretmenleri orta düzeyde katılmışlardır. ($\bar{x}$ =3.42)

"Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır" yargısına II. Kademe öğretmenlerinin yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.73), I. Kademe öğretmenlerinin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{x}$ = 3.24)

I Kademe öğretmenleri sözleşme ile velilerin ifade özgürlüklerinin ortaya çıkacağını savunurken; II. Kademe öğretmenleri sözleşmenin daha çok veliler arasında yapılan ayrımcılığa son vereceği görüşünü savunmaktadırlar.

Tablo 14

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
40.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir.	0-5 yıl	n	0	17	11	27	0	3.18	0.88
		%	0	30.9	20	49.1	0		
	6-10 yıl	n	0	3	6	7	0	3.25	0.77
		%	0	18.8	37.5	43.8	0		
	11-15 yıl	n	0	3	4	5	0	3.16	0.83
		%	0	25	33.3	43.8	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	5	0	3.33	0.86
		%	0	22.2	22.2	41.7	0		
41.Sözleşme, okul yönetiminin okulda olumlu bir kültür yaratmasını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	8	8	38	1	3.58	0.76
		%	0	14.5	14.5	69.1	1.8		
	6-10 yıl	n	0	3	6	7	0	3.25	0.77
		%	0	18.8	37.5	43.8	0		
	11-15 yıl	n	0	2	4	5	1	3.41	0.90
		%	0	16.7	33.3	41.7	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	3	3	3	0	3.00	0.86
		%	0	33.3	33.3	33.3	0		
42.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	13	3	37	2	3.50	0.90
		%	0	23.6	5.5	67.3	3.6		
	6-10 yıl	n	0	1	4	11	0	3.62	0.61
		%	0	6.3	25	68.8	0		
	11-15 yıl	n	0	2	3	6	1	3.50	0.90
		%	0	16.7	25	50	8.3		
	16 yıl üstü	n	1	2	1	5	0	3.11	1.16
		%	11.1	22.2	11.1	55.6	0		
43.Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	11	7	32	4	3.49	0.95
		%	1.8	20	12.7	58.2	7.3		
	6-10 yıl	n	0	3	5	7	1	3.37	0.88
		%	0	18.8	31.3	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	7	1	3.58	0.90
		%	0	16.7	16.7	58.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	3	1	4	1	3.33	1.11
		%	0	33.3	11.1	44.4	11.1		
44.Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	10	8	35	1	3.45	0.87
		%	1.8	18.2	14.5	63.6	1.8		
	6-10 yıl	n	0	3	5	8	0	3.31	0.79
		%	0	18.8	31.3	50	0		
	11-15 yıl	n	0	2	2	7	1	3.58	0.90
		%	0	16.7	16.7	58.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	1	4	4	0	3.33	0.70
		%		11.1	44.4	44.4	0		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
45.Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	12	8	30	5	3.50	0.94
		%	0	21.8	14.5	54.5	9.1		
	6-10 yıl	n	0	4	4	7	1	3.31	0.94
		%	0	25	25	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	3	5	2	3.58	0.99
		%	0	16.7	25	41.7	16.7		
	16 yıl üstü	n	1	2	6	0	0	2.55	0.72
		%	11.1	22.2	66.7	0	0		
46.Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktı	0-5 yıl	n	0	9	10	34	2	3.52	0.81
		%	0	16.4	18.2	61.8	3.6		
	6-10 yıl	n	0	4	3	9	0	3.31	0.87
		%	0	25	18.8	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	1	5	6	0	3.41	0.66
		%	0	8.3	41.7	50	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	7	0	3.66	0.70
		%	0	11.1	11.1	77.8	0		
47.Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	7	7	39	2	3.65	0.75
		%	0	12.7	12.7	70.9	3.6		
	6-10 yıl	n	0	4	3	9	0	3.31	0.87
		%	0	25	18.8	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	1	6	5	0	3.33	0.65
		%	0	8.3	50	41.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	5	2	1	3.33	0.86
		%	0	11.1	55.6	22.2	11.1		
48.Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	11	7	35	2	3.50	0.85
		%	0	20	12.7	63.6	3.6		
	6-10 yıl	n	0	3	6	7	0	3.25	0.77
		%	0	18.8	37.5	43.8	0		
	11-15 yıl	n	0	3	1	8	0	3.41	0.90
		%	0	25	8.3	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	2	2	3.44	1.13
		%	0	22.2	33.3	22.2	22.2		
49.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için iyi bir model olmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	8	9	36	2	3.58	0.78
		%	0	14.5	16.4	65.6	3.6		
	6-10 yıl	n	0	4	4	8	0	3.25	0.85
		%	0	25	25	50	0		
	11-15 yıl	n	0	2	2	7	1	3.41	0.90
		%	0	16.7	16.7	58.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	4	1	3.44	1.13
		%	0	22.2	22.2	44.4	11.1		
50.Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	8	5	40	2	3.65	0.77
		%	0	14.5	9.1	72.7	3.6		
	6-10 yıl	n	0	4	5	6	1	3.25	0.93
		%	0	25	31.3	37.5	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	7	1	3.58	0.90
		%	0	16.7	16.7	58.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	6	1	3.77	0.83
		%	0	11.1	11.1	66.7	11.1		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
51.Sözleşme, okul yönetiminin okulda etkili öğrenmeyi destekleyecek bir ortam yaratmasını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	0	6	6	43	0	3.67	0.66
		%	0	10.9	10.9	78.2	0		
	6-10 yıl	n	0	4	4	7	1	3.31	0.94
		%	0	25	25	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	5	4	1	3.33	0.88
		%	0	16.7	41.7	33.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	4	1	3.44	1.01
		%	0	22.2	22.2	44.4	11.1		
52.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişine ait kararların ve kuralların uygulamasını takip etmesini kolaylaştıracaktır.	0-5 yıl	n	0	6	11	38	0	3.58	0.68
		%	0	10.9	20	69.1	0		
	6-10 yıl	n	0	3	6	6	1	3.31	0.87
		%	0	18.8	37.5	37.5	6.3		
	11-15 yıl	n	0	3	2	6	1	3.41	0.99
		%	0	25	16.7	50	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	7	0	3.66	0.70
		%	0	11.1	11.1	77.8	0		
53.Sözleşme, okul yönetiminin okul-toplum ilişkisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır.	0-5 yıl	n	0	7	9	36	3	3.63	0.77
		%	0	12.7	16.4	65.5	5.5		
	6-10 yıl	n	0	3	4	7	2	3.50	0.96
		%	0	18.8	25	43.8	12.5		
	11-15 yıl	n	0	2	2	7	1	3.58	0.90
		%	0	16.7	16.7	58.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	1	3	5	0	3.44	0.72
		%	0	14.1	33.3	55.6	0		
54.Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen- öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	6	5	40	3	3.69	0.81
		%	1.8	10.9	9.1	72.7	5.5		
	6-10 yıl	n	0	4	1	11	0	3.43	0.89
		%	0	25	6.3	68.8	0		
	11-15 yıl	n	0	2	3	6	1	3.50	0.90
		%	0	16.7	25	50	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	0	6	1	3.66	1.00
		%	0	22.2	0	66.7	11.1		
55.Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	7	3	40	5	3.78	0.78
		%	0	12.7	5.5	72.7	9.1		
	6-10 yıl	n	0	4	2	10	0	3.37	0.88
		%	0	25	12.5	62.5	0		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	2	5	1	3.66	0.86
		%	0	11.1	22.2	55.6	11.1		
56.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenci ve veli hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplayarak sonuçlarını ilgililerle paylaşmasını sağlayacaktır	0-5 yıl	n	0	7	3	40	5	3.78	0.78
		%	0	12.7	5.5	72.7	9.1		
	6-10 yıl	n	0	1	4	5	6	3.00	0.96
		%	0	6.3	25	31.3	37.5		
	11-15 yıl	n	0	2	1	9	0	3.58	0.79
		%	0	16.7	8.3	75	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	2	4	1	3.44	1.01
		%	0	22.2	22.2	44.4	11.1		

57.Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır.	0-5 yıl	n	1	3	7	37	7	3.83	0.78
		%	1.8	5.5	12.7	67.3	12.7		
	6-10 yıl	n	0	4	4	7	1	3.31	0.94
		%	0	25	25	43.8	6.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	8	0	3.50	0.79
		%	0	16.7	16.7	66.7	0		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	2	2	3.44	1.13
		%	0	22.2	33.3	22.2	22.2		
58.Sözleşme, okul yönetiminin Okul ve çevresinde şiddet içeren davranışlara kesinlikle izin vermemesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	3	7	11	30	4	3.45	0.99
		%	5.5	12.7	20	54.5	7.3		
	6-10 yıl	n	0	2	5	9	0	3.43	0.72
		%	0	12.5	31.3	56.3	0		
	11-15 yıl	n	0	2	3	7	0	3.41	0.79
		%	0	16.7	25	58.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	3	3	2	3.44	1.13
		%	0	11.1	33.3	33.3	22.2		
59.Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır	0-5 yıl	n	1	6	12	33	3	3.56	0.83
		%	1.8	10.9	21.8	60	5.5		
	6-10 yıl	n	0	5	5	6	0	3.06	0.85
		%	0	31.3	31.3	37.5	0		
	11-15 yıl	n	0	2	0	10	0	3.66	0.77
		%	0	16.7	0	83.3	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	4	3	1	3.44	0.88
		%	0	11.1	22.8	56.5	4.3		

Tablo 14 de öğretmenlerin kıdemlerine göre " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri" yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında " Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin" yargılara öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır." ($\bar{x}$ =3.83) ve "Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.78) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir." ($\bar{x}$ =3.18) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin sözleşme sayesinde okullarda daha çok veli toplantısının yapılarak iletişimin artacağına olan inançlarını göstermektir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır." ($\bar{x}$ = 3.62) ve "Sözleşme, okul yönetiminin okul- toplum ilişkisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır " ($\bar{x}$ =3.50) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğrenci ve veli hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplayarak sonuçlarını ilgililerle paylaşmasını sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.00) yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler ise sözleşme ile okul yönetimlerinin öğrenciler arasında ayrım yapmadan hepsine eşit mesafede durmalarını sağlayacağı görüşündedirler.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır"($\bar{x}$ = 3.66) ve "Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.58) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir." ($\bar{x}$ =3.16) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler ise sözleşme ile okul yönetimlerinin sadece okul sınırları içerisinde değil her yerde eğitim anlayışı içerisinde olmasına katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler "Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.77) ve "Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen-öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır" ($\bar{x}$ =3.66) yargılarına yüksek düzeyde ve "Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır." ($\bar{x}$ =2.55) yargısına orta düzeyde katılmaktadırlar.

"Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir.". ($\bar{X}$ =3.20) yargılarına 0-5 yıl, 6-10yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin hepsinin orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bütün kıdemlerdeki öğretmenler sözleşme sayesinde okullarda fiziksel yönden eksikliklerin giderilmesi açısından herhangi bir değişikliğin olmayacağı konusunda fikir birliğine varmışlardır.

"Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır." yargısına 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler yüksek düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin oluşturduğu 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşme sayesinde okuldaki çalışanların demokratik bir biçimde fikirlerini ifade edebileceklerini belirtirken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenler aynı görüşte değildirler.

"Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır" yargısına 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler sözleşme ile okul yönetimin işleyişi hakkında okul yönetimlerince daha çok bilgilendirileceklerini belirtirken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenler bilgilendirilme konusunda aynı fikirde değildirler.

"Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır" ve "Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır" yargılarına 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler yüksek düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tabloda görülmektedir.

“Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır” yargısına 11-15 yıl, 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Sözleşme ile okul yönetimlerinin öğrenciler arasında kesinlikle ayrım yapmayacağı görüşüne 0-5 ve 6-10, yıl kıdeme sahip olan öğretmenler katılırken 11-15 yıl, 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler ayrımcılığın sözleşme ile son bulacağını düşünmemektedirler. Bu durum kıdem arttıkça öğretmenlerin okul yönetiminin ayrımcılık yapmayacağı görüşüne katılımı azalttığını göstermektedir.

Tablo 15

Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Cinsiyet		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	X	Standart Sapma
60.Sözleşmenin Okul-veli-öğrenci arasındaki bağı güçlendirdiğini düşünüyorum	kadın	n	2	9	4	30	4	3.35	0.77
		%	4.1	18.4	8.2	61.2	8.2		
	erkek	n	0	5	10	21	7	3.42	0.88
		%	0	11.6	23.3	48.8	16.3		
61.Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir	kadın	n	1	9	7	19	13	3.69	1.21
		%	2	18.4	14.3	34.9	20.9		
	erkek	n	0	11	8	15	9	3.51	1.09
		%	0	25.6	18.6	34.9	20.9		
62.Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır.	kadın	n	1	10	3	22	13	3.73	1.13
		%	2	20.4	6.1	44.9	26.5		
	erkek	n	3	12	5	16	7	3.27	1.24
		%	7	27.9	11.6	37.2	16.3		
63.Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir	kadın	n	1	7	2	23	16	3.93	1.06
		%	2	14.3	4.1	46.9	32.7		
	erkek	n	1	8	7	18	9	3.60	1.09
		%	2.3	18.6	16.3	41.9	20.9		
64.Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır	kadın	n	10	16	7	11	5	3.54	1.34
		%	20.4	32.7	14.3	22.4	10.2		
	erkek	n	10	10	7	13	3	3.63	1.31
		%	23.3	23.3	16.3	30.2	7		
65.Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum	kadın	n	8	9	12	13	7	3.04	1.30
		%	16.3	18.4	24.5	26.5	14.3		
	erkek	n	2	10	12	10	9	3.32	1.18
		%	4.7	23.3	27.9	23.3	20.9		
66.Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir-	kadın	n	3	8	15	13	10	3.38	1.16
		%	6.1	16.3	30.6	26.5	20.4		
	erkek	n	2	7	8	16	10	3.58	1.15
		%	4.7	16.3	18.6	37.2	23.3		
67.Sözleşme kendisinden beklenen amaçlara ulaşacaktır	kadın	n	3	15	11	15	5	3.08	1.13
		%	6.1	30.6	22.4	30.6	10.2		
	erkek	n	0	10	15	15	3	3.25	0.90
		%	0	23.3	34.9	34.9	7		
68.Sözleşme yapılandırmacı yaklaşıma uygundur	kadın	n	4	11	11	19	4	3.16	1.12
		%	8.2	22.4	22.4	38.8	8.2		
	erkek	n	2	5	11	21	4	3.46	0.98
		%	4.7	11.6	25.6	48.8	9.3		

Tablo 15 de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre “ Genel Değerlendirme Soruları ” yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında “Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin” yargılara hem erkek hem de kadın öğretmenlerin yüksek düzeyde yoğunlaşmakla birlikte orta düzeyde de katıldıkları görülmektedir.

Kadın öğretmenler “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir.” ($\bar{X}$ =3.93) ve “Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır” ($\bar{X}$ =3.73) yargılarına yüksek düzeyde ; “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ =2.69) orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Kadın öğretmenler; okullarındaki velilerin sözleşmeden haberdar olmadığını ve aynı zamanda okullarında böyle bir sözleşmeden haberi olmayan öğretmenlerinde bulunduğunu belirtmişlerdir.

Erkek öğretmenler ise “Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir.” ($\bar{X}$ =3.58) ve “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir” ($\bar{X}$ =3.51) yargılarına yüksek düzeyde ; “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ =2.74) orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Erkek öğretmenler ise sözleşmeyi velilerin sosyo ekonomik ve eğitim düzeyleri sebebiyle anlayamadıklarını belirtmişlerdir. Hem kadın hem de erkek öğretmenler sözleşmenin okullarında uygulanması konusunda çeşitli eksikliklerin bulunduğunu belirtmişlerdir.

“Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” yargısına hem kadın hem de erkek öğretmenler orta düzeyde fakat en az seviyede katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır.

Hem kadın hem de erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir.” ($\bar{x}$ = 3.78) ve “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir” ($\bar{x}$ =3.60) yargılarıdır.

Bu durum hem kadın hem de erkek öğretmenlerin okullarındaki velilerin; sözleşmeyi anlayacak eğitim düzeyinde olmadığının ve çoğunun böyle bir sözleşmenin varlığından bile haberinin olmadığının bir göstergesidir.

“Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır” yargısına kadın öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.73), erkek öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{x}$ = 3.27)

Kadın öğretmenler okullarında sözleşmeden haberdar olmayan öğretmenlerin varlığından bahsederken erkek öğretmenler onlarla aynı görüşte değildirler.

“Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir” yargısına kadın öğretmenler yüksek düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.58), erkek öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. ($\bar{x}$ = 3.38)

Erkek öğretmenler sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeli velilerin sosyo ekonomik durumları olarak görürken kadın öğretmenler bu görüşe katılmamaktadırlar.

Tablo 16

Öğretim Kademelerinde yer alan Öğretmenlerin Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kademe		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
60.Sözleşmenin Okul-veli-öğrenci arasındaki bağı güçlendirdiğini düşünüyorum	I Kademe	n	2	8	7	26	7	3.45	0.87
		%	4	16	14	52	14		
	II Kademe	n	0	6	7	25	4	3.37	0.78
		%	0	14.3	16.7	59.5	9.5		
61.Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir	I Kademe	n	1	8	9	21	11	3.66	1.06
		%	2	16	18	42	22		
	II Kademe	n	0	12	6	13	11	3.54	1.17
		%	0	28.6	14.3	31	26.2		
62.Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır.	I Kademe	n	3	11	4	20	12	3.54	1.24
		%	6	22	8	40	24		
	II Kademe	n	1	11	4	18	8	3.50	1.15
		%	2.4	26.2	9.5	42.9	19		
63.Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir	I Kademe	n	2	9	3	20	16	3.78	1.20
		%	4	18	6	40	32		
	II Kademe	n	0	6	6	21	9	3.78	0.95
		%	0	14.3	14.3	50	21.4		
64.Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır	I Kademe	n	11	13	8	12	6	3.68	1.35
		%	22	26	16	24	12		
	II Kademe	n	9	13	6	12	2	3.67	0.89
		%	21.4	31	14.3	28.6	4.8		
65.Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum	I Kademe	n	6	12	13	11	8	3.06	1.26
		%	12	24	26	22	16		
	II Kademe	n	4	7	11	12	8	3.30	1.23
		%	9.5	16.7	26.2	28.6	19		
66.Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir-	I Kademe	n	2	10	13	14	11	3.44	1.16
		%	4	20	26	28	22		
	II Kademe	n	3	5	10	15	9	3.52	1.17
		%	7.1	11.9	23.8	35.7	21.4		
67.Sözleşme kendisinden beklenen amaçlara Ulaşacaktır	I Kademe	n	2	16	13	14	5	3.08	1.08
		%	4	32	26	28	10		
	II Kademe	n	1	9	13	16	3	3.26	0.96
		%	2.4	21.4	31	38.1	7.1		
68.Sözleşme yapılandırmacı yaklaşıma uygundur	I Kademe	n	5	10	15	16	4	3.08	1.12
		%	10	20	30	32	8		
	II Kademe	n	1	6	7	24	4	3.57	0.94
		%	2.4	14.3	16.7	57.1	9.5		

Tablo 16 da öğretmenlerin kademelerine göre “ Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri” yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında “ Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin” yargılara hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

I.Kademe öğretmenleri “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir” ($\bar{X}$ = 3.78) ve “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir.” ($\bar{X}$ = 3.66) yargılarına yüksek düzeyde ; “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ =2.78) yargısına ise orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

II. Kademe öğretmenleri “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir” ($\bar{X}$ =3.78) ve “Sözleşme yapılandırmacı yaklaşıma uygundur” ($\bar{X}$ =3.54) yargılarına yüksek düzeyde ; “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ = 2.64) orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

I.ve II. Kademe öğretmenleri sözleşmeden haberi olmayan velilerin olduğunu ve okullarında sözleşmenin uygulanması konusunda çeşitli sorunlar olduğunu belirtmişlerdir.

“Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum” ($\bar{X}$ =3,17) ve “Sözleşme kendisinden beklenen amaçlara ulaşacaktır” ($\bar{X}$ = 3.16) yargılarına hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır.

Her iki kademe öğretmenleri de sözleşmenin kâğıt üzerinde kalacağı ve uygulamaya aktarılamayacağı konusunda orta düzeyde görüş belirtmişlerdir

.

Hem I. Kademe hem de II. Kademe öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları yargılar ise “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir” ($\bar{x}$ = 3.78) ve “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir” ($\bar{x}$ =3.60) yargılarıdır.

“Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir” yargısına I. Kademe öğretmenleri orta düzeyde katılırken ($\bar{x}$ =3.44), II. Kademe öğretmenleri yüksek düzeyde katılmışlardır. ($\bar{x}$ =3.52)

I Kademe öğretmenleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeli; velilerin sosyo ekonomik durumları olarak görülen II. Kademe öğretmenleri bu görüşü paylaşmamaktadırlar.

Tablo 17

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine göre Sözleşmedeki Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
60.Sözleşmenin Okul-veli-öğrenci arasındaki bağı güçlendirdiğini düşünüyorum	0-5 yıl	n	2	7	6	33	7	3.44	0.75
		%	3.6	12.7	10.9	60	12.7		
	6-10 yıl	n	0	4	5	5	2	3.22	0.73
		%	0	25	31.3	31.3	12.5		
	11-15 yıl	n	0	2	1	9	0	3.54	0.78
		%	0	16.7	8.3	75	0		
	16 yıl üstü	n	0	1	2	4	2	3.28	0.73
		%	0	11.1	22.2	44.4	22.2		
61.Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir	0-5 yıl	n	0	10	10	20	15	3.72	1.06
		%	0	18.2	18.2	36.4	27.3		
	6-10 yıl	n	1	5	1	7	2	3.25	1.23
		%	6.3	31.3	6.3	43.8	12.5		
	11-15 yıl	n	0	3	1	4	4	3.75	1.21
		%	0	25	8.3	33.3	33.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	3	1	3.33	1.00
		%	0	22.2	33.3	33.3	11.1		
62.Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır.	0-5 yıl	n	2	12	5	24	12	3.58	1.16
		%	3.6	21.8	9.1	43.6	21.8		
	6-10 yıl	n	0	6	1	6	3	3.37	1.20
		%	0	37.5	6.3	37.5	18.8		
	11-15 yıl	n	1	2	1	5	3	3.58	1.31
		%	8.3	16.7	8.3	41.7	25		
	16 yıl üstü	n	1	2	1	3	2	3.33	1.41
		%	11.1	22.2	11.1	33.3	22.2		
63.Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir	0-5 yıl	n	2	6	5	27	15	3.85	1.06
		%	3.6	10.9	9.1	49.1	27.3		
	6-10 yıl	n	0	5	2	8	1	3.31	1.01
		%	0	31.3	12.5	50	6.3		
	11-15 yıl	n	0	4	1	1	6	3.75	1.42
		%	0	33.3	8.3	8.3	50		
	16 yıl üstü	n	0	0	1	5	3	4.22	0.66
		%	0	0	11.1	55.6	33.3		
64.Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır	0-5 yıl	n	13	17	6	16	3	2.61	1.28
		%	23.6	30.9	10.9	29.1	5.5		
	6-10 yıl	n	4	2	5	3	2	2.81	1.37
		%	25	12.5	31.3	16.7	16.7		
	11-15 yıl	n	3	3	2	2	2	2.75	1.48
		%	25	25	16.7	16.7	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	4	1	3	1	3.11	1.16
		%	0	44.4	11.1	33.3	11.1		

Maddeler	Kıdem		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	Standart Sapma
65.Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum.	0-5 yıl	n	7	10	11	16	11	3.25	1.32
		%	12.7	18.2	20	29.1	20		
	6-10 yıl	n	2	5	6	3	0	2.62	0.95
		%	12.5	31.3	37.5	18.8	0		
	11-15 yıl	n	1	2	4	3	2	3.25	1.21
		%	8.3	16.7	33.3	25	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	1	3	3.55	1.23
		%	0	22.2	33.3	11.1	33.3		
66.Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir-	0-5 yıl	n	4	10	15	17	9	3.30	1.16
		%	7.3	18.2	27.3	30.9	16.4		
	6-10 yıl	n	0	3	4	4	5	3.68	1.13
		%	0	18.8	25	25	31.3		
	11-15 yıl	n	0	2	2	5	3	3.75	1.05
		%	0	16.7	16.7	41.7	25		
	16 yıl üstü	n	1	0	2	3	3	3.77	1.30
		%	11.1	0	22.2	33.3	33.3		
67.Sözleşme kendisinden beklenen amaçlara Ulaşacaktır	0-5 yıl	n	3	16	16	16	4	3.03	1.05
		%	5.5	29.1	29.1	29.1	7.3		
	6-10 yıl	n	0	5	4	6	1	3.18	0.98
		%	0	31.3	25	37.5	6.3		
	11-15 yıl	n	0	3	5	2	2	3.25	1.05
		%	0	25	41.7	16.7	16.7		
	16 yıl üstü	n	0	1	1	6	1	3.77	0.83
		%	0	11.1	11.1	66.7	11.1		
68.Sözleşme yapılandırmacı yaklaşıma uygundur	0-5 yıl	n	3	9	10	27	6	3.43	1.06
		%	5.5	16.4	18.2	49.1	10.9		
	6-10 yıl	n	2	4	4	5	1	2.93	1.18
		%	12.5	25	25	31.3	6.3		
	11-15 yıl	n	1	1	5	4	1	3.25	1.05
		%	8.3	8.3	41.7	33.3	8.3		
	16 yıl üstü	n	0	2	3	4	0	3.22	0.83
		%	0	22.2	33.3	44.4	0		

Tablo 17 de öğretmenlerin kıdemlerine göre “ Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin Görüşleri” yer almaktadır. Tabloda yer alan dağılımlara bakıldığında “ Genel Değerlendirme Sorularına İlişkin” yargılara öğretmenlerin orta ve yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir.

0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir.” ($\bar{X}$ =3.85) ve “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir” ($\bar{X}$ =3.72) yargılarına yüksek düzeyde ve “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır.” ($\bar{X}$ =2.61) yargısına orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum 0-5 kıdeme sahip olan öğretmenlerin; sözleşmeden haberdar olmayan veliler bulunduğunu ve eğitim düzeylerinin de sözleşmeyi anlamaya ve uygulamaya yeterli olmadığını belirttiklerini göstermektedir.

6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir.”($\bar{X}$ = 3.68) yargısına yüksek düzeyde ve “Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum” ($\bar{X}$ =2.62) yargısına orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler “.Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir”, “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir”, “Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir” yargılarına yüksek düzeyde katıldıkları tablodan anlaşılmaktadır. ($\bar{X}$ =3.75)

6-10 yıl ve 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler özellikle velilerin sosyo ekonomik düzeylerinin sözleşmenin uygulanması konusunda önemli bir sorun teşkil ettiğini fikrinde birleşmişlerdir.

16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler “Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir” ($\bar{X}$ =4.22) ve “Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir” ($\bar{X}$ =3.77) yargılarına yüksek düzeyde ve “Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır” ($\bar{X}$ =3.11) yargısına orta düzeyde katılmaktadırlar. Bu durum kıdemi en yüksek olan öğretmenlerin sözleşme hakkında velilerin bilgisi olmadığı konusunda fikir belirtmelerini sağlamıştır.

0-5 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenler velilerin sözleşmeden haberi olmadığını belirtirken, 6-10 ve 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler velilerin sosyo ekonomik düzeylerinin sözleşmeyi anlamalarını engellediğini belirtmiştir.

"Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır.". ($\bar{X}$ =2.71) yargılarına 0-5 yıl, 6-10yıl, 11-15 yıl ve 16 yıl üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin hepsinin orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum okullarda sözleşmenin aynen uygulanmadığını göstermektedir.

"Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir." yargısına 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları göze çarpmaktadır. 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler diğer kıdemlerdeki öğretmenlere göre velilerin sosyo ekonomik düzeylerini engel olarak görmemektedirler.

"Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir" yargısına 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler orta düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları tabloda görülmektedir.

"Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum" yargısına 16 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler yüksek düzeyde katılırlarken diğer kıdemlere sahip olan öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bu duruma göre kıdemi en yüksek öğretmenler sözleşmenin kâğıt üzerinde kaldığını düşünmektedirler.

Bu bölümde okul müdürlerinden yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak sözleşmeyle ilgili görüşlerinden elde edilen bulgular yer almaktadır

Müdürlerin Öğrenci –Veli- Okul Sözleşmesi ile İlgili Görüşleri

Okul müdürleri sözleşmenin mantık olarak yeterli olduğunu fakat bölgede uygulanabilirliğinin sağlıklı olmadığını düşünmektedirler, Sadece imzalanmak için yapıldığını, karşılıklı olarak imzalanıp dosyaya konulduktan sonra unutulduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Bilinçli velilerin attığı imzanın gereklerini bildiklerini ve imzalarına sadık kaldıkları görüşü de hâkimdir. Diğer velilerin ise ne imzaladıklarını bile bilmedikleri, sadece imza atmış olmak için imza attıkları tüm idareciler tarafından belirtilmiştir.

Okul idarecilerinden Ş.D ise "Sözleşmenin en beğendiğim özelliği yazılı olması imza altına alınması ve hak ve sorumlulukların karara bağlanmasıdır" diyerek görüşünü belirtmiştir.

Müdürlerin Sözleşmenin Eğitim Öğretim Sistemine Katkısı Hakkında Görüşleri

Okul müdürleri sözleşmenin olumlu katkılarının olduğunu, en önemli, katkısının veliyi okula çekmesi olarak görmektedirler. Bazı veliler sözleşmeyi imzaladıktan sonra " ya ben ne imzaladım" diye sormaya geldiklerini ve idarecilerin bu konuda gerekli açıklamalarda bulunduklarını belirtmişlerdir. Veliyi okula yönlendirip daha çok öğrencisi ile ilgilenmeye ittiğini ve velinin attığı imzanın sorumluluğunu bilerek ve çocuğuna da bu sorumluluk duygusunu aşılamaya çalıştığını dile getirmişlerdir.

Okul müdürlerinden H. G ise "Veli ile birebir iletişim için iyi bir uygulamadır ancak hukuki bir yaptırım gücü olmadığı için veli sadece imzalamaktadır. Etik bir sözleşmedir. Yani etik değerleri bilen bir velinin zaten böyle bir sözleşmeyi imzalamasına gerek yoktur." diyerek görüş belirtmiştir.

Müdürlerin Sözleşmenin Öğrenci Disiplinine Getirileri Konusundaki Düşünceleri

Okul müdürleri sözleşme ile okullarındaki disiplin sorunlarının azaldığını belirtmişlerdir. Öğrenciye gerekli yaptırımlar uygulandığında öğrencilere imza attıkları sözleşme hatırlatılarak, uyması gereken kurallara uymadığı için bu yaptırımlara maruz kaldığı söylediklerinde öğrenci ve velinin bu durumda yaptırımları hak ettiğinin farkına vardıklarını dile getirmişlerdir.

Okul müdürlerinden V.Y ise " Sözleşmeyi saç ayağına benzetiyorum. Biri okul idaresi, biri veli, biri de öğrencidir. Hepsi birbiri ile ilişkileri iyi olursa saç ayağı durur. Bir yerde sorun olduğu zaman saç ayağı yıkılır. Sözleşmenin sorunsuz bir şekilde uygulaması için bu üçlünün iletişimin iyi olması gerekiyor." Şeklinde sözleşmenin öğrenci disiplinine getirileri konusunda düşüncelerini açıklamıştır.

Müdürlerin Sözleşmenin Okuldaki ve Sınıf içi Demokratik Ortamın Oluşmasına ya da Demokrasi Kültürüne Getirileri Konusundaki Düşünceleri,

Okul müdürlerinden 3'ü sözleşmenin demokrasi ortamının oluşmasında ve gelişmesinde etkisinin olduğunu; 4'ü ise hiçbir değişikliğe yol açamadığını belirtmişlerdir.

Olumlu etkisi olduğu görüşünde birleşen müdürler öğrencilerin kendini ifade etmesi yönünden olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Sınıflarda demokratik ortam sayesinde öğrenciler daha rahat bir şekilde görüşlerini ifade ettiklerini söylemişlerdir.

Okul müdürlerinden N.Ö ise "Demokrasi ortamının oluşmasında hiçbir katkısı olmadığını düşünüyorum. Çünkü sözleşmenin kâğıt üzerinde kalmıştır. Uygulanabilse gerçekten çok yararlı olabileceğini düşündüğüm bir sözleşmedir ama bu şartlarda çok zor. " Cevheri değerli kılan işletilmesidir" sen onu işleyemedikten sonra orda olmuş neye yarar" sözleri ile sözleşmeni okuldaki ve sınıf içindeki demokratik ortamın oluşmasına yâda demokrasi kültürüne getirileri konusundaki görüşünü belirtmiştir.

Müdürlerin Sözleşmenin Okul Veli İşbirliği Sürecine Etkisine Olan İnançları

Okul müdürleri sözleşmenin kâğıt üzerinde kaldığını konusunda ve velilerin bu konuda bilgi sahibi olmadıkları konusunda hem fikirlerdir. Doğu bölgelerindeki velilerin sözleşmeyi anlama konusunda büyük sıkıntı yaşadığını ve bu sözleşmenin belli bir eğitim alan velilere yönelik hazırlandığını söylemişlerdir. Bölgedeki velilerin birçoğunun okusa da bu sözleşmeyi anlayabileceklerini düşünmediklerini görüşüne varmışlardır.

Okul müdürlerinden S.Ö ise "Veli bizi öğretmen değil de veznedar olarak görüyor. Haksızda sayılmazlar çünkü okulun maddi sorunlarını bakanlık çözemiyor ve velilerden karşılama yollarına gidin diyor. Veli de bu yüzden okulun yolunu unutuyor." Şeklinde görüşlerini belirterek okulların ilk önce maddi sorunlarının çözülerek daha sonra etik değerlere bağlı sözleşmelerin imzalanmasının daha doğru olacağına inanmaktadır.

Müdürlerin Sözleşmenin Okul Yönetiminin Hak ve Sorumluluklarını Uygulamada Avantaj ve Dezavantajları Hakkında Görüşleri

Okul müdürleri sözleşmenin okul yönetiminin hak ve sorumluluklarını uygulamada herhangi bir avantaj ya da dezavantaj getirmediği düşüncesinde birleşmektedirler

Okul müdürlerinden V.Y ise "Avantajlar imkânlarla yaratılır imkân olmazsa avantajda olmaz. Önce maddi sorunlar çözülmeli ki veli okula çağrıldığında para istenmeyeceğine inansın" şeklinde konu hakkında görüşlerini özetlemiştir.

Müdürlerin Sözleşmenin Okullarındaki Uygulanabilirlik Düzeyi Hakkında Görüşleri

Okul müdürleri sözleşmenin okullarında uygulandığını fakat bunun sadece kâğıt üzerinde kaldığını öğretmen ve okul idaresinin gözetiminde bu sözleşmelerin imzalatıldığını, daha sonra dosyalanarak koyulduğunu söylemişlerdir.

Sözleşmenin dönüt olarak geri alınması hakkında ise başarılı olmadıklarını en fazla %25 dönüt alabildiklerini görüşünde birleşmişlerdir.

Müdürlerin Sözleşmenin Ders dışı Etkinlik ve Faaliyetleri Etkileme Düzeyleri Hakkında Görüşleri

Okul müdürlerinden 2'si sözleşmenin ders dışı etkinlik ve faaliyetlerini olumlu düzeyde etkilediğini savunurken 5'i ise herhangi bir değişikliğe yol açmadığı görüşünde birleşmektedirler.

Velilerin bu konuda çok bilinçsiz oldukları için katkıları olmadığı, ders dışı etkinliklerin okul idaresi ve öğretmenlerin katkıları ile yapıldığını söylemişlerdir. Bilinçli, velilerin zaten öğrencisini Varto'dan çıkarttığını bölgede eğitimin kaliteli olmadığını belirtmişlerdir.

Ancak Okul müdürlerinden S.Ç "Bilinçli veli sözleşmedeki maddelerin ışığında ders dışı etkinlikler için bizimle irtibata geçiyor ve etkinlik düzenlenmesi için ellerlinden geleni yapmaya çalışıyorlar. Örneğin Şiir dinletisi için veliler kendi aralarında ortaya çıkan masrafları bölüşerek etkinliğin gerçekleşmesini sağladılar." Görüşünü belirterek sözleşmenin ders dışı etkinlik ve faaliyetleri olumlu düzeyde etkilediğini söylemiştir.

Müdürlerin Sözleşmeyi Veliye Öğrenciye ve Öğretmenlere Anlatabilmek Amacıyla Yaptıkları Çalışmalar

Okul müdürleri sözleşmeyi veliye tanıtabilmek amacıyla Okul-Aile birliği toplantılarında ve sınıf veli toplantılarında gerekli açıklamalarda bulunduklarını, Öğrenciye anlatabilmek amacıyla öğretmenlerin sınıflarında rehberlik saatlerinde öğrencilere sözleşmenin özünü ve gerekliliğini kavratmaya çalıştıklarını ve okul idareleri tarafından da öğretmenlere sözleşmenin boyutlarını açıklayıcı toplantıların yapıldığını belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinden Ş. D ise " Sözleşme ile ilgili okulumuzda bir pano hazırladık sözleşmenin Okul- Veli- Öğrenci boyutlarını içeren maddelerini büyük puntolarla bu panoya astık ve öğrencilerin her zaman bu panoyu görmelerini sağlayarak imzaladıkları sözleşmeyi unutmamalarını sağladık." görüşünü belirtmiştir.

Müdürlerin Sözleşme ile Okullarda Meydana Gelen Değişiklikler Hakkındaki Görüşleri

Okul müdürleri sözleşme ile velilerin eğitime bakış açısı değişmesi, Okul veli işbirliği artması, Okul idaresi demokratikleşmesi konularında olumlu değişikliklerin meydana gelmesinde katkısının olduğu görüşlerinde birleşmektedirler. Öğrencilerin olumsuz davranışlarının azaldığını ve okulda meydana gelen disiplin olaylarının yok denecek kadar az duruma geldiğini belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinden T. D "Okulumuzda demokratik bir ortam içerisinde veli, öğrenci, okul işbirliğinin artırılmasında sözleşmenin büyük bir etkisi olduğunu düşüncesindeyim" diyerek konu hakkında görüşünü özetlemiştir.

Müdürlerin Sözleşme Yerine Alternatif Önerileri

Okul müdürleri sözleşmenin uygulanabildiği takdirde gerçekten çok iyi bir şekilde hazırlandığı görüşünde birleşmektedirler. Ancak uygulama konusunda özellikle bölgedeki velilerin eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle ciddi sorunların yaşandığını belirtmişlerdir. Bu sorun nedeniyle sözleşmenin kâğıt üzerinde kalacağını düşünmektedirler.

Sözleşmeye alternatif olarak değil de ek olarak "Ev ziyaretleri" gerçekleştirdiklerini, birebir öğrenci ve veliyle temasın çok yararlı olduğunu, veliyle birlikte olmak sizin yanınızdayız mesajı vermenin çok önemli olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinden H. G "Okul otomasyon programı ile velilerimizin cep telefonlarına bilgi msjları gönderiyoruz. Not durumları, devamsızlık durumları, ders dışı etkinlik faaliyetlerinin tarih yer ve zamanı vb… bu sistem veli ile olan ilişkimizi daha kolaylaştırıyor. Bunda da en büyük sorun bu bilgilerin cebine gelmesini isteyen velinin msj başına 2 kontur ücret ödemesidir. Bu ücrette velileri bu sistemden de uzak durmaya itmektedir."diyerek alternatif bir öneri sunmuştur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Tartışma

Milli Eğitim Bakanlığı 10/10/2005 tarihinde ilk ve orta öğretim kurumlarına bir genelge göndermiştir. Bu genelgeyle kayıt dönemlerinde öğrenci-veli-okul sözleşmesi başlığı altında 4 sayfalık bir sözleşme metni okul yönetimi öğrenci ve veli tarafından imzalanmaktadır. Bir kopyası okul yönetiminde diğeri de velide kalacak şekilde düzenlenmiştir.

Sözleşme ile okulda demokrasi kültürünün yerleşmesi, okul aile işbirliğinin artması, öğrenci veli ve okul yönetimlerinin hak ve sorumluluklarının bilincine varması ve ona göre hareket etmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

İlgili literatür incelendiğinde Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesi ile ilgili daha önceden yapılan bir araştırma bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar genellikle okul-aile iletişiminin önemi ve bu iletişimi engelleyen nedenler üzerinde olmuştur. Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesi üzerinde yapılan ilk çalışma olma özelliğini barındıran bu çalışma ileride yapılacak çalışmalara da örnek teşkil edecektir.

Bu çalışmada Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesinde yer alan maddelere öğretmenlerin katılım düzeyleri açısından incelenmiş olup, okul müdürlerinin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan öğrencilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? Sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenler sözleşme sayesinde öğrencilerin sınıfın ve okulun kurallarına uyma düzeylerinin artacağını düşünmektedirler.

Sözleşmenin etkisiyle okullarda demokratik ortamın oluşacağı konusunda fikir birliğine vararak öğrencilerin kendilerini daha özgür bir şekilde ifade edecekleri ortamların oluşacağı görüşündedirler. Elde edilen bulgular ilgili literatür incelendiğinde Ailenin iş görüşü ve okulla ilişkisi konusunda çalışma yapan Ülker (1984)'in bulguları ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan velilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? Sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenler sözleşme sayesinde velilerin öğrencinin okuldaki durumu ile ilgili olarak daha çok bilgilendirileceğini düşünmektedirler. Veliler özellikle internetin yaygınlaşması sayesinde öğrencisinin T.C kimlik numarası ile e-okul bilgilerine ulaşarak çocuğu hakkındaki tüm bilgileri elde edebilmektedir.

Sözleşme ile öğrencinin okumaya ve araştırmaya daha fazla zaman ayırması için veliler özen gösterecektir maddesine öğretmenler katılmamaktadır. Bu durum litaratür incelendiğinde Okul –Aile iletişiminin engelleri konusunda çalışma yapan Doğan (1995) ın velinin okul ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması bulgusunu desteklemektedir.

Öğretmenler sözleşme ile okullardaki ders dışı etkinlik ve faaliyetlere velilerin katılımını artacağını düşünmemektedirler ve veliler genellikle ders dışı etkinliklerden habersizlerdir. Elde edilen bulgular literatür incelendiğinde Okul – Aile ilişkileri konusunda çalışma yapan Aslan(1990) "Veliler okuldaki eğitimsel etkinliklerin çoğundan habersizdir" bulgusunu doğrulamaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan okul yönetiminin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenler; okul yönetiminin her yerde eğitim anlayışını benimseyerek eğitimin sadece okul duvarları ile sınırlandırılmaması gerektiğini düşünmektedirler.

Elde edilen bulgular ilgili literatür incelendiğinde " Çocuğu tüm toplum eğitir" özdeyişinden hareket ederek öğrenci başarısı için okul aile ve toplum işbirliğini araştıran Davies (1991) in bulguları ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Öğretmenler, Sözleşme ile okul yönetimlerinin veli ile sağlıklı iletişim kurabilmek için daha sık veli toplantısı yapacağını, velinin bilinçlendirilmesi ve çevrenin eğitilmesi konusunda daha çok çaba sarf edeceğini düşünmektedirler. Bu bulgu; "İlköğretim okullarının çevre ile ilişkileri" konusunda araştırma yapan Titrek (1999) un bulgularını desteklemektedir.

Okul veli işbirliğini sağlamak karşılıklı olarak iletişimin iyi kurulmasına bağlıdır. Okul yönetimlerinin tutum ve davranışları bu konuda hayati öneme sahiptir. Fakat ülkemizde okul yönetimleri bu katılımı tam anlamıyla sağlamak konusunda henüz hazır değildir. Kuşkusuz ki bu durum okul yöneticilerini eğitmeden; sadece genelge ve sözleşme metni ile okul veli işbirliğinin kolayca gerçekleşmeyeceğini göstermektedir.

Halbu ki Türkiye'deki ilk ve orta öğretim okullarının büyük bir kısmının, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini sağlayacak nitelik ve sayıda derslik, materyal, ekipman ve teknolojik donanımdan yoksun olduğu, bilinen bir gerçektir. Yine bu durum da, sadece velilerin değil, okul yönetimlerinin de sözleşmede yazılı sorumluluklarını yerine getirmede sorunlar yaşayacaklarını göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan genel değerlendirme sorularına ilişkin öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? Sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenler; velilerin sözleşmeyi sosyo ekonomik düzeylerinin ve eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle anlayamadıklarını belirtmişlerdir." Eğitim sistemimizin toplumsal dokusu" alanında araştırma yapan Yılmaz (1993)'ın okul çevre bütünleşmesini ve eğitim sürecine toplumsal katılımı engelleyen faktörlerin başında sosyo ekonomik faktörler gelmektedir bulgusunu desteklemektedir.

Okul – veli iletişimin sağlanmasında bir diğer faktörde velinin soyso ekonomik durumu ve eğitim düzeyidir. Soyso ekonomik durumu ve eğitim düzeyi yüksek olan veliler okul etkinliklerine katılmakta ve çocuğun eğitimi üzerinde sorumluluk almaktadırlar fakat aynı şeyleri soyso ekonomik durumu ve eğitim düzeyi düşük olan veliler için söyleyebilmemiz mümkün değildir.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği hakkında okul müdürlerinin görüşleri nelerdir? sorusuna cevap aranmıştır.Okul müdürlerine yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Okul müdürleri özellikle soyso ekonomik durumu ve eğitim düzeyi düşük olan velilerin sözleşmeyi anlamadıkları ve sadece imzalamak için imzaladıklarının üzerinde durmuştur. Sözleşmenin etik bir anlayışla hazırlanması ve sonucunda herhangi bir yaptırımının bulunmaması kâğıt üzerinde kalmasına ve imzalanıp öğrenci dosyalarına konulmasına neden olduğu görüşündedirler

Okul müdürleri özellikle velilerin görüşmelere karşı ilgisiz olduklarından ve okullarda rehber öğretmen açığının çok fazla olması nedeniyle velilerle iletişimde başarılı olamadıklarından bahsetmişlerdir. "İlköğretimde veli öğretmen görüşmelerinin değerlendirilmesi" konusunda çalışma yapan Akbaba ve Samancı (2004)'nin " Veliler görüşmelerde ilgisizdirler" ve "Okul rehberlik servisleri çalışmamaktadır" bulgularını doğrulamaktadır.

Sözleşmede yer alan maddeler okulların temel sorumluğundadır. Ailelerin öğrencinin eğitimi ile ilgili süreçte bilgilendirilmesi ve katılımının sağlanması okul yönetimleri tarafından sunulacak nitelikli bir yapılanma ve işbirliği ile gerçekleşecektir. Bu maddeler eğitimin temel amaçları olarak okulda öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Devlet kendine ait olan bu sorumluluğu yapılan sözleşme metnine dayalı olarak velilere devretmiştir.

Öğrenci veli okul sözleşmesinin uygulanması okul- veli iletişimini sağlamada önemli bir etkinlik olarak görebiliriz. Ancak okullarımızda öncelikle ekonomik fiziksel açıdan sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bunları sorunları da 4 sayfalık bir sözleşme metni ile çözebilmek mantıklı değildir.

Aşağıda Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerine ilişkin sonuçlar ve öneriler verilmiştir.

SONUÇLAR

Bu çalışmada Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesinde yer alan maddelere öğretmenlerin katılım düzeyleri açısından incelenmiş olup, okul müdürlerinin görüşleri ise yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

Araştırmada beş alt problem incelenmiştir. Bunlardan ilki "Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan öğrencilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir?" şeklinde kurulmuştur. Öğretmenler; sözleşme sayesinde öğrencilerin sınıfın ve okulun kurallarına uyma düzeylerinin artacağını düşünmektedirler.

Her ne kadar okullarımızda fiziksel şiddet uygulamak yasak olsa da bazı öğretmenlerin öğrencilere karşı kaba kuvvete başvurma eğiliminde oldukları bilinen bir gerçektir. Araştırmaya katılan öğretmenler de sözleşme ile bu durumda bir değişiklik olmayacağını düşünmektedirler. Çünkü fiziksel şiddet uygulayan bir öğretmenin tamamen etik bir anlayışla hazırlanan bu sözleşmeye bağlı olarak yaptığı bu yanlış davranıştan vazgeçmesi çok da kolay olmayacaktır.

Araştırmaya katılan öğretmenler; sözleşme ile okullarda çeşitli nedenlerden (sosyo ekonomik durum, cinsiyet, velinin eğitim düzeyi) dolayı yapılan ayrımcılığın azalacağını düşünmektedirler. Hiç şüphesiz ki her eğitimcinin görevi öğrencilerin tümünü ayrım yapmadan eğitmek ve onları bir sonraki eğitim kurumuna ve topluma yararlı bir birey olarak yetiştirmektir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan velilerin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? Şeklinde oluşturulmuştur. Öğretmenler sözleşme sayesinde velilerin öğrencinin okuldaki durumu ile ilgili olarak daha çok bilgilendirileceğini düşünmektedirler.

Veliler özellikle internetin yaygınlaşması sayesinde öğrencisinin T.C kimlik numarası ile e-okul bilgilerine ulaşarak çocuğu hakkındaki tüm bilgileri elde edebilmektedir. Araştırmada yüz yüze görüşülen okul müdürlerinden biri olan H.G; okul otomasyon sistemini kurduklarını ve velinin cep telefonuna önemli bilgileri kısa mesaj ile ilettiklerini belirtmiştir. Sonuç olarak veli çocuğunun durumu ile ilgili her türlü bilgiye teknoloji sayesinde daha kısa sürede ulaşabilmektedir.

Öğretmenler sözleşme sayesinde velilerin okul yönetiminde ve işleyişinde daha fazla söz sahibi olacaklarını ve okul aile ilişkilerine özen göstereceklerini düşünmektedirler. Bilinçli veli attığı imzanın arkasında durarak okul yönetimlerinden veli hak ve sorumluluklarına özen göstermelerini isteyecektir. Bunun sonucu olarak okul ile aile iletişimi kuvvetlenecektir.

Kuşkusuz ki olumlu bir fiziksel ortam öğrenme açısından çok önemlidir. Bu konuda hem okul yönetimlerine, hem ailelere hem de öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler; Sözleşme sayesinde velilerin bu konuda bilinçleneceğini ve sonucunda çocukları ile ilgilenerek ve fiziksel ve ruhsal yönden öğrenmeye hazır duruma gelmesi için daha çok çaba sarf edecekleri görüşünü belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan okul yönetiminin hak ve sorumluluklarına ilişkin sorulara öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? şeklinde oluşturulmuştur.

Öğretmenler; okul yönetiminin her yerde eğitim anlayışını benimseyerek eğitimin sadece okul duvarları ile sınırlandırılmaması gerektiğini düşünmektedirler. Kuşkusuz ki bir öğrenci görerek yaparak yaşayarak öğrendiğinde konuyu kavrama ve öğrenme düzeyi daha fazla olacaktır. Örneğin Sosyal Bilgiler dersinde işlenen bir savaşın geçtiği yere imkânlara dâhilinde öğrencilerle gezi düzenlenerek işlendiğinde konunun kavranma olasılığı daha da artacaktır. Okul yönetimleri her yerde eğitim anlayışı için öğretmenleri teşvik etmeli ve gerekli kolaylıkları göstermelidirler.

Öğretmenler sözleşme ile okullardaki materyal ekipman ve teknolojik donanım eksikliğinin giderilmesinin zor olduğunu düşünmektedirler. Çünkü okullarımızın materyal ve ekipman eksikliklerini gidermek ilk etapta devletin sorumluluğu altındadır. 4 sayfalık bir sözleşme metni ile okul yönetimlerinin bu sorunu hemen çözebilmelerini beklemek mümkün değildir. Devlet kendine ait olan bu sorumluluğu sözleşme metni ile okul yönetimlerine devretmeye çalışmaktadır.

Sözleşme ile ilgili olarak üzerinde durulması gereken bir diğer faktör de okulların öğrencilere karşı olan sorumlulukları ile ilgilidir. Okulların sözleşmedeki sorumluluklarını yerine getirebilmesi büyük ölçüde yeterli parasal kaynağa ve fiziksel donanıma sahip olmaları ile olanaklıdır. Okul-Aile iletişiminin engelleri konusunda araştırma yapan Koçak (1998) velilerin okuldan uzaklaşmasının nedenlerinden birisini de maddi açıdan okuldan birçok istek gelmesi olarak belirtmiştir.

Türkiye'deki ilk ve orta öğretim okullarının büyük bir kısmının, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini sağlayacak nitelik ve sayıda derslik, materyal, ekipman ve teknolojik donanımdan yoksun olduğu, bilinen bir gerçektir. Yine bu durum da, sadece velilerin değil, okul yönetimlerinin de sözleşmede yazılı sorumluluklarını yerine getirmede sorunlar yaşayacaklarını göstermektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinde yer alan genel değerlendirme sorularına ilişkin öğretmenlerin; Cinsiyet, Kademe, Kıdem'lerine göre katılım düzeyleri nelerdir? Şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenler, okullarındaki velilerin sözleşmeden haberdar olmadığını ve aynı zamanda okullarında böyle bir sözleşmeden haberi olmayan öğretmenlerinde bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu durum Milli Eğitim Bakanlığının bu sözleşmeyi yürürlüğe koyduktan sonra uygulanma sürecini ve düzeyini takip etmediğinin bir göstergesidir. Şu anda okullarda sözleşme karşılıklı imzalanarak dosyalarda bekleyen bir kâğıt parçası olarak yer almaktadır.

Öğretmeler sözleşme ile ilgili olarak; velilerin sözleşmeyi sosyo ekonomik düzeylerinin ve eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle anlayamadıklarını belirtmişlerdir Bu durum" Eğitim sistemimizin toplumsal dokusu" alanında araştırma yapan Yılmaz (1993) okul çevre bütünleşmesini ve eğitim sürecine toplumsal katılımı engelleyen faktörlerin başında sosyo ekonomik faktörler gelmektedir bulgusunu desteklemektedir.

Öğretmenler sözleşme hakkında hazırlanış bakımından yeterli ve gayet güzel bulmaktadırlar. Ancak uygulama konusunda araştırma içerisinde vurguladığımız(sosyo ekonomik durum, eğitim düzeyi, okulların fiziksel ve maddi sorunları vb) sorunların bulunduğundan bahsetmişlerdir.

Bu sorunlarında ancak okul yönetimlerinin eğitilmesi, eğitim koşullarının iyileştirilmesi, veli ve öğrencilerin bu konuda bilinçlendirilmesi sonucunda düzeleceğini düşünmektedirler. Bunlar gerçekleştirilmez ise; okul yönetimlerinin zaman kaybı olarak gördüğü ya da velilerin okumadan imza attığı bir kâğıt parçası olarak kalacaktır.

Araştırmanın beşinci alt problemi olan Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliği hakkında okul müdürlerinin görüşleri nelerdir? Şeklinde oluşturulmuştur. Bu bölümde müdürlere yapılandırılmış görüşme formuna dayalı olarak yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Okul müdürleri, özellikle soyso ekonomik durumu ve eğitim düzeyi düşük olan velilerin sözleşmeyi anlamadıkları ve sadece imzalamak için imzaladıklarının üzerinde durmuştur. Sözleşmenin etik bir anlayışla hazırlanması ve sonucunda herhangi bir yaptırımının bulunmaması kâğıt üzerinde kalmasına ve imzalanıp öğrenci dosyalarına konulmasına neden olduğu görüşündedirler.

Sözleşmede yer alan maddeler okulların temel sorumluğundadır. Ailelerin öğrencinin eğitimi ile ilgili süreçte bilgilendirilmesi ve katılımının sağlanması okul yönetimleri tarafından sunulacak nitelikli bir yapılanma ve işbirliği ile gerçekleşecektir. Bu maddeler eğitimin temel amaçları olarak okulda öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Devlet kendine ait olan bu sorumluluğu yapılan sözleşme metnine dayalı olarak velilere devretmiştir.

Öğrenci veli okul sözleşmesinin uygulanmasını okul- veli iletişimini sağlamada önemli bir etkinlik olarak görebiliriz. Ancak okullarımızda öncelikle ekonomik fiziksel açıdan sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bunları sorunları da 4 sayfalık bir sözleşme metni ile çözebilmek mantıklı değildir.

Milli Eğitim Bakanlığı; yürürlüğe koyduğu bu sözleşme metnine gereken ilgiyi göstermemiştir. Sözleşme metni sıradan bir evrak işi olarak görülmüş, karşılıklı imzalanıp dosyalarda sararmayı bekleyen bir kâğıt parçası haline dönüşmüştür. Aktif bir şekilde uygulamaya geçirilemeyerek kâğıt üzerinde kalmıştır.

Sonuç olarak araştırmanın evrenini oluşturan Muş ili Varto ilçesinde devlete bağlı olan İlköğretim okullarında görev yapan idareci ve öğretmenler; Öğrenci- Veli- Okul sözleşmesini hazırlanış bakımından yeterli görmekle beraber uygulama konusunda (sosyo ekonomik durum, eğitim düzeyi, okulların fiziksel ve maddi sorunları vb) sorunlardan dolayı istenen uygulanabilirlik düzeyine ulaşmadığını ve kâğıt üzerinde kaldığını düşünmektedirler.

Öneriler

Öğrencinin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler

1. Öğrencilere yönelik okulun işleyişi, kuralları ve alınan kararlar hakkında bilgilendirici seminerler düzenlenmelidir.

2. Okullarda demokratik ortamın oluşması için gerekli etkinlikler düzenlenmelidir. Örneğin okul başkanı ve öğrenci meclisi seçimlerini gerçeğe uygun yapılarak öğrencilere seçme ve seçilme, propaganda yapma hakkı tanınmalıdır.

3. Sınıf ve okul kurallarına uyma düzeyi artırılması için öğrencilere çeşitli bilgiler verilmelidir. Öğrencilerle birlikte hazırlanarak oluşturulan kurallara uyma düzeyi kuşkusuz ki yüksek olacaktır. Öğrencilerin kuralları tiyatro ya da drama yoluyla diğer öğrencilere aktarabilmesi için olanaklar sağlanmalıdır.

4. Okullarda öğrencilere her konuda eşit davranılmalı; fiziksel şiddet uygulamasının ortadan kalkması için her türlü önlem alınmalıdır.

5. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri tanıması, kariyer planlaması karar verme ve ihtiyaç duyduğu benzer konularda danışmanlık alması için rehberlik araştırma merkezleri ile iletişim halinde bulunarak çeşitli seminerler düzenlenmelidir.

6. Akademik ve kişisel gelişimlerini destekleyici ders dışı etkinlikler daha fazla düzenlenmeli; üniversitelerdeki öğretim elamanlarından bu konularda destek istenmeli üniversiteleri ve meslekleri tanıtıcı geziler düzenlenerek öğrencilerin bu etkinliklere katılma oranı artırılmalıdır.

Velinin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler

1. Veliler öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak bilgilendirilmeli, daha çok söz sahibi olmaları sağlanmalıdır. Okul-aile ilişkilerine özen gösteren veliler çeşitli plaket ya da küçük hediyelerle onurlandırılmalıdır.

2. Veliler öğrencinin okuma ve araştırmaya daha fazla zaman ayırması konusunda öğrencilere yardımcı olmalı ve gerekli fiziksel ortamları hazırlamalıdırlar.

3. Veliler çocukları ile ilgilenmeli fiziksel ve ruhsal yönden öğrenmeye hazır duruma gelmesi için daha çok çaba sarf etmelidirler.

4. Veliler çocuklarıyla ilgili evdeki gözlemlerini, izlenimlerini, çocuğun gelişimine ilişkin değerlendirmelerini öğretmenlerle paylaşmalı ve çeşitli sınıf ve okul etkinliklerine gönüllü olarak katılmalıdır

Okulun Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler

1. Okullardaki materyal ekipman ve teknolojik donanım eksikliğinin giderilmesi için ilgili makamlarla iletişim artırılmalıdır.

2. Okul yönetimleri eğitim öğretimi sadece okul duvarları ile sınırlandırmayarak her yerde eğitim anlayışının oluşması için çeşitli etkinlikler düzenlemelidirler. Öğrencinin görerek, yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamak amacıyla müzelere gezi düzenlenebilir, fidan dikme şenlikleri düzenlenebilir, bir savaşın geçtiği yere götürülebilir vb..

3. Okul yönetimleri sürekli kendini geliştirerek çağa ayak uydurmalı okul web siteleri düzenlenerek velilere okul ile ilgili bilgiler internet arayıcılığıyla sunulmalıdır.

4. Özellikle sosyo-ekonomik açıdan yetersiz durumda olan ailelerin çocuklarıyla daha etkili şekilde ilgilenebilmeleri için, bilgi ve beceri kazanmaları sağlanmalıdır. Bunun için sık sık aile ziyaretleri yapılıp, seminerler düzenlenmelidir

5. Okul yönetimleri; veli beklentileri ve sorunları üzerinde anketler hazırlayarak bunları velilerden gelen cevaplara göre incelemeli; sonucunda konuşmaya ve tartışmaya olanak veren toplantılar düzenlenmelidir.

6. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okulların maddi sıkıntıları çözülmeli veli toplantılarında ya da özel görüşmelerde maddi istekler için veliye ısrarcı ve baskıcı davranılmamalıdır.

7. Okulun her türlü eğitim ve sosyal olanaklarından velilerin de yararlanabilmesi için uygun ortamlar hazırlanmalıdır. Okulların spor salonlarını velilere açarak turnuva düzenleyebilirler. Bu sayede velilerin birbirleri ile kaynaşmasını da sağlayabilirler. Okullarda bulunan bilgi teknoloji sınıflarının velilerin kullanımına açılması da önemli bir etkinlik olarak görebiliriz.

8. Okul yönetimleri öğrencilerin velilerin ve okul çalışanlarının kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamlar hazırlanmalıdır.

Öğrenci- Veli- Okul Sözleşmesi Hakkında Genel Değerlendirme Önerileri

1. Sosyo ekonomik ve eğitim düzeyi düşük olan velilere sözleşme hakkında gerekli bilgiler aile ziyaretleri ya da veli toplantıları sırasında daha basit ve anlaşılır bir dille anlatılmalıdır.

2. Okullarda sözleşmenin uygulanabilmesi için ilk etapta sözleşmenin öğretmen ve okul müdürleri tarafından benimsenmesi gerekmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere ve okul müdürlerine tanıtıcı seminerler düzenlenmelidir.

3. Sözleşme kâğıt üzerinde kalmaması için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tekrar gündeme getirilmeli ve bürokratik bir işlem olmaktan kurtarılmalıdır.

4. Bu araştırmaya benzer araştırmalar belli sürelerde tekrar edilerek, öğrenci-veli-okul sözleşmesinin uygulanabilirlik düzeyi sürekli olarak izlenmelidir

Kaynakça

AÇIKALIN, A (1998). **Okul Yöneticiliği.** Pegem Yayınları, Ankara.

AKBABA, S. ve SAMANCI, O. (2004). " **İlköğretimde Veli-Öğretmen Görüşmelerinin Değerlendirilmesi**",*XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiriler,* Ankara, Cilt:1, ss: 1435-1440.

ALICIGÜZEL, İ (2003). **Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim.** Sistem Yayıncılık, İstanbul.

ASLAN, B.; (1990), **"İlkokullarda Okul-Aile ilişkileri"**, H.Ü.S.B.E. Doktora Tezi, Ankara.

AYDIN, M. (2000). **Eğitim Yönetimi**, Hatiboğlu Yayıncılık, Ankara.

AYTAÇ, T. (2000). **Okul Merkezli Yönetim**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

BACANLI, H (2002). **Ana baba İle İlişkiler.** Pegem Yayıncılık, Ankara.

BALCI, A. (1995). **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler**,

Ankara.

BALCI, A. (1988). **Etkili Okul.** ***Eğitim ve Bilim***, 70, 21-30.

BİLGİN, M.,(1990) **"Ortaokullarda Okul ile Ailenin İşbirliği ve Sorunları",** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara,

BOYDAK, H .A (2004). **Lider Öğretmen.** Beyaz Yayınları, İstanbul.

COLEMAN, M. (1997). "**Families and Schools: In Search of Common Ground**", Young Children, July, ss.14-21.

COLEMAN, M. and CHURCHILL, S., (1997). "**Challenges to Family Involvement**",Childhood Education, Spring, S.73(3), ss.144-146

CUTLER, B.S., (1989)"**The Relationship of Father Involvement to the Acedemic Achievement of School Age Children"**, Dissertation Abstracts International, Vol 50, No 5, s 900 – 901,

ÇELİK, V. (2000). **Okul Kültürü Ve Yönetimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

D'ANGELO, D. A., and Adler, C. R. (1991, January). Chapter 1: **A catalyst for improving parent involvement.** Phi Delta Kappan, 75(5), 350-354.

DAVIES, D., (1991) "**Schools Reaching Out: Family, School and Community Partnership.For Student Success**", Phı Delta Kappan, Vol 72, No 5, s 376 – 382,

DOĞAN, E. ; (1995), "**Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri"**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

DUMAN, H. (1997). **İnsan Haklarına Saygılı Devlet**. İnkılâp Yayınevi,İstanbul

ERÇETİN, S ve ÖZDEMİR, M Ç (2004). **Sınıf Yönetimi.** Asil Yayın Dağıtım LTD,

ERDOGAN, İ(2003). **Okul Yönetimi Öğretim Liderliği.** Sistem Yayıncılık, İstanbul.

ERDOGAN, İ(2003). **Sınıf Yönetimi.** Sistem Yayıncılık, İstanbul.

ERGÜN, M (1994). **Eğitim Sosyolojisine Giriş.** Ocak Yayınları, Ankara.

FİDAN, N. (1996) **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Alkım Yayınları

GORDON, T (2004). **Teacher Effectiveness Training (TET).**

GÜMÜŞELİ , A.İ.(2005) **Aile Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi** Milli Eğitim Dergisi Mart ss 35–42,

FRANK, J,R., (1988) "**Income, Family Stressory and Parent Education As Correlates of School Dropout"**, Dissertation Abstracts International, Vol 49, No 3, s.622, September,

FUNKHOUSER, J. ,GONZALES M. , MOLES O. (1998) "**Family Involvement in Children's Education: Successful Local Approaches**: An Idea Book" Diane Publishing Company

HARRIS,A., J.-L., V., (1988) A.**Some Observations on SchoolCommunity-Family Relations in Selected Schools in Newfoundland.**

HILDEBRAND, V. (1981). "Teacher-Parent Relation", **Introduction to Early Childhood Education**. Mcmillan Publishing Co., Inc., New York.

HOHMANN, M. ve WEIKART, D.P. (2000). **Küçük Çocukların Eğitimi**, Hisar Eğitim Vakfı Yayınları, Kuruçeşme, İstanbul.

HORNBY, G. (2000). **Improving Parental Involvement**, Cassell Wellington Hause, London.Haziran 2000, Sayı:146.

İŞMEN, A.E. ve YILDIZ, S.A. (1996). "Okul Öncesi Dönemde Aile Okul İşbirliği ve Ebeveynin Eğitime Katılımı", **Yaşadıkça Eğitim**, S.44-, ss. 30-32.

KABADAYI, R. (1992) "Samsun'da çeşitli liselere yönelmede rol oynayan sosyoekonomik ve eğitsel etmenler". **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6.**

KANDIR, A. (2002). **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı (Geliştirilmiş 2. Baskı)**, YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. İstanbul.

KARASAR, N. (2005) **Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler**(9. Basım) Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

KAYA, Yahya Kemal (1984). **İnsan Yetiştirme Düzenimiz: Politika, Eğitim, Kalkınma**. Hacettepe Sosyal ve İdarî Bilimler Yayınları, 4. Baskı, Ankara

KOÇAK, Y., (1988)"**Okul Aile İletişiminin Engelleri",** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara,

MANNING, D. , SCHINDLER, J.P. (1997). "Communicating With Parents When Their Children Have Difficulties", **Young Children**, July, ss.27-33.

MORRISON, G. (1998). **Early Childhood Education Today**, Merrill Pres, New Jersey, Columbus Ohio, USA.

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Kanunu Madde 8 (1973)

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,29.07.1965, Sayı:1363.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,20.06.1983,Sayı:2141.

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,02.05.2006, Sayı:25512

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 31.05.2005, Sayı:25831

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 10.10.2005, Sayı:2593

ÖMEROĞLU, E., (2003). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynin Eğitime Katılımı", **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar** (Yayıma Hazırlayan: Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç), Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, ss.440–446.

ÖZOĞLU, S.(1996) Eğitim Bilimlerinin Bugünü ve Yarını. **III. Eğitim Bilimleri Kongresi**, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Bursa, 1996.

PEHLİVAN, İ. (2000). **Okul-Çevre İlişkileri**, (Yönetici Adaylarının Eğitimi DersNotları), Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.

PEHLİVAN, İ. (1997). "Okula Aile Katılımı", **Yaşadıkça Eğitim**, S.53, ss.4-7.

ROCHELLE, N-S (2001). " Barriers to Serius Parent Involvement". **The Education Digest**, 66: 33–37

ROSENBLATT, Z. , PELED, D. (2002). **"School Ethical Climate and ParentalInvolcement"**, Journal of Educational Administration, 40, 4, pp. 349-367.

SAYLAN, N. (1991). Yansıtıcı düşünmenin geliştirilmesinde öğretmenin rolü. **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,** C.VI, S.2. Bursa.

SELVİ, K.(2002). "Uzaktan Öğretim ve Eğitim Hakkı". **Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu,** Anadolu Üniversitesi, Eskişehir

SEVİNÇ, M (2003). **Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar.** Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

ŞİŞMAN, M (1986). **Orta Dereceli Okullarda Okul-Aile Birligi Çalısmalarının Değerlendirilmesi.** Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

ŞİŞMAN, M ve TURAN, S (2004). **Sınıf Yönetimi.** Pegem A Yayıncılık, Ankara

SÖGÜT, G., (2003)"**Özel ve Resmi İlköğretim Kurumlarının Etkili Okulun Veliler Boyutundaki Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri"** Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa,

TAYMAZ, H. (2001). **Okul Yönetimi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara

TEZCAN, M (1981). **Eğitim Sosyolojisine Giriş.** Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

TEZCAN, M (1992). **Eğitim Sosyolojisi.** Zirve Ofset, Ankara.

TİTİZ , T. (2001). **Ezbersiz Eğitim Yol Haritası.** PegemA Yayıncılık. Ankara

TİTREK, O. (1999) "**İlköğretim Okullarının Çevre ile İlişkileri",** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara,

TUTKUN, Ö. ve KÖKSAL, A. (2000). **Okul- Aile İşbirliğinde Yeni Yaklaşımlar**, Eğitim Araştırmaları Dergisi 216-224.

ÜLKER , H; (1984), *"***Ailenin İşgörüşü ve Okulla ilişkisi***",* Anadolu Üniversitesi Aile Yapısı ve Çevresi Sempozyumuna Sunulan Bildiri, Eskişehir.

YAŞAR, M. (2001). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı", **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı 2001-2002 Ders Yılı Rehber Kitaplar Dizisi**, YA-PA Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul, ss.366-375.

YAYLACI, F.(1999) "**İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı"** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999

YILMAZ, H. (1993). **Eğitim Sistemimizin Toplumsal Dokusu: Okul-Çevre İlişkileri Açısından Eğitim Sürecine Toplumsal Katılım**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

http://Observations on school-community-family relelations.htm. İndirilme Tarihi (11.02.2007)

Ekler

EK 1: Öğrenci –Veli-Okul Sözleşmesi Anketi……133

EK 2:Öğrenci- Veli- Okul Sözleşmesi Genelgesi…….139

EK 3: Öğrenci –Veli- Okul Sözleşmesi Örneği ……...140

EK 4 : Anket Uygulama İzin Yazısı…….142

EK 5 : Faktör Analizi Tablosu……..143

EK 6: Geçerlilik Güvenirlik Çalışması …….....144

Sayın Meslektaşım;

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Naciye Aksoy'un danışmanlığında "Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesinin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri: Muş İli Varto İlçesi Örneği" isimli yüksek lisans tez çalışmamı yürütmekteyim. Yüksek lisans tezimde 2005 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulanmak üzere yürürlüğe konulan Okul-Veli-Öğrenci Sözleşmesinin uygulanabilirlik düzeyine ilişkin öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yapmaktayım.

Aşağıda Öğrenci- Okul- Veli sözleşmesi ile ilgili bazı yargılara yer verilmiştir. Verilen yargılara ne düzeyde katılmaktasınız? Lütfen her bir yargıya ne düzeyde katıldığınızı gösteren seçeneğin altındaki parantezin içine (X) işareti koyunuz.

Araştırma sonuçları topluca değerlendirilip genelleneceğinden isim yazmanıza gerek yoktur. Gösterdiğiniz ilgi için teşekkür eder saygılar sunarım.

Saygılarımla
Mehmet Başaran

İletişim Adresi

e- mail: mehmet.basaran83@hotmail.com

GSM: 0 505 817 19 44

1. Kademesi

I Kademe ( ) II Kademe ( )

2. Kıdemi

( ) 0-5 yıl ( )6-10 yıl ( )11-15 yıl ( ) 16 yıl ve fazlası

3. Cinsiyeti

( ) Kadın ( ) Erkek

Ek:1 Öğrenci-Okul-Veli Sözleşmesi Anketi

ÖĞRENCİ – OKUL- VELİ SÖZLEŞMESİ ANKETİ

ÖĞRENCİ- OKUL- VELİ SÖZLEŞMESİNİN ÖĞRENCİLERİN HAK VE SORUMLULUKLARINA İLİŞKİN SORULAR

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-) Sözleşme, sayesinde öğrenci düşüncelerini özgürce ifade edebilecektir.	( )	( )	( )	( )	( )
2-) Sözleşme, öğrencilerin daha güvenli, sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunmalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
3-)Sözleşme, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara saygıyı artıracaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
4-) Sözleşme, öğrencilerin kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
5-)Sözleşme, öğrencilerin değerlendirme sonuçları üzerinde ilgililerle tartışabilmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
6-) Sözleşme, öğrencilerin okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
7-) Sözleşme, okulun kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
8-) Sözleşme, öğrencilerin kendini ve diğer öğrencileri tanıması, kariyer planlama, karar verme ve ihtiyaç duyduğu benzer konularda danışmanlık almasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
9-) Sözleşme, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere daha çok katılımını artıracaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
10-) Sözleşme, öğrencilerin okul yönetiminde daha çok temsil etme ve edilme hakkına sahip olmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
11-)Sözleşme, öğrencilerin kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklara daha fazla saygı duymalarını sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
12-) Sözleşme, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılma düzeyini artıracaktır	( )	( )	( )	( )	( )
13-) Sözleşme, öğrencilerin okul kurallarına uyma düzeyini artıracaktır	( )	( )	( )	( )	( )
14-) Sözleşme, öğrencilerin sınıf kurallarına uyma düzeyini artıracaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
15-) Sözleşme, öğrencilerin okul eşyalarına zarar verme düzeyini düşürecektir	( )	( )	( )	( )	( )
16-) Sözleşme, öğrencilerin arasında kaba kuvvete başvurma eğilimini azaltacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )

ÖĞRENCİ- OKUL- VELİ SÖZLEŞMESİNİN VELİLERİN HAK VE SORUMLULUKLARINA İLİŞKİN SORULAR

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
17-) Sözleşme, velilerin çocuğunun eğitimi ile ilgili tüm konularda daha çok bilgilendirilmelerini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
18-) Sözleşme, velilerin daha adil ve saygılı davranışlarla karşılanmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
19-) Sözleşme, velilerin okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
20-) Sözleşme, velilerin düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
21-) Sözleşme, velilerin okulun yönetimine daha çok katılmalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
22-) Sözleşme, velilerin öğrencinin okuldaki süreciyle ilgili olarak daha düzenli aralıklarla bilgilendirilmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
23-) Sözleşme, velilerin çocuklarını okula zamanında göndermelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
24-) Sözleşme, velilerin öğrenciyi öğrenmeye hazır, bir şekilde okula göndermelerini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
25-) Sözleşme, velilerin okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerde daha çok görev almalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
26-) Sözleşme, velilerin okulun duyuru ve yayınlarını daha çok takip etmelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
27-) Sözleşme, velilerin okulun bilgi edinmek amacıyla gönderdiği her tür anket ve formu doldurup zamanında göndermelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
28-) Sözleşme, velilerin Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
29-) Sözleşme, velilerin Okul –Aile birliği seçimlerine katılmalarını sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
30-) Sözleşme, velilerin ihtiyaç duyduğunda öğrencinin ödevlerine katkı sağlamalarını, ancak; kendi yapması gereken ödevlere yardım etmemelerini mümkün kılacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
31-) Sözleşme, velilerin öğrencinin okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için TV seyretme ve oyun oynama saatlerinin düzenlenmesinde öğretmene daha çok yardımcı olmalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
32-) Sözleşme, velilerin öğrencinin o gün okulda yaptıklarını paylaşarak değerlendirme yapabilmelerini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
33-) Sözleşme, velilerin öğrencinin uyku ve dinlenme saatlerine daha çok özen göstermelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
34-) Sözleşme, velilerin okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine daha çok katılmalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
35-) Sözleşme, velilerin öğrencinin yaşına uygun sorumluluklar vermesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
36-) Sözleşme, velilerin okul yönetiminin okul- aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul etmelerini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
37-) Sözleşme; velilerin çocuklarının disiplin kurallarına uyması için gerekli önlemleri almalarını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
38-) Sözleşme; velilerin okul yönetimini öğrencinin ruhsal ve fiziksel durumundaki değişmeler konusunda zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
39-) Sözleşme, velilerin aile ortamında fiziksel ve psikolojik şiddete izin vermemesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )

ÖĞRENCİ- OKUL- VELİ SÖZLEŞMESİNİN OKUL YÖNETİMİNİN HAK VE SORUMLULUKLARINA İLİŞKİN SORULAR

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
40-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanımını daha çok bulmasını destekleyecektir.	( )	( )	( )	( )	( )
41-) Sözleşme, okul yönetiminin okulda olumlu bir kültür yaratmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
42-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
43-) Sözleşme, okul yönetiminin veliler arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
44-) Sözleşme, okul yönetiminin çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
45-) Sözleşme, okul yönetiminin eğitim öğretim sürecini okulun duvarları ile sınırlamamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
46-) Sözleşme; okul yönetiminin velilerin kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
47-) Sözleşme, okul yönetiminin okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri ortamları daha çok hazırlamasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
48-) Sözleşme, okul yönetiminin okulu güvenilir ve temiz bir ortam haline getirmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
49-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için iyi bir model olmasını sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
50-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli kendini geliştirmelerinde yardımcı olmasını sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
51-) Sözleşme, okul yönetiminin okulda etkili öğrenmeyi destekleyecek bir ortam yaratmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
52-) Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişine ait kararların ve kuralların uygulamasını takip etmesini kolaylaştıracaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
53-) Sözleşme, okul yönetiminin okul- toplum ilişkisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
54-) Sözleşme, okul yönetiminin öğretmen-öğrenci ve veli görüşmelerini düzenleyerek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
55-) Sözleşme, okul yönetiminin okulun işleyişi ve yönetimi konusunda tarafları düzenli olarak bilgilendirmesini sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
56-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrenci ve veli hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplayarak sonuçlarını ilgililerle paylaşmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
57-) Sözleşme, okul yönetiminin veli toplantılarını belli aralıklarla ve düzenli olarak toplanmasını sağlayacaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
58-) Sözleşme, okul yönetiminin Okul ve çevresinde şiddet içeren davranışlara kesinlikle izin vermemesini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
59-) Sözleşme, okul yönetiminin öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamasını ve yürütmesini sağlayacaktır	( )	( )	( )	( )	( )

ÖĞRENCİ- OKUL- VELİ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME SORULARI

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzeyde	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
60-) Sözleşmenin Okul-veli-öğrenci arasındaki bağı güçlendirdiğini düşünüyorum	( )	( )	( )	( )	( )
61-) Okulumuzda öğrencisi bulunan velilerin eğitim düzeyleri sözleşmeyi anlamak için yeterli değildir	( )	( )	( )	( )	( )
62-) Okulumuzda öğrenci-veli okul sözleşmesinden haberdar olmayan öğretmenler vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
63-) Okulumuz velileri sözleşmeden haberdar değildir	( )	( )	( )	( )	( )
64-) Okulumuzda sözleşme aynen uygulanmaktadır	( )	( )	( )	( )	( )
65-) Sözleşme kâğıt üzerinde kalacağını ve uygulamaya aktarılamayacağını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
66-) Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri sözleşmenin uygulanmasındaki en önemli engeldir	( )	( )	( )	( )	( )
67-) Sözleşme kendisinden beklenen amaçlara ulaşacaktır	( )	( )	( )	( )	( )
68-) Sözleşme yapılandırmacı yaklaşıma uygundur	( )	( )	( )	( )	( )

Anket hakkında eklemek istediğiniz görüşleriniz varsa lütfen aşağıya belirtiniz

.....
.....
.....
.....
.....

ANKET BİTMİŞTİR. YARDIMLARINIZ VE ANKETE AYIRIDĞINIZ DEĞERLİ ZAMANINIZ İÇİN TEKRAR TEŞEKKÜR EDERİM

Ek 2: Öğrenci-Veli- Okul Sözleşmesi Genelgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

SAYI : B.08.0.EGD.0.33.07.00- 112 -3157 10/10 /2005
KONU : Öğrenci - Veli - Okul Sözleşmesi

GENELGE
2005/92

İlgi:
a) 1739 sayılı Milî Eğitim Temel Kanunu
b) VIII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı
c) 21.10. 2004 tarihli ve 25620 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
d) 17.02.2004 tarihli ve B.08.0.TTK.0.01.01.02/1558 sayılı Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi konulu Genelge (2004/10)
e) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
f) Çocuk Hakları Sözleşmesi

Bireyin kendini gerçekleştirmesi, okulda demokrasi kültürünün yerleştirilmesi, okulun tüm imkânları ile çevreye açılması, veli ve öğrencinin beklentilerinin sisteme dâhil edilmesi, hizmet üretenler ile alanlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için sistematik bir düzenlemeye gerek duyulmaktadır.

Bu amaçla hazırlanan **Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi** ; öğrenci ve velinin okulun işleyişine etkin katılımlarını sağlamak, velileri, öğrencilerin neyi nasıl öğrenecekleri konusunda bilgilendirerek çocuklarının okul dışındaki zamanlarını en etkili şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmalarını sağlamak, öğrencileri ve velileri okul kuralları ve genel eğitim politikaları konusunda bilgilendirmek, okulun hizmet ve imkânları konusunda tarafları bilgilendirerek faydalanma imkanlarını artırmak, okul içinde ve dışında fiziksel ve psikolojik şiddete karşı iş birliği yapmak, taraflar arasındaki iletişim kanallarını açık tutmak, tarafların birbirlerinden beklentilerini sağlam bir zemine oturtmak, tarafların bireysel potansiyellerini üst düzeye çıkarabilecekleri şartları oluşturmak, öğrencilerin ve velilerin okulun performans değerlendirilmesi sürecine etkin katılımını sağlamak konularında taraflar için bir yol haritası niteliği taşıyacaktır.

Sözleşme; okulun, öğrencinin, ve velinin hak ve sorumluluklarını ihtiva eden üç bölümden meydana gelmektedir. Her bölümün sonunda yer alan Okula Özgü Sorumluluklar, okulun içinde bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) tarafından belirlenecektir.

Öğrenci-Veli-Okul sözleşmesi konusundaki çalışmalar aşağıda belirtildiği şekilde yürütülecektir.

a) Bu sözleşme tüm ilköğretim ve orta öğretim okullarında ve tüm sınıf düzeylerinde uygulanacaktır.

b) OGYE toplantısında sözleşme incelenerek okulun kendi yapısına özgü kurallar, ana metin ile çelişmeyecek biçimde tartışılarak belirlenecektir.

c) Kayıt döneminde sözleşme metni, iki nüsha hâlinde taraflara verilerek bilgilendirilmeleri sağlanacaktır.

d)Taraflarca imzalanan sözleşme metinlerinden biri, 1. dönem sonuna kadar sınıf öğretmenine teslim edilecektir.

e) İkinci nüsha veli tarafından, evde rahatlıkla görülebilecek bir yere konularak, tarafların kendilerini değerlendirmeleri mümkün olacaktır.

f) Her dönem sonunda sözleşmenin işlerliğine yönelik bireysel raporlar ekte sunulan değerlendirme formu kullanılarak sınıf öğretmenleri tarafından hazırlanacak ve karneyle birlikte taraflara ulaştırılacaktır.

g) Öğretim yılı sonunda OGYE toplanarak sözleşme maddelerini yeniden değerlendirecek ve gerek görüldüğünde okula özgü hükümlerde değişiklikler yapabilecektir.

h) Sözleşme öğrencinin okulda bulunduğu yıllar boyunca geçerliliğini sürdürecektir.

Bu çalışmanın sağlıklı yürütülmesi ve amaca hizmet edebilmesi, tarafların haklarına sahip çıkmaları ve sorumluluklarını hassasiyetle yerine getirmelerine bağlıdır.

Bu sebeple; Bakanlığımızın tüm eğitim kurumları tarafından söz konusu çalışmaya gerekli özenin gösterilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

Ek 3: Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesi Örneği

ÖĞRENCİ
VELİ
OKUL
SÖZLEŞMESİ

Okul - veli iş birliği, öğrenci başarısını artıran önemli faktörlerden biridir. Güvenli ve düzenli bir okul ortamının sağlanmasında veli katılımının rolü büyüktür. Veli katılımının öncelikli amacı, okulun eğitim etkinliklerini yönlendiren okul personeline destek olmak, çalışmalara meslekleri ve yeterlilikleri doğrultusunda farklı düzeylerde katkılarını sağlamak, okul ve ev arasında sıkı bağlar kurarak öğrencinin eğitim sürecine katkıda bulunmaktır.

Bu sözleşme; veliyi ve öğrenciyi okulun işleyişi, kuralları, öğrencilere ve velilere sağlayacağı imkânlar ve tarafların karşılıklı hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

OKULUN HAK VE SORUMLULUKLARI

HAKLAR

- Destekleyici, güvenli ve etkili bir ortamda çalışmak
- Okul toplumundan ve çevreden saygı ve destek görmek
- Okulda alınan tüm kararlara ve okul kurallarına uyulmasını istemek

Okula özgü Haklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin:

- Planlanmış eğitim etkinliklerinin yer, zaman ve içeriğini en az bir hafta önceden haber vererek değiştirmek.

SORUMLULUKLAR

- Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek materyal, ekipman ve teknolojik donanım sağlamak.
- Okulda olumlu bir kültür yaratmak.
- Öğrenci, veli ve çalışanlar arasında hiçbir nedenden dolayı ayrım yapmamak.
- Eğitim ve öğretim sürecini okulun duvarlarıyla sınırlamamak.
- Öğrencilerin, velilerin ve okul çalışanlarının kendilerini ve fikirlerini ifade edebilecekleri fırsatlar yaratmak.
- Okulun güvenilir ve temiz olmasını sağlamak.
- Öğrenciler için iyi bir model olmak.
- Okulun ve öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda sürekli gelişmek.
- Okulda etkili öğrenmeyi destekleyecek bir ortam yaratmak.

- Okulun işleyişine ait kararların ve kuralların uygulanmasını takip etmek.
- Okul - toplum ilişkisini geliştirmek.
- Öğretmen, öğrenci ve veli görüşmelerini düzenlemek ve ilgilileri zamanında bilgilendirmek.
- Okul çalışanlarının ihtiyaçları doğrultusunda eğitim seminerleri düzenlemek.
- Okul çalışanlarının ihtiyaçlarını belirleyerek giderilmesi için çözümler üretmek.
- Okulun işleyişi ve yönetimi konusunda ilgili tarafları düzenli aralıklarla bilgilendirmek.
- Veli ve öğrenci hakkında ihtiyaç duyulan bilgileri toplamak, değerlendirmek, sonuçlarını ilgililerle paylaşmak ve gizliliğini sağlamak.
- Veli toplantılarının belirli aralıklarla ve düzenli olarak yapılmasını sağlamak.
- Okul ve çevresinde şiddet içeren davranışlara kesinlikle izin vermemek.

Okula Özgü Sorumluluklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin:

- Bilimsel süreli yayınları okul kütüphanesinde kullanıma sunmak.
- Öğrenciler için toplumsal hizmet etkinlikleri planlamak ve yürütmek.

Sözleşmenin tarafı olarak yukarıda sunulan hak ve sorumluluklarımı okudum. Haklarıma sahip çıkacağıma ve sorumluluklarımı yerine getireceğime söz veririm.

Öğrenci	Öğrenci Velisi	Okul Müdürü
Adı Soyadı	Adı Soyadı	Adı Soyadı

Sözleşmenin Tarafları:
- Öğrenci
- Öğrenci Velisi / Anne -Babası
- Okul Yönetimi

Sözleşmede Esas Alınan Yasal Düzenlemeler
1. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu
2. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı
3. 21.10. 2004 tarihli ve 25620 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
4. 17.02. 2004 tarihli ve B.08.0.TTK.0.01.01.02/1558 sayılı Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi konulu Genelge (2004/10)
5. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
6. Çocuk Hakları Sözleşmesi

ÖĞRENCİNİN HAK VE SORUMLULUKLARI

HAKLAR

- Düşüncelerini özgürce ifade etme
- Güvenli ve sağlıklı bir okul ve sınıf ortamında bulunma
- Bireysel farklılıklarına saygı gösterilmesi
- Kendisine ait değerlendirme sonuçlarını zamanında öğrenme ve sonuçlar üzerindeki fikirlerini ilgililerle tartışabilme
- Kendisine ait özel bilgilerin gizliliğinin sağlanması
- Okulun işleyişi, kuralları, alınan kararlar hakkında bilgilendirilme
- Okul kurallarının uygulanmasında tüm öğrencilere eşit davranılması
- Kendini ve diğer öğrencileri tanıma, kariyer planlama, karar verme ve ihtiyaç duyduğu benzer konularda danışmanlık alma
- Akademik ve kişisel gelişimini destekleyecek ders dışı etkinliklere katılma
- Okul yönetiminde temsil etme ve edilme

Okula Özgü Haklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin;
- Dönem ortalaması 5 (Beş) olduğunda okul gezilerine ücretsiz katılma;
- Özgün eserlerini kamuya sergileme (Konser, sergi, seminer, sempozyum vb.).

SORUMLULUKLAR

- Okulda bulunan kişilerin haklarına ve kişisel farklılıklarına saygı göstereceğim.
- Ders dışı etkinliklere katılarak ve bu etkinliklerden en iyi şekilde yararlanacağım.
- Arkadaşlarımın ve okulun eşyalarına zarar vermeyeceğim; zarar verdiğim takdirde bu zararın bedelini karşılayacağım.
- Sınıfça belirlediğimiz kurallara uyacağım.
- Okul kurallarına uyacağım.
- Okul yönetimine (fikir, eleştiri, öneri ve çalışmalarımla) katkıda bulunacağım.
- Arkadaşlarıma, öğretmenlerime ve tüm okul çalışanlarına saygılı davranacağım.
- Hiçbir şekilde kaba kuvvete ve baskıya başvurmayacağım.

Okula Özgü Sorumluluklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin;
- Okul bahçesinde bulunan bitkileri ayda bir kez sulayacağım.
- Okulun bilim ve sanat panolarına yazı ve fotoğraflarla katkıda bulunacağım.
- Okulda düzenlenecek eğitim semineri ve toplantılarda gelen konuklara ilgili birimlere ulaşmaları için rehberlik edeceğim.

VELİNİN HAK VE SORUMLULUKLARI

HAKLAR

- Çocuğumun eğitimiyle ilgili tüm konularda bilgilendirilmek.
- Adil ve saygılı davranışlarla karşılanmak
- Çocuğuma okul ortamında nitelikli kaynaklar, eğitim ve fırsatlar sunulacağını bilmek.
- Düzenli aralıklarla okulun işleyişi hakkında bilgilendirilmek.
- Okul yönetimine katılmak.
- Çocuğumun okuldaki gelişim süreciyle ilgili olarak düzenli aralıklarla bilgilendirilmek.

Okula Özgü Haklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin:
- Okulun veli eğitim seminerlerinden yararlanmak (Ana-baba okulu, okuma-yazma eğitimi, çocuk gelişimi vb.).
- Okulun kütüphanesinden yararlanmak.
- Okulun işliklerinden yararlanmak.

SORUMLULUKLAR

- Çocuğumun her gün okula zamanında, öğrenmeye hazır, okulun kılık-kıyafet kurallarına uygun bir şekilde gitmesine yardımcı olacağım.
- Okulun öğrenciler için düzenleyeceği ders dışı etkinliklerden en az iki tanesinde görev alacağım.
- Okulun duyuru ve yayınlarını takip edeceğim.
- Bilgi edinmek ve toplamak amacıyla gönderilen her tür anket ve formu doldurup zamanında geri göndereceğim.
- Okul Gelişim Yönetim Ekibi (OGYE) ve Okul-Aile Birliği seçimlerine ve toplantılarına katılacağım.
- İhtiyaç duyduğunda öğrencimin ödevlerine katkı sağlayacağım, gerekli açıklamaları yapacağım, ancak; kendi yapması gereken ödevleri asla yapmayacağım.
- Okumaya, araştırmaya daha fazla zaman ayırması için televizyon seyretme ve oyun oynama saatlerini düzenlemesine yardımcı olacağım.
- Evde, o gün okulda yaptıklarını paylaşarak günün değerlendirmesini çocuğumla birlikte yapacağım.
- Çocuğumun uyku ve dinlenme saatlerine dikkat edeceğim.
- Okulun düzenleyeceği aile eğitim seminerlerine katılacağım.
- Çocuğuma yaşına uygun sorumluluklar vereceğim (Örneğin odasını toplama, ev işlerine yardım etme, alışveriş yapma gibi).
- Okul yönetiminin okul-aile ilişkilerini geliştirmek amacıyla yapacakları ev ziyaretlerini kabul edeceğim.
- Çocuğumun, disiplin kurallarına uyması için gerekli önlemleri alacağım.
- Çocuğumun ruhsal ve fiziksel durumundaki değişmeler hakkında okulu zamanında bilgilendireceğim.
- Aile ortamında fiziksel ve psikolojik şiddete izin vermeyeceğim.

Okula Özgü Sorumluluklar
Bu bölüm okulun bulunduğu çevrenin imkânları dikkate alınarak okullar tarafından belirlenecektir.
Örneğin:
- Okul kütüphanesine her yıl en az iki kitap ya da kaynakla katkıda bulunacağım (CD, Film, Asetat vb.).
- Çocuğumun şehir merkezini görmesini mutlaka sağlayacağım.
- Çocuğumun internette zararlı içeriklerin yer aldığı sitelere erişmesini engelleyeceğim .
- Çocuğumun ayda bir kez toplumsal hizmet kurumlarında gönüllü olarak çalışmasını destekleyeceğim(Yaşlılar ya da görme engeliler için kitap okumak gibi).

Ek 4 : Anket Uygulama İzin Yazısı

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.49.05.01.400/4282 09.../10/2007
KONU : Dilekçeniz

Sayın: Mehmet BAŞARAN
Karameşe İlköğretim Okulu
VARTO

İLGİ : 08/10/2007 tarihli dilekçeniz:

İlgi dilekçeniz incelendi.Ekli dilekçenizde adı geçen okullarda " Öğrenci-Veli-Okul Sözleşmesinin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri" konulu anket çalışmanızın yapılması MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 11/04/2007 tarih ve 0573/1950 sayılı yazıları doğrultusunda uygun bulunmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yakup YAVAŞ
İlçe Milli Eğitim Müdür V.

EKİ : 1 Dosya

	Component			
	1	2	3	4
M44	,824	,132	,142	,034
M50	,812	,240	,277	-,021
M43	,773	,149	,213	-,028
M42	,761	,120	,231	,125
M59	,751	,159	,113	-,205
M53	,746	,286	,313	,091
M52	,724	,336	,251	-,040
M45	,721	,159	,271	,032
M49	,692	,308	,253	,074
M51	,686	,322	,271	,078
M55	,679	,303	,361	,127
M46	,662	,370	,152	-,001
M54	,654	,292	,362	,119
M56	,641	,246	,231	,144
M41	,620	,244	,263	,087
M57	,619	,291	,272	,089
M48	,615	,388	,173	,156
M47	,606	,325	,216	,132
M58	,584	,367	,242	,023
M60	,562	,337	,414	-,054
M24	,549	,529	,185	,013
M69	,521	,120	,226	-,104
M19	,513	,363	,257	,158
M18	,492	,421	,203	,344
M70	,417	,115	,331	,073
M61	,370	,327	,153	,094
M35	,207	,777	,147	,161
M29	,189	,758	,264	,022
M34	,119	,689	,357	,114
M32	,110	,651	,328	-,091
M27	,202	,648	,258	,096
M36	,255	,646	,347	,062
M38	,478	,637	,121	-,012
M33	,231	,620	,322	,114
M25	,471	,620	,178	-,167
M30	,298	,616	,315	,060
M26	,383	,607	,251	-,100
M28	,186	,607	,320	,063
M31	,300	,590	,104	-,040
M23	,416	,585	,045	,165
M40	,413	,573	,086	-,105
M37	,507	,554	,260	,057
M21	,356	,521	,221	,235
M22	,440	,510	,183	-,066
M20	,384	,481	,237	,199
M5	,189	,469	,466	,058
M39	,434	,444	,400	,170
M14	,211	,311	,671	,182
M8	,302	,230	,658	,088
M11	,334	,240	,643	,113
M3	,299	,170	,639	,027
M13	,100	,190	,622	,110
M15	,301	,257	,619	,199
M9	,170	,447	,613	,079
M12	,171	,296	,576	,262
M17	,344	,259	,562	-,101
M10	,300	,320	,556	,043
M4	,346	,328	,536	,243
M16	,139	,325	,528	,076
M1	,356	,263	,524	,102
M2	,414	,283	,497	,080
M68	,157	-,025	,462	-,157
M6	,189	,069	,454	,030
M7	,249	,263	,453	,296
M64	,088	-,024	,071	,732
M62	,069	-,024	,086	,685
M67	,064	,049	,163	,643
M66	-,081	,147	,073	,586
M63	,087	,089	,084	,568
M65	,263	,234	,174	-,372

Ek 6: Geçerlilik Güvenirlilik Çalışması

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,976	70

Güvenilirlik yeterli

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,824
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	6405,205
	df	2415
	Sig.	,000

KMO ,60'ın üzerinde yeterli

Communalities

	Initial	Extraction
M1	1,000	,481
M2	1,000	,505
M3	1,000	,527
M4	1,000	,573
M5	1,000	,476
M6	1,000	,248
M7	1,000	,424
M8	1,000	,585
M9	1,000	,611
M10	1,000	,503
M11	1,000	,595
M12	1,000	,517
M13	1,000	,445
M14	1,000	,624
M15	1,000	,580
M16	1,000	,410
M17	1,000	,512
M18	1,000	,579
M19	1,000	,486
M20	1,000	,474
M21	1,000	,503
M22	1,000	,492
M23	1,000	,544
M24	1,000	,615
M25	1,000	,665
M26	1,000	,588
M27	1,000	,536
M28	1,000	,510
M29	1,000	,681
M30	1,000	,571
M31	1,000	,451
M32	1,000	,551
M33	1,000	,555
M34	1,000	,629
M35	1,000	,695

M36	1,000	,606
M37	1,000	,635
M38	1,000	,648
M39	1,000	,574
M40	1,000	,517
M41	1,000	,520
M42	1,000	,663
M43	1,000	,666
M44	1,000	,718
M45	1,000	,620
M46	1,000	,598
M47	1,000	,537
M48	1,000	,583
M49	1,000	,643
M50	1,000	,794
M51	1,000	,654
M52	1,000	,701
M53	1,000	,744
M54	1,000	,658
M55	1,000	,700
M56	1,000	,546
M57	1,000	,550
M58	1,000	,535
M59	1,000	,644
M60	1,000	,604
M61	1,000	,276
M62	1,000	,481
M63	1,000	,345
M64	1,000	,550
M65	1,000	,293
M66	1,000	,377
M67	1,000	,447
M68	1,000	,263
M69	1,000	,348
M70	1,000	,302